

TUJINA
VZPOSTAVLJA
RDEČO DIKTATURO

IZSELJENSTVO
SLOVENSKI
VESOLJEC IZ ZDA

DEMOKRACIJA

NEKOČ IN DANES

»... če to fašistoidno mani-ro, ki se kaže skozi omenjeno pisanje (zahtev po demokratizaciji, op. uredništva), skozi topotanje na javnih tribunah v Cankarjevem centru, ne bomo obrzda-li, se lahko zgodi, kar se je zgodilo leta 1931 v Nemčiji ...«

Predsednik CK ZKS Milan Kučan na tajnem razširjenem kolegiju Republiškega sekretariata za notranje zadeve v Tacnu, 15. maja 1988

»... si pravice misliti in svobode govoriti ne dam vzeti. Še najmanj z očitkom, da sem bil nekoč 'nadšef totalitarne politične piramide, ki je totalno obvladovala sodstvo, tajne službe in jih zlorabljala za vzdrževanje totalitarne oblasti' ...«

Nekdanji predsednik CK ZKS in nekdanji predsednik Republike Slovenije Milan Kučan v Gabrovici pri Črnem Kolu, 26. maja 2007

INTERVJU

K. Godnič, I. Marinšek

Uporabnikom zagotavljamo največ za njihov denar

TRIBUNA

Dr. Frane Adam
Vrednote
in stališča

NAGRADNA IGRA

Z Demokracijo do novega telefona

Tednik Demokracija svojim novim naročnikom¹ vsak mesec podarja **7 aparatov GSM Samsung SGH-X680.**

Vsi dosedANJI naročniki² tednika Demokracija pa sodelujete v žrebanju za 6 dodatnih aparatov GSM. Nagradna igra traja do 30. junija 2007.

Rezultati žrebanj bodo objavljeni na spletni strani www.demokracija.si (na spletni strani so objavljena tudi pravila nagradne igre).

1. Priložena naročilnica z datumom po 1. 9. 2006.

2. Naročniki do 1. 9. 2006.

Samsung SGH-X680:

teža: 90 g, velikost: 88 x 44 x 19 mm,
čas pogovora: do 360 minut,
čas pripravljenosti: do 250 ur,
30 MB vgrajenega spomina,
snemanje videoposnetkov,
zvočna beležka (diktafon),
barvni grafični zaslon (65.536 barv),
koledar.

MMS³ MP3

tednik
DEMOKRACIJA

☐ Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

☐ mesečno* ☐ 4 x letno ☐ 2 x letno ☐ 1 x letno
(9 % popusta) (10 % popusta) (20 % popusta)

* Če želite uveljaviti 8 % mesečnega popusta pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

☐ upokojenec ☐ invalid ☐ brezposeln ☐ študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Datum naročila: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: _____

☐ NE

☐ DA

ID za DDV _____

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana**

ali na faks 01 230 06 61.

Podpisani/a se zavežujem, da bom naročnik/ca in redni plačnik/ca vsaj eno leto od datuma naročila.

Cena posameznega izvoda tednika Demokracija znaša 2,50 € (599,10 SIT). Obvestilo potrošnikom: Cene so preračunane po tečaju zamenjave: 1 EUR = 239,640 SIT. Nova obzorja d. o. o., Komenskega 11, Ljubljana

Resnica jih boli

Metod Berlec

„Kako je mogoče, da ob 25-letnici Nove revije – ob tem, ko vsako leto praznujemo dan slovenske državnosti – leta 2007 v slovenskem prostoru povsem resno kroži teza, da je danes slabše, kot je bilo konec 80. let? Odgovor na to vprašanje se mi zdi kompleksen. Če bi stvari totalno zbanalizirali in poenostavili, potem bi rekli, da morda leži v vseh tistih odlikovanjih in časteh, ki so bile podeljene tistim, ki so najbolj glasno kritizirali 57. številko Nove revije.“

(Predsednik vlade Janez Janša na slavnostni akademiji ob petindvajsetletnici Nove revije)

V zadnjem času smo nedvomno priče absurdni situaciji, da upokojeni in še aktivni vodilni politiki tranzicijske levice poskušajo v javnosti povsem neargumentirano ustvariti vtis, da je stanje v Sloveniji slabše kot v času, ko smo živeli še v razpadajoči socialistični Jugoslaviji. Na absurdnost teh trditev smo v Demokraciji opozorili prvi, ne nazadnje z velikimi občestnimi plakati. Nekateri pravijo, da je treba biti do predsednika republike Drnovška prizanesljiv. Zakaj? Nemara zato, ker za svoj politični boj in intrige spretno izrablja svoje zdravstveno stanje, da pri ljudeh vzbuja sočutje, hkrati pa govori neumnosti? Če je pred nekaj leti zavzel zelo uravnoteženo državniško držo, danes žal ni več tako.

V domnevni spopad med predsednikom vlade in predsednikom republike se je vključil tudi nekdanji predsednik republike in zadnji šef Zveze komunistov Slovenije Milan Kučan kot nekakšna moralna avtoriteta, čeprav je aprila minilo petindvajset let, odkar je na tajnem sestanku v Tacnu, kjer so se zbrali načelniki uprav za notranje zadeve, načelniki centrov državne varnosti in vodilni predstavniki Republiškega sekretariata za notranje zadeve s Tomažem Ertlom na čelu, dal zeleno luč za represivne ukrepe, ki so se v praksi udeležili z aretacijo Janeza Janše, Ivana Borštnerja, Davida Tasića in Francija Zavrla. Šele ko se je zgodilo ljudstvo, ko je bil ustanovljen Odbor za varstvo

človekovih pravic, ko je partijo presenetil množičen negativni odziv, so komunisti pod vodstvom Milana Kučana začeli obračati plašč in se prilagajati mnenju ljudi, ki so zahtevali izpustitev četverice in demokratizacijo slovenske družbe. Podobno je bilo v primeru osamosvojitve. Sprva so ji zagrizeno nasprotovali. Kučan je še v začetku leta 1990 v intervjuju za Danas izjavil, da samostojna Slovenija ni bila nikoli njegova najintimnejša izbira. „Z njo se ne morem sprijazniti.“ Zato ni presenetljivo, da je sprva nasprotoval tudi plebiscitu. Ko je videl, da ne gre drugače, da je slovenska javnost za osamosvojitve, je začel tvorno sodelovati pri slovenskih osamosvojitvenih prizadevanjih. V nasprotnem primeru bi se tranzicijska levica znašla na obrobju družbenega dogajanja.

Danes smo tako priče prvovrstnemu sprenevedanju. Premier Janez Janša pa je deležen napadov, ker je samo opozoril na zgodovinsko resnico. Ta seveda nekatere zelo boli, kot jih boli razkrivanje nepravilnosti v Sovi. Očitno postaja, da se bližajo predsedniške in prihodnje leto državnozborske volitve. Tranzicijska levica poskuša na vse načine v javnosti ustvariti vtis, da vlada dela slabo, da se oprijemlje nedemokratskih standardov in podobno. Dejstva, da so makroekonomski kazalniki najboljši do sedaj, da se življenjski standard zvišuje, jih ne zanimajo. Nobena vlada ni brez napak, vendar slednja v primerjavi s prejšnjimi nedvomno dela veliko bolje. V času njene vladavine se je medijski prostor dodatno pluraliziral, demokratiziral. Kot kaže dogajanje, povezano z Delom, pa pobudo v medijskem prostoru prevzema kapital.

Očitno bodo nekatere stranke po novem orodje v rokah tranzicijskih tajkunov, ki so si v času privatizacije na netransparenten način napolnili žepe. To bo za izvirno demokratične stranke velika težava (kot je bila že v preteklosti), saj večino kapitala v slovenski družbi obvladujejo ljudje, ki so svetovno-nazorsko bližje strankam, ki imajo korenine v nekdanjih družbenopolitičnih organizacijah. **D**

Danes smo priče prvovrstnemu sprenevedanju. Predsednik vlade Janez Janša pa je deležen napadov, ker je opozoril na zgodovinsko resnico, ki seveda nekatere zelo boli, kot jih boli razkrivanje nepravilnosti v Sovi.

UVODNE STRANI

- 9 Maščevanje deprivilegiranih
10 Pogledi: Diktator na energentih
11 Kolumna: Ad memoriam

POLITIKA

- 12 Dvoličnost partijskega šefa
16 Za kulturno prenovo Slovenije
18 SDS ostaja na prvem mestu
20 Vrednote in stališča v EU

SLOVENIJA

- 22 Poslovanje nad pričakovanji
24 Pravice ostajajo neokrnjene
26 Visoko šolstvo na preizkušnji
28 Iskanje razvojnih priložnosti
30 Naval tujcev na nepremičnine

TUJINA

- 34 Nemiri v Bolivarjevi domovini
36 **Globus:** Bushev izbranec
37 **Tuji tisk:** Znaki premirja

INTERVJU

- 40 K. Godnič in I. Marinšek

DOMOZNANSTVO

- 44 Arhitektura 18. stoletja
47 Nekronani kranjski vojvoda
50 **Naši kraji:** Škocjan
54 Od Plečnika k Le Corbusieru

OGLEDALO

- 56 **Film:** Shrek Tretji
58 **Avtomobilizem:** Ssanyong actyon
60 **Zdravje:** Biološka zdravila
62 **Šport:** Laščani roketni prvaki
64 **Črna kronika:** O Tekachem v tretje
66 **Rumeno:** Dolgočasni Big Brother
68 **TV Kuloar:** Golobičeva vrnitev
74 Vpliven finančnik v težavah?

DEMOKRACIJA, p.p. 4315,

Komenskega 11, 1000 Ljubljana, SI

Tel.: 01/ 2300 660 (uredništvo), urednik@demokracija.si;

01/ 230 06 66 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si

Faks: 01/ 230 06 61

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Peter Avsenik, Gašper Blažič, Lucija Horvat, Petra Janša, Lovro Kastelic, Barbara Prevorčič, Aleš Kocjan, Vida Kocjan, Monika Maljevič, Ana Müllner, Bogdan Sajovic, Denis Vengust, Mitja Volčanšek

Kolumnisti: Esad Babačič, dr. Metod Benedik, dr. Andrej Capuder, mag. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos, dr. Matej Makarovič, dr. Hubert Požarnik, dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

Stalni zunanji sodelavci: Vera Ban, Peter Colnar, Pavel Ferluga, Igor Gošče, Miran Mihelič, Marija Vodišek

38 Intervju: K. Godnič, I. Marinšek

Mobitel je tu in ostaja. Kdor koli bi hotel odpraviti oziroma uničiti našo blagovno znamko, bi povzročil ogromno škodo. Tudi tržne raziskave potrjujejo pomen in visoko vrednost blagovne znamke Mobitel.

12 Dvoličnost partijskega šefa

Po zaostritvi odnosov med predsednikom vlade Janezom Janšo in predsednikom države Janezom Drnovškom se je v zadnjem času zaostril tudi odnos med Janšo in nekdanjim predsednikom države Milanom Kučanom. Kučan Janši očita to, kar je nekoč počel sam.

15 Brez resnice ni sprave

Vsako leto je v začetku junija v Kočevskem rogu spominska slovesnost ob obletnici komunističnega poboja vojnih ujetnikov. Anton Drobnič je bil letos zelo kritičen do nekdanjega predsednika države Milana Kučana.

30 Naval na nepremičnine

Od 1. maja 2004 do 30. aprila 2007 je po podatkih Davčne uprave Republike Slovenije nepremičnine v naši državi kupilo 2071 tujih državljanov, od tega 2019 državljanov članic EU. Kot kupci so daleč v ospredju Britanci.

Lektoriranje: Joža Gruden

Prelom: Tone Tehovnik

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik), Bor Slana, agencije, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 2,50 EUR / 599,10 SIT

Izdaja: Nova obzorja d.o.o.

Direktor: Andrej Lasbaher

Naklada: 11.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor

Poštnina plačana pri pošti 1102 Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

»Demokracija« je zaščiten blagovna znamka, last podjetja Nova obzorja založništvo d.o.o. Vse pravice so pridržane. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisno privolitvijo založnika Demokracije. Imetniki materialnih avtorskih pravic na avtorskih delih, objavljenih v Demokraciji, so podjetje Nova obzorja založništvo d.o.o. ali avtorji, ki imajo s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o. sklenjene ustrezne avtorske pogodbe. Prepovedani so vsakršna reprodukcija, distribucija, predelava in dajanje avtorskih del ali njihovih delov na voljo javnosti v tržne namene brez sklenitve ustrezne pogodbe s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: naročnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 225,31 evrov, za druge pa 257,57 USD.

Cene so preračunane po tečaju zamenjave: 1 EUR = 239,640 SIT.

Fotografija na naslovnici: Gregor Pohleven

Za neizvolitev podpredsednika DZ ni kriva SDS

Mitja Volčanšek, foto: Bor Slana

O aktualnem dogajanju v državnem zboru, imenovanju guvernerja Banke Slovenije, odnosih s predsednikom republike in z opozicijo smo se pogovarjali z vodjo poslanske skupine SDS Jožetom Tankom.

Kaže, da se zapleti okoli imenovanja guvernerja Banke Slovenije razpletajo. Ste v poslanski skupini že sprejeli odločitev glede kandidata dr. Kranjca?

Najprej moram reči, da sem vesel, da je predsednik republike spremenil način komunikacije z DZ in začel pogovore s poslanskimi skupinami, preden je uradno podal predlog za kandidata. To pomeni pomemben korak za vzpostavitev dobre komunikacije med institucijama predsednika republike in državnega zbora. S tem predsednik daje tudi poslanskim skupinam možnost, da se opredelijo do morebitnih kandidatov.

Dejstvo je, da je naša poslanska skupina številčna in moramo zato delovati na sejah poslanske skupine, ker drugih formalnih oblik ni mogoče uveljaviti. Tako smo se odločili, da v torek, 5. junija (pogovor je potekal v petek, 1. junija, op. M.V.), povabimo kandidata za guvernerja na pogovor s poslansko skupino. Tam bomo poslušali njegovo predstavitev, mu postavili vprašanja in na podlagi tega se bomo dogovorili glede nadaljnje podpore kandidatu za guvernerja BS.

Spor med predsednikom in parlamentom je, kot kaže, presežen. Boste vseeno vztrajali, da predsednik obrazloži postopek kandidiranja pred DZ?

Seveda. Sklep o tem je bil sprejet včeraj; predsednik naj bi v 15 dneh od sprejetja sklepa pripravil svoj odgovor. Mislim, da je ta razprava zelo pomembna, kajti pri tem se

lahko razkrijejo različni pogledi in vzroki, ki so pripeljali do situacije, da že dva meseca nimamo guvernerja, ampak le vršilca dolžnosti. Razprava lahko odpre tudi področje ustavne in zakonske ureditve, ki so jo načeli že nekateri ustavni pravniki. Tema za diskusijo je relevantna, še posebej zato, ker bo do konca leta še kar nekaj imenovanj, predvsem na ustavnem sodišču, in tu se bosta še naprej srečevala tako DZ kot tisti, ki odloča, ter predsednik republike kot predlagatelj. V tem kontekstu je pametno, da opravimo razpravo. Pričakujem, da bo ta konstruktivna in umirjena ter da bomo na ta način osvetlili različne poglede in prišli do dobrih sklepov, ki jih bomo upoštevali pri nadaljnjem delu.

Nova razmerja v DZ so odprla vprašanja zasedbe delovnih teles. Najbolj eklatantno ostaja neimenovanje podpredsednika oziroma podpredsednice DZ. Nekateri vam očitajo, da v primeru poslanke Lavtižar Beblerjeve nagajate opoziciji ...

V spremembi strukture opozicije se naša poslanska skupina (PS) ni vpletala. Ves proces prestrukturiranja v opoziciji smo opazovali z distance. Tudi ko se je pojavilo vprašanje novih razmerij v delovnih telesih, smo pristopili konstruktivno in v celoti povzeli predlog, ki ga je takrat pripravila opozicija, čeprav je zase predvidela nekoliko več mest, kot bi jih ji pripadalo iz kvote LDS. Tako naša stranka kot preostali del koalicije sta njenim interesom prisluhnila, jih v celoti

upoštevala in v tem delu ni bilo posebnih težav. Potrdili smo nove sestave in na novo določili vodstvene funkcije v delovnih telesih, kjer je bilo to potrebno.

Podobno stališče je naša PS imela pri obeh kandidatih za podpredsednika DZ, vendar naša PS ne more v celoti zagotoviti izvolitve podpredsednika DZ. Nekatere poslanske skupine, tudi koalicijske, so jasno izrazile svoje nasprotovanje. Težava pa je tudi to, da v PS Socialnih demokratov, predlagateljici torej, razmere niso bile take, da bi zagotavljanje stoddostotno podporo enemu ali drugemu kandidatu. Pri glasovanjih niso bili navzoči niti vsi njihovi člani, poleg tega pa je bilo iz komunikacije, ki neformalno poteka med poslanci, zaznati negodovanje in nasprotovanje znotraj PS Socialnih demokratov. Mi smo zagotovili okrog 80 odstotkov glasov na obeh glasovanjih in to je pač domet poslanske skupine.

Dotaknil bi se še dela obeh preiskovalnih komisij o poslih na MORS. Mislite, da bosta komisiji do konca mandata postregli z oprijemljivimi rezultati?

Računam predvsem na to, da se bosta obe komisiji dela lotili resno, da bo njuno delo potekalo kredibilno, da bo sistematično in korektno, da ne bo prihajalo do nasprotovanj med člani preiskovalnih komisij. Mislim, da imata obe komisiji pogoje, da v roku končata delo glede na to, da je dokumentacija na razpolago in urejena.

»Slovenski Stalin« kot nedolžna ovčica

V nedeljskem intervjuju na RTVS je nekdanji glavni kadrovik LDS Gregor Golobič našo revijo označil za pogrošen časopis. Hkrati se je predstavil kot nedolžna ovčica, ker naj bi preprečeval plenilsko mentaliteto v stranki, skrbel za njeno samoomejevanje in bil največji pravičnik v Sloveniji. Nenavadno pri tem je, da ga novinar ni vprašal, zakaj ga je potem dr. Slavoj Žižek označil za slovenskega Stalina.

ISKRICA

Duše

Aleksander Škorc

„Joj, kako me je strah, ker so mi prepovedali misliti z lastnimi celicami in opletati z lastnim jezikom,“ se je zgrozil naš bivši. Nemudoma je dal poklicati našega sedanjega ter bodočega in skupaj so odšli v CK-jevsko „varno hišo“. Samo sprehodili so se skozi mračne krvave celice, že so se počutili bolje. Nato so si privoščili pri nelojalnem hribovskem kmetu zaseženo salamo in se ob težko prigarani pojedini počutili še bolje, a povsem dobro še ne. Dali so torej priversti omenjenega kmeta. Razložili so mu, da je skrajno pokvarjen, da sodeluje z razrednim sovražnikom in da njegova hči ne obožuje dovolj našega bodočega. Seveda so ga primerno kaznovali. Oropali so ga imetja in svobode, mu pobrali devet desetlin življenja in mu onečastili hčer (tega poslednjega niso storili osebno, ker jim stvar zadnje čase ne gre več od rok). In po vsem storjenem so se počutili zelo dobro. Manjkala je sicer še pičica na i, ki so jo dodali s kresom, za katerega osnovo je bil vaški župnik, ki ga je omenjeni kmet nepredvidno omenil v svoji molitvi. In potem so se bivši, sedanji in bodoči počutili zares odlično. Ves strah je izginil, sproščenost je bila na zavirljivi ravni in zopet se jim je zdelo, da imajo enake možnosti. Celo bodoči, ki ima strogo prepoved lastnega mišljenja, je smel pomisliti, kako lep in pameten je.

Vsa stvar seveda ni ostala neopažena. Osebk iz društva umirajočih literatov so vneto polagali dlan ob dlan, kolikor so pač mogli, kajti v rokah so se jim bohotile pravkar podeljene nagrade. Menda zadnje. Tudi oni so se nenadoma počutili sproščeno in njih dela dvomljivih kvalitete so še enkrat, menda poslednjič, zažarela v krvavo rdeči svetlobi poslednjih in obenem najbolj nepotrebnih žrtev doslej največje človeške veselice.

Človek se resno vpraša, kako je mogoče, da se ljudje, ki se imajo za umetnike in naj bi bili torej temu primerno čuteči, počutijo slabo in jih je strah, kadar poslednji diktatorji in njihovi potomci izgubljajo oblast. Kako da jih ni bilo strah, ko je bil krvavi režim na vrhuncu moči? Vprašanje je seveda skrajno retorično, a vseeno – za tiste, ki ste ravno vstali in se vam je v jutranjo kavo namočen piškot nekoliko preveč zmečkal, čofnil v skodelico in vam izrisal abstrakten vzorec na sveže oprani srajci, zaradi česar niste mogli zbrano slediti napisanemu. Samo pokvarjene duše zmorejo služiti pokvarjenim ciljem pokvarjenega režima in tega dejstva se na prav noben način ne da spremeniti.

H-umor

»A sam postopek neke sicer minorne zamenjave je bil najbolj mimo pravil izveden v nekem levem političnem tedniku in ne v kakšni paradržavni medijski korporaciji. Na eni strani pač niso dobri in na drugi slabi fantje. Povsod je samo dovolj dobrih fantov.«

(Nekdanji urednik Mladine Jani Sever v Medijski preži o svoji zamenjavi, ki kaže, da so „levičarji“ mojstri za medijske čistke. Očitno še vedno velja rek, da revolucija žre svoje otroke.)

»Ta 'kmečka' muzika je še vedno enaka, razlika je le v tem, da v dandanašnjem času ni več sramotno biti kmet.«

(Harmonikar Tomaž Rožanec je prepričan, da je zaradi novih trendov harmonika čedalje bolj popularna.)

»Vsakič, ko preberem, da več kot polovica Slovencev šteje Tita za pozitivca, me pograbijo nelagodje. Vojaški poveljnik, ki je dal po vojni pomoriti brez sodnih procesov blizu sto tisoč ljudi, je pozitiven lik.«

(Publicist dr. Bernard Nežmah je opozoril na v nebo vpajoč primer nenavadnega pogleda ljudi na preteklost.)

»Predsednik vlade ne sme spreminjati sveta s purifikacijo predsodkov ljudi. Če mu gre to po glavi, potem naj zamenja službo in postane kolumnist – šele potem bo lahko pizdil.«

(Kolumnist Marko Crnković vabi Janeza Janšo, naj postane njegov poklicni kolega, da bo lahko povsem prostodušno obdelal svoje politične nasprotnike.)

»Tako kot tudi ne bi smeli biti presenečeni, če bo vlada državnemu zboru že kmalu predlagala ustanovitev novih občin: kaj jaz vem, recimo Janša na Gorenjskem, Rupel ob Muri ali Sv. Zmago v Piranskem zalivu.«

(Kolumnist Boris Dežulović glede na razpravo o novih slovenskih pokrajinah napoveduje morebitna nova krajevna imena v Sloveniji. Očitno obuja spomine na Titovo Velenje.)

»Slovenska obveščevalno-varnostna agencija je bolj kot tajni službi podobna Slovenski tiskovni agenciji.«

(Novinar Boštjan Lajovic ugotavlja, da med Sovo in STA pravzaprav ni tako veliko razlik. Konec koncev jima je skupno to, da sta agenciji.)

»Več jim je do oblasti kot do države. Tako kot onim, ki so pred devetnajstimi leti izvajali hišne preiskave.«

(Urednik Dnevnika Miran Lesjak očitno še vedno živi v letu 1988.)

»Moje politično delovanje ni te vrste in še manj je bilo zavezano diskvalificiranju posameznikov, če sem mislil, da so za mene njihova stališča nesprejemljiva.«

(Nekdanji predsednik države Milan Kučan je zase prepričan, da nikoli ni deloval po načelu, da je za ohranitev oblasti treba uporabiti vsa sredstva. Po njegovo so to počeli le njegovi politični nasprotniki.)

»Zame je Nova Gorica enostavno Nuova Gorizia.«

(Novi župan Gorice Ettore Romoli je hitro dal vedeti, kakšna je njegova vizija čezmejnega sodelovanja.)

Za kakovost odnosov

Inštitut za mediacijo Concordia je minuli petek na ljubljanski mestni občini pripravil tiskovno konferenco, na kateri so njegovi predstavniki zaznamovali svoje polnopravno članstvo v Evropskem forumu za družinsko mediacijo. Članstvo v tej prostovoljni, neprofitni in profesionalni organizaciji, ki deluje na področju reševanja družinskih konfliktov, je za Concordio velik uspeh, saj je v družbo še 14 članic EU vključena kot prva slovenska ustanova. Družinsko in šolsko mediacijo so predstavili direktor inštituta Martin Lisec, družinski terapevt in mediator Radovan Radetič, mediatorica Tanja Metelko Lisec, vrstniški terapevt Jure Matjaž in strokovna sodelavka inštituta Sabina Škarja.

»Družinska mediacija kot ena izmed najbolj uporabljenih oblik mediacije je namenjena reševanju konfliktov in sporov med družinskimi člani,« je dejavnost inštituta uvodoma pojasnil direktor Lisec, pri čemer vlogo mediatorja vidi v sistematični osamitvi spornih vprašanj z namenom iskanja možnosti, tehtanja alternativ in oblikovanja sporazumnega dogovora. Radovan Radetič pa je dodal, da ustrezna rešitev konflikta pripomore k »znižanju napetosti v vsakdanjih odnosih, razbija monotonost življenja ter spodbuja interese in s tem izboljšuje kakovost medsebojnih odnosov«.

Predstavniki Inštituta za mediacijo Concordia

Mediatorica Tanja Metelko Lisec je predstavila šolsko in vrstniško mediacijo, ki se v marsičem sicer razlikuje od družinske, a ji je njen namen odgovornega razreševanja konfliktov zelo podoben. To je kasneje potrdil tudi Jure Matjaž, vrstniški mediator, dijak tretjega letnika Živilske šole v Ljubljani, pri čemer je poudaril, da sicer gre za pomoč ljudem, ki so v sporu, vendarle rešitev nato najdejo sami.

Ob tej priložnosti je inštitut v veliki sejni sobi mestne občine slovesno podelil tudi certifikate šolskim in vrstniškim mediatorjem. P. A.

Modrost tedna

»Spoznanje, da nova demokratična vlada uspešno nadaljuje svoje delo, da niti vsestransko razdiralno delo opozicije ni rodilo nobenega sadu in na obzorju kljub trajnim napovedim ni videti predčasnih volitev, dejstvo, da se je v hipu sesula nosilka njihovih upov, je naslednike totalitarnega sistema silno prestrašilo. Vsi po vrsti in enoglasno so zakričali o strahu, o vzdušju tesnobe in nelagodja, o silnih pritiskih in kratenju svobode. Ko je vlada prodrla še v njihove zadnje, najbolj nevarne položaje v Sovi, se je strah dedičev in zagovornikov totalitarne preteklosti povečal prav do nerazsodnosti. Neizmeren strah pred razkrivanjem zločinske preteklosti, strah pred dejstvi!«

(Predsednik Nove slovenske zaveze
Anton Drobnič)

Denar za veletržnico izginil?

Prejšnji petek je potekal ustanovni občni zbor Zadruga pridelovalcev in trgovcev s sadjem in zelenjavo Slovenije, ki je prinesel nadvse zanimive zaplete. Med drugim je bilo postavljeno vprašanje o usodi milijardnega zneska (v tolarjih), ki se je zbral po navodilu mestne občine Ljubljana (MOL) za zgraditev veletržnice.

Kot nam je uspelo izvedeti, so upravljalci prostorov veletržnice na Rudniku v skladu z navodilom, ki ga je MOL izdala leta 1991, uporabnikom zaračunali 6 odstotkov od vrednosti ponujenega blaga. Dve tretjini tega zneska naj bi nato nakazali na poseben žiro-račun MOL. S tako zbranimi sredstvi naj bi zgradili novo veletržnico, medtem ko bi preostala tretjina ostala upravljavcu površin za kritje stroškov obratovanja in vzdrževanja.

Navodilo je bilo nato sredi devetdesetih let preklicano, o zbranih sredstvih (da ne govorimo o obrestih, ki so se v petnajstih letih nabrale), s katerimi bi pridelovalci domače zelenjave in sadja zlahka odkupili zemljišče za veletržnico, pa naj ne bi bilo več ne duha ne sluha.

Župan MOL Zoran Janković je uporabnike veletržnice pustil na cedilu, saj načrta veletržnice, ki je bil več let na seznamu želja MOL,

Župan MOL Zoran Janković nima dovolj sredstev za veletržnico.

ni uvrstil med svoje prioritete. Kot je razložil Janković na torkovi redni tiskovni konferenci, na MOL še preverjajo, kam je omenjeni denar poniknil. Župan je ob tem ošvrknil predstavnike uporabnikov tržnice, ki so mu šele pred nekaj dnevi prvič omenili obstoj dokumenta. Dodatna težava je v tem, je poudaril Janković, da številna podjetja, ki so

tedaj vplačevala sredstva za veletržnico, sploh ne obstajajo več, da o pomanjkljivih evidencah, kateri zemljišča sploh so v občinski lasti, niti ne govorimo.

Prvi mož MOL zdaj ne name-rava popustiti pritiskom, saj je o zadružnikih, ki so mu pokazali občinsko navodilo, zatrdil, da »če mislijo, da imajo prav, morajo kar na sodišče iti«. Ob tem Janković navaja, da zaradi okleščenega proračuna občina nima sredstev, s katerimi bi sodelovala pri odkupu morebitne rezervne lokacije za veletržnico. Župan vidi le dva izhoda iz sedanje krize. Po prvem scenariju, če bi investitorjem od kakega ljubljanskega kmeta uspelo odkupiti primerno zemljišče po razumni ceni, bi MOL poskrbela za čimprejšnjo prekvalifikacijo kmetijskega zemljišča. Župan pa svetuje drugo možnost, in sicer iskanje cenejše lokacije v eni izmed primestnih občin. M. V.

Molitveni shod za resnico in pravico

Pogosto smo priče, da želijo nekateri na vsak način okrniti ugled Katoliške cerkve. V minulem tednu so občila objavila informacijo, naj bi bil spolne zlorabe mladoletnih oseb osumljen še en duhovnik, in sicer župnik iz Brezna.

Čeprav se preiskava o domnevni spolni zlorabi še niti ni dobro začela, so mediji takoj objavili polno ime in priimek duhovnika pa tudi sliko, kar je mnoge župljane Brezna in Remšnika, kjer deluje omenjeni duhovnik, močno prizadelo. Ob tem velja omeniti, da je omenjeni duhovnik karizmatik in zaradi svojega zglednega življenja zelo cenjen po vsej Sloveniji. Javna objava njegovega imena je povzročila, da so se župljani v nedeljo, 3. junija, zbrali na molitvenem shodu ob župnijski cerkvi v Breznu. Shodu so se pridružili romarji iz vse Slovenije in tudi iz Hrvaške.

Zbrane je nagovoril mariborski pomožni škof Peter Štumpf, predsednik odbora za medije pri Slovenski škofovski konferenci. V svojem nagovoru je povzel misel papeža Benedikta XVI., ki je v poslanici o medijih zapisal, da slednji

Mariborski pomožni škof Peter Štumpf v Breznu

močno določajo kulturno okolje, zato imajo mnogi ljudje za resnično to, kar jim mediji predstavijo kot resnično. »Vplivni slovenski mediji so v sedmih letih linčali sedem duhovnikov, še preden jim je pravna stroka sploh dokazala kakršno koli krivdo. Zaradi tega so ti duhovniki za celotno družbo praktično izobčenci, da ne rečem živi mrtveci,« je med drugim v nagovoru dejal škof Štumpf. Dotaknil se je tudi dosedanjih napadov na Cerkev in krščanstvo, kot

so na primer upodobitev brezjanske Marije s podgano, zažig križa v Strunjanu, utišanje zvonov v koprski stolnici in nedavna skrunitev podobe Marije s Ptujске gore.

Po škofovem nagovoru so mladi iz Jezusove straže prebrali pismo preizkušane župnika Antona Kmeta, v katerem se zahvaljuje za veliko podporo, tako moralno kot molitveno. »Mirno in čisto vest imam glede teh stvari, vest mi ničesar ne očita, vsakemu si upam mirno pogledati v oči, tega, kar mi očitajo, nisem storil,« je v pismu zapisal župnik. Sledilo je slavljenje, ki so ga pripravili mladi iz Jezusove straže, nato pa pričevanja ljudi, ki so po preizkušnem duhovniku doživeli veliko milost ozdravljenja. Po maši, ki jo je daroval naddekan Igor Glasenčnik, so predstavniki različnih župnij in skupin prebrali svoje protestne izjave zaradi poskusa diskreditacije župnika. Navzoči verniki so se lahko podpisali pod protestno noto, katero so nato poslali medijem. Glavno sporočilo molitvenega shoda je bilo predvsem to, da je potrebno odpuščanje, hkrati pa si je treba prizadevati za resnico in se upirati laži. G. B.

Megazabavišče bo

V ljubljanskem Grand Hotelu Union so predstavniki novogoriškega Hita v torek predstavili projekt turistično-zabavišnega centra na Goriškem. Gre za t. i. megazabavišče, ki ga že nekaj let načrtujeta Hit in ameriški Harrah's Entertainment. Oba naj bi že prihodnji teden podpisala pismo o nameri za njegovo graditev. Vodstvo Hita pravi, naj bi veliko igralniško središče, ki naj bi ga zgradili v prihodnjih letih, na Goriško privabilo goste iz vse Evrope, ponujalo naj bi več kot 1.500 sob, letno pa naj bi ga obiskalo kar 3,1 milijona gostov. Napoved graditve zabavišča v javnosti zelo odmeva. Porajajo se dvomi, mnenja o smotrnosti širitve igralništva v državi pa so deljena. Investitorja (Hit in Američani) sta se dolgo pogajala o tem, kolikšen delež bo v novoustanovljeni družbi imel vsak vlagatelj, pogajala pa sta se tudi z vlado o tem, kolikšen davek na igralništvo bo nova družba plačevala državi. Investitorja ves čas vztrajata, da megazabavišče gostom ne bo ponujalo le igralništva, temveč bo njegova ponudba temeljila na različnih turističnih dejavnostih, ki bi pripomogle k razvoju celotnega območja. V. K.

S predstavitve igralniškega projekta

0 evropski zavesti

Okrogla miza v Centru Evropa

Pretekli petek je Inštitut dr. Jožeta Pučnika v počastitev 50. obletnice podpisa Rimske pogodbe v Centru Evropa v Ljubljani priredil okroglo mizo z naslovom Od premo-

ga in jekla do ustave za Evropo – in naprej. Po kratkem zgodovinskem pregledu združevanja evropskih narodov je voditeljica predstavništva evropske komisije v Sloveniji Mihela Zupančič izpostavila dejstvo, da "se zadnje čase velikokrat neupravičeno bolj kot o uspehih govori o neuspehih evropskega projekta". Prav zato je po besedah pravnika Janeza Kranjca vrednota evropske zavesti toliko pomembnejša. Direktor Mednarodnega inštituta za balkanske in bližnjevzhodne študije Zijad Bečirović je opozoril, da si Evropa in krščanstvo ne bi smela prisvajati univerzalnih vrednot, kakršne so demokracija, svoboda in varnost, ter svojih vrednot postavljati nasproti drugim kulturam in civilizacijam. Zagrebški pravnik Siniša Rodin pa je predstavil zanimivo misel, da se hrvaška identiteta velikokrat oblikuje v nasprotju z evropsko, kar je "sovevrsten paradoks za državo, ki si želi čim prej stopiti v EU". Udeleženci so se strinjali s sklepno napovedjo pravnika Mateja Accetta, da bi novo pogodbo o EU, ki bo predlagana na junijskem evropskem vrhu, lahko podpisali prav v času slovenskega predsedovanja. P. A.

Maščevanje deprivilegiranih

Metod Berlec, foto: Gregor Pohleven

Razkrita še ena tajna lokacija Pretekli teden so prek nekaterih medijev, ki so znani po svojih sistematičnih napadih na vlado, v javnost prišli podatki o še eni lokaciji Sove v Ljubljani, s katere naj bi agencija skupaj z nemško obveščevalno službo BND prisluškovala telekomunikacijam, ter nekateri namigi o sodelovanju Sove z britansko obveščevalno službo MI5 pri iskanju haaških obtožencev. Še posebej je vodstvo Sove vznemirilo razkritje, da v stavbi, imenovani Kozolec, na Slovenski cesti v središču naše prestolnice na operativni ravni delujejo slovenski in nemški obveščevalci. Njihovo delovanje naj bi temeljilo na tajnem sporazumu iz pred nekaj let med Sovo in nemško Zvezno obveščevalno službo. Na tej lokaciji naj bi bil mogoč prekop na glavni optični vod, ki teče pod Ljubljano, in s tem nadzor nad komunikacijami med Balkanom in osrednjo Evropo. Za priklop na optični kabel naj bi jim delno prav prišla tudi infrastruktura, ki je ostala še od nekdanje Službe državne varnosti. Operacija naj bi se financirala iz črnega fonda, v katerega naj bi se stekal denar iz različnih tujih obveščevalnih služb, v tem primeru iz nemške obveščevalne službe. Direktor Sove Matjaž Šinkovec je zaradi uhajanja strogo zaupnih podatkov prejšnjo sredo odredil nujne ukrepe ter obvestil policijo in tožilstvo, da obstajajo utemeljeni razlogi, da je bilo storjeno kaznivo dejanje. Nadzorna komisija državnega zbora pa je zaradi tega znova obiskala sedež Sove.

Iskanje »globokega grla« Predsednik vlade Janez Janša je ob robu obletnice afere JBTZ komentiral omenjeno dogajanje. Spomnil je, da so tajne informacije o sodelovanju s tujimi obveščevalci odteleale že leta 2000 ob prisegi vlade Andreja Bajuka. Takrat so storilca hitro odkrili. Enako pričakuje tudi sedaj. Izrazil je dvom, da bi bili tajne podatke o sodelovanju obveščevalcev poslali v javnost delavci iz tajnih služb. Znano je, da so imeli podatke o tem samo nekateri člani parlamentarne nadzorne komisije in tisti v Sovi, ki so bili nekdanj na vodilnih položajih. Po njegovo poskušajo nekateri odvrčati pozornost od odkritih nepravilnosti v Sovi s tem, da so »pripravljene diskreditirati službo, državo, da bi svoja dejanja, ki so nezakonita ali na meji zakonitosti, prikazali v drugačni luči«.

Po mnenju poslanca SDS Mira Petka, ki je član komisije DZ za nadzor obveščevalnih in varnostnih služb, je razkritje še ene lokacije Sove v Ljubljani maščevanje za razkritje črnega fonda. »Razkritje druge tajne lokacije je s stališča nacionalne varnosti in nacionalnega interesa škandalozno početje, vzroke za to razkritje pa lahko iščemo v užaljenih veličinah znotraj Sove, ki so izgubile privilegije, v bivših delavcih Sove ali v kakšnem političnem motivu.« Po njegovo je očitno, da so tisti, ki so izgubili prevlado v Sovi, pripravljeni agencijo povsem sesuti in s tem škodovati državi, njenemu ugledu in varnosti. Drugačnega menja je poslanec LDS Rudolf Moge, ki je tudi član parlamentarne komisije. Krivdo za razkritje pripisuje vladi in aktualnemu vodstvu agencije, ker naj bi javno razkrivalo nepravilnosti v Sovi, še posebej podatke o Sovinem »specialnem fondu«. Po njegovem mnenju bi moral direktor Sove zaradi objektivne in subjektivne odgovornosti odstopiti.

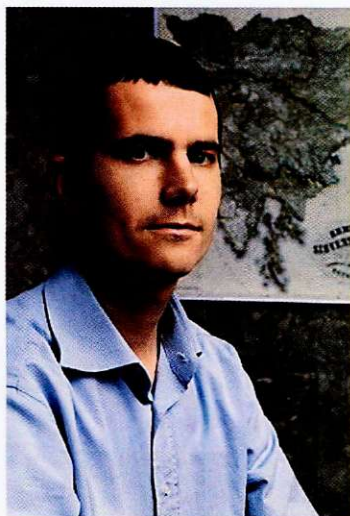

Razkrita je bila še ena tajna lokacija Sove v središču Ljubljane.

Vlada mora nezakonitosti odpraviti, saj mora agencija delovati v skladu z ustavnim redom in zakoni Republike Slovenije.

Nujno vzpostavljanje zakonitosti Ob razkritju številnih nepravilnosti v Sovi se je v medijih pojavila teza, da se s tem želi diskreditirati predvsem aktualni predsednik republike in da bi morala vlada zadeve pomesti pod preprogo. To naj bi ji tudi javnomnenjsko koristilo. Ravnanja v zahodnoevropskih državah v takih primeri kažejo, da je stvari treba razčistiti, po potrebi tudi javno. Zaradi zlorab je lani evropski parlament sprejel resolucijo 2006/2200 (INI), ki poziva države članice, da zagotovijo ustrezen in učinkovit parlamentarni nadzor z vzpostavitev odborov za nadzor z ustreznimi pooblastili za dostop do dokumentov in podatkov o proračunu ter pravni nadzor nad tajnimi in obveščevalnimi službami ter formalnimi in neformalnimi mrežami, katerih sestavni del so te službe. Iz dosedanjih ugotovitev vladne delovne skupine je očitno, da so prejšnja vodstva Sove učinkovito ovirala tako parlamentarni nadzor kot nadzor lastnih nadrejenih vlad.

Skratka vlada RS mora nezakonitosti odpraviti, četudi bi morda storilnost kratkotrajno upadla, saj mora agencija delovati v skladu z ustavnim redom in zakoni Republike Slovenije. Nekateri, ki jim to ni všeč, pa spravljajo v javnost različne tajne podatke, s katerimi želijo odvrniti pozornost z odkritih nepravilnosti. **D**

Desetletja delitev

Mitja Volčanšek

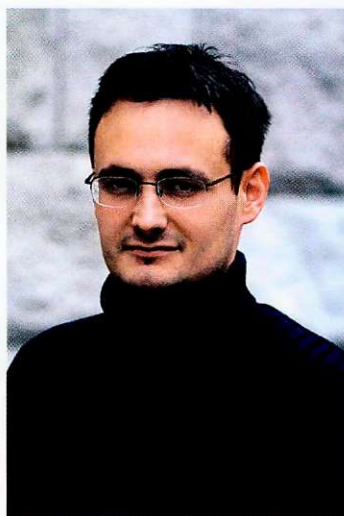
Mineva 40 let od vojne med Izraelom in arabskimi sosedomi, ki je na tem območju pustila neizbrisen pečat.

Napetosti med mlado izraelsko državo na eni strani in njenimi sosedomi Egiptom, Sirijo in Jordanijo na drugi so se vrstile vse od razglasitve države Davidovih potomcev leta 1948. Tedaj je Izrael uspešno odbil napade v t. i. prvi izraelsko-arabski vojni. Izraelski politiki in generali so 19 let pozneje presodili, da morajo izkoristiti premoč v vojaški opremi in izurjenosti svojih enot ter enkrat za vselej končati arabsko grožnjo. Ne smemo namreč pozabiti, da Izraela njegove sosedice niso priznavale, nasprotno; ne preveč prikrit cilj Arabcev je bil vreči Izraelce nazaj v Sredozemsko morje. Še pred začetkom spopadov so tako iz egiptovskih radijskih postaj odmevale besede, ki so Izraelu ponujale »nič drugega kot vojno«.

V spopadu, ki je potekal med 5. in 10. junijem, so čete, ki so koračkale pod Davidovo zvezdo, osmešile vojske nasprotnikov, še preden so te doumele, kaj se jim je zgodilo. Izraelci so zasedli ves Sinajski polotok in Gazo, priključili so si Zahodni breg vključno z vzhodnim delom Jeruzalema (na račun Jordanije) in strateško pomembno Golansko planoto, ki je bila do tedaj v rokah Sirije. Domači in svetovni javnosti so zmago, ki je v sebi nosila tudi močan verski naboj (Izraelci so z združitvijo Jeruzalema prišli do Tempeljskega griča in Zidu objokovanja – najsvetejšega kraja judovstva), predstavili kot zmago Davida nad arabskim Goljatom, država pa se je razširila na meje starozaveznega kraljestva Davida in Salomona.

Izrael pa s tem nikakor ni dokončno rešil konfliktov na Bližnjem vzhodu, ampak jim je dal še novega zagona. Država se je res ozemeljsko povečala za trikrat, hkrati pa je vase vsrkala približno milijon Arabcev. Na zasedenih ozemljih je Tel Aviv načrtno in proti načelom mednarodnega prava naselil približno 450.000 Judov, številne Palestince, ob boku katerih so živeli skoraj pol stoletja, pa spremenila v begunce. Tu so bili postavljeni temelji palestinskega upora in iz televizijskih poročil vsem znanih samomorilskih pohodov.

Kljub kasnejšim mirovnim sporazumom z Egiptom in Jordanijo po načelu »zemljo za mir« in postopnim umikom z zasedenih območij (Gaza leta 2005) ostaja tako prihodnost Bližnjega vzhoda precej negotova. Poprava zgodnejših krivic s silo je Izraelu v štirih desetletjih nakopala jezo sosednjih držav in vzgojila generacije islamskih fanatikov. Mir in varnost sta danes tako za Izraelce kot za večino Arabcev oddaljena utopija.

Diktatorjev ventil

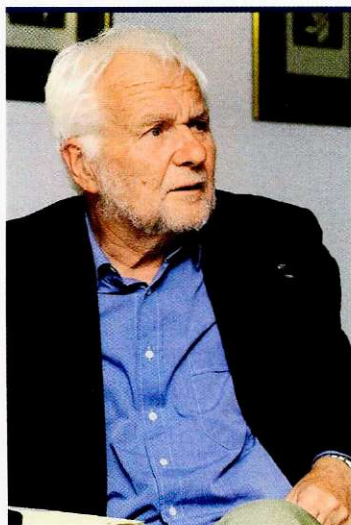
Aleš Kocjan

V zadnjem letu je bilo v Rusiji več dogodkov, ki kažejo pravo naravo Putinove avtorske oblasti.

Oktobra so neznanci pred njenim stanovanjem ubili rusko novinarko Ano Politkovsko, znano po ostrih kritikah Putina. Čeprav likvidatorjev do danes niso odkrili, namigi, da za njimi stoji Putin in njegova administracija, niso nikoli potihnili. Le mesec dni pozneje so v Veliki Britaniji neznanci zastrupili nekdanjega polkovnika ruske obveščevalne službe in prav tako znanega Putinovega kritika Aleksandra Litvinenka. Čeprav angleška policija njegovega morilca še ni odkrila, je bolj ali manj jasno, da je v njegovo smrt vpletena ruska obveščevalna služba. Pred mesecem dni je ruska policija s pestmi, gumijevkami in aretacijami preprečila demonstracije proti vladi, čisto pred kratkim pa je enako storila z istospolnimi aktivisti, ki so demonstrirali proti temu, da jim vlada ne dovoli organizirati Parade ponosa. Pri tem se policija ni ozirala ne na nekdanjega šahovskega svetovnega prvaka Garija Kasparova ne na poslanca evropskega parlamenta. Oba so aretirali in zaprli.

Takšno ravnanje kaže, da gre Putinova politika v nasprotno smer, kot je šla politika njegovega predhodnika in mentorja, nedavno umrlega ruskega predsednika Borisa Jelcina. Če se je Jelcin zavzel za to, da bi se Rusija demokratizirala in odprla svetu, Putin dela prav nasprotno – gradi okope in oži meje demokracije (kolikor je je v Rusiji sploh kdaj bilo). Pri tem seveda spretno izkorišča moč in vpliv, ki mu ju dajejo bogate zaloge zemeljskega plina. Tako vsakokrat, ko ga recimo Evropska unija opomni na kršenje človekovih pravic, zagrozi, posredno seveda, s priprtjem plinskih ventilov. Po sistemu: če nas boste pustili na miru, boste imeli od tega koristi.

Tudi zato bi si morala Evropska unija v prihodnje prizadevati, da bi bila manj odvisna od energentov iz Rusije. Človekove pravice so pač stvar, ki ne more biti odvisna od vsakokratnih ekonomskih interesov. Pri tem je bil seveda simbolnega pomena tudi obisk ameriškega predsednika Georgea Busha na Češkem. Bush, ki se je sicer prišel pogovarjat o namestitvi protiraketnega ščita, je na Češko prišel kot predsednik države, ki je bila ne glede na to, kaj si kdo misli o njej, vedno simbol demokracije in človekovih pravic. Če predsednik takšne države pride v državo, kjer je imela ruska diktatura desetletja zelo močan vpliv, ima obisk velik pomen. Tudi zato ne preseneča, da se je Putin na obisk odzval z grožnjo o nekakšni novi hladni vojni, če se pogovori ne bodo iztekli po njegovi volji. Vprašanje je le, ali lahko to uresniči. Rusija namreč ni več takšen vojaški velikan, da bi se ga ZDA bale, prav tako pa jim ne more zagroziti z izklopom plina.

Ad memoriam

Dr. Hubert Požarnik

Liberalna demokracija Slovenije se pripravlja na nov zagon. Zato je prav, da pobrskamo po spominu. Z liberalci smo imeli Slovenci že svoj čas zelo slabe izkušnje. Pisatelj Ivan Cankar, ki je vseskozi najbolj nasprotoval liberalnemu taboru, jih je na primer leta 1909 krepko ošvrknil v Naših zapisih. Očital jim je nič več in nič manj kot to, da nimajo programa, očital jim je razcepljenost, plahost, željo starca po slogi in spreminjanje nekdanjih živih besed v fraze.

Toda najbolj je pisatelj zameril slovenskim liberalcem, da evangelij, ki ga oznanjajo, v svojem jedru ni nič drugega kot svetovni nazor in politični program kapitala. »Leto za letom,« je zato še dodal, »je bilo očitneje, da svetinje, ki nam jih je skovala liberalna politična in kulturna doba, niso srebro, kvečjemu kositer; da svetniki, ki nam jih je postavila, niso po pravici izprašani in razglašeni; da je cviček pač še na mizi, navdušenosti pa ne več v srcu ...«

Še pred tem, marca 1900, je pisal Ivan Cankar svojemu bratu: »Liberalna stranka je nevarna pravi svobodi bolj, kot armada kaplanov – agitatorjev. Ta stranka je napravila polovico narodnega duševnega kapitala; potisnila je duševno raven naše inteligence pod ničlo; živi se zlagano od idealnih fraz in podlih dejanj ...«

Enako hudo so tisti čas zgrabili liberalce tudi drugi socialdemokrati. Anton Dermota je zapisal: »Liberalizem na Slovenskem (...) ni bil in ni (...) princip napredka, ampak je bolj reakcionaren, npr. v socialnih, gospodarskih in političnih stvareh, nego klerikalizem na Slovenskem.«

Vsi so obsojali tudi »narodnjaštvo« liberalcev, ki je bilo vedno hudo votlo. Sprva so kolaborirali z Dunajem in potem z Beogradom, nikoli pa plitva slovenska liberalna inteligenca ni iskala stika z našim ljudstvom, ampak je bila vseskozi vzvišena nad njim in gluha za njegove resnične potrebe in probleme. »Observer« je leta 1935 v Sodobnosti lepo opisal, kako so se slovenski liberalci odzvali na diktaturo beograjskega dvora: »6. januarja 1929 ni bilo med njimi niti enega, ki bi začutil, da se je v njem ali okoli njega kaj zrušilo, niti enega, ki bi tedaj ali kadarkoli pozneje postavil vprašanje demokracije in diktature kot vprašanje principov in vesti. Vse to je bilo vedno postranska stvar. Pomembno je bilo, kdo bo minister in ban. Vse to dokazuje, koliko so bila zanje v resnici vredna načela, ki so jih proglašali za ideale svoje mladosti in življenja, za smisel svojega dela.«

Nič dobrega o liberalcih niso vedeli povedati niti slovenski predvojni komunisti. Po njihovem mne-

nju je človek tudi v modernih liberalnih družbah le hlapec, ki lahko za razliko od prej svobodno izbere svojega gospodarja, ki pa je tudi sam hlapec monstruoznega ekonomskega stvora. Seveda so na račun »terorja ekonomije«, ki so ga zagovarjali liberalci, vedeli povedati svoje še drugi. »Ni dvoma o tem,« jim je oponesel France Veber, »da je gospodarsko vprašanje pomembno. Toda to ne pomeni, da je človek zgolj gospodarsko bitje. Če bi enkrat postala voda silno redka, bi se pričelo vse človeško življenje vrteti okoli nje. Toda to ne pomeni, da je človekovo bistvo iskanje vode.« In na drugem mestu: »Res je, da lačni v prvi vrsti ne potrebujejo moralnih nauk, ampak kruha. Toda današnjega potrošniškega človeka ne vodi lačen, ampak pohlepen želodec, njegovo hlastanje za materialnimi dobrinami pa gre na račun izgube velikih in pomembnih delov njegove osebnosti ter zapostavljanja in krnitve človekovih notranjih in duhovnih potreb.«

In kaj vse so vedeli povedati na račun liberalcev in liberalne stranke šele njihovi najhujši zoprniki iz vrst Slovenske ljudske stranke! Očitek, da liberalna stranka ni nosilec miselnih, etičnih in socialnih vrednot, pač pa je zaslužna kvečjemu za naraščajočo praznino duha, brezobziren boj za osebne koristi in socialno ter moralno nazadovanje slovenske družbe, je le eden izmed njih.

Tudi ideja liberalne demokracije je bila na prangerju. Zamisel je stara dobrih dvesto let, vendar je doživela velike vsebinske spremembe. V času poli-

tičnih in ideoloških prelomov v Ameriki in Franciji, konec 18. stoletja je imela ideja v sebi velik etični naboj, ki pa se je postopoma izgubil; liberalna demokracija, kot politična teorija in praksa, je postala

hudo izpraznjena, izgubila pa je tudi svoj prvotni demokratični značaj. »Oče« koroških Slovencev Andrej Einspieler, najprej sam privrženec liberalizma, je imel pozneje tega za najhujšo nevarnost resnični demokraciji, veri in narodnim idealom.

Slovenski pregovor pravi, da jabolko ne pade daleč od drevesa. Dogajanja zadnjih let so ga v celoti potrdila. ■

**Slovenski pregovor
pravi, da jabolko ne
pade daleč od drevesa.**

Dvoličnost partijskega šefa

Aleš Kocjan, foto: Gregor Pohleven, Bor Slana, arhiv RS, arhiv Demokracije

Po zaostitvi odnosov med predsednikom vlade Janezom Janšo in predsednikom države Janezom Drnovškom se je zaostiril tudi odnos med Janšo in nekdanjim predsednikom države Milanom Kučanom.

Odnosi med Janšo in Kučanom so se prvič zaostirili sredi maja, ko je Kučan na sestanku Foruma 21 v Cankarjevem domu kritiziral Janšo, češ da si poskuša z izjavami, ki prejudicirajo odkritja v Sovi (gre za Janševo izjavo, da so nepravilnosti v Sovi stoodstotno dokazljive), podrediti sodstvo. Svojo kritiko na račun Janše je Kučan ponovil v intervjuju za največjo komercialno televizijo po koncu sestanka. Na vprašanje novinarke, kaj meni o izjavah Janze Drnovška, da ga hoče vlada s preiskavo v Sovi diskreditirati, je dejal: »Škodo zaradi vsega tega početja bo imela država in njen ugled, da ne zna na dostojanstven način reševati te vrste občutljivih vprašanj. Seveda je zakonitost dela

Sove in tovrstnih služb prvi pogoj za to, da lahko funkcionirajo v demokraciji družbi in da so lahko uspešne. In seveda, potreben je nadzor tudi nad njimi. Ampak gre vendarle za specifične službe in dejavnosti in nadzor mora biti temu ustrezno prilagojen, tako da ne razkrije celotnega operativnega delovanja, da ne onesposobi službe za operativno delovanje, da ne razkrije mreže, da ne razkrije oblik in načinov njenega delovanja. Jaz se s predsednikom Drnovškom v marsičem strinjam, zlasti z njegovimi ocenami o stanju v tej naši državi. Predvsem z njegovo oceno o nesproščenosti tega vzdušja.«

Janša se je na Kučanovo kritiko odzval čez dva dni med obiskom vlade v Savinjsko-šaleški regiji.

Na Kučanove očitke, da si s tem ko o nepravilnostih v Sovi razsoja, še preden se je o njih izreklo sodišče, podreja sodstvo, je odgovoril, da se čudi, od kod nekdanji predsednik jemlje toliko časa in energije, da nagaja vladi, ko pa ima ta vendarle resnejše delo. »Če se ne motim, v dosedanjih poročilih delovne skupine nekdanji predsednik republike in centralnega komiteja nikoli ni bil omenjen. Ne vem, zakaj se je oglašil, ne poznam njegove izjave, verjetno pa pozna določene stvari in se oglašja vnaprej. Zanimiv je očitek, da nekdo posega v neodvisnost sodstva, glede na to, da ga izgovarja nekdo, ki je bil nekoč nadšef totalitarne politične piramide, ki je totalno obvladovala

sodstvo, tajne službe in jih zlorabljala za vzdrževanje totalitarne oblasti ...« je dejal Janša.

Kučanov spopad z »odkloni«

Na Kučanov odziv nismo dolgo čakali. Predsedniku vlade je odgovoril čez nekaj dni na slovesnosti v spomin na požig partizanske vasi Gabrovica pri Črnem Kalu. »Ob vsem spoštovanju do odgovornega dela vlade in njenega predsednika si pravice misliti in svobode govoriti ne dam vzeti. Še najmanj z očitkom, da sem bil nekoč nadšef totalitarne politične piramide, ki je totalno obvladovala sodstvo, tajne službe in jih zlorabljala za vzdrževanje totalitarne oblasti ... Svobode govora mi niso vzeli ne generali JLA ne Milošević in ne svetovna

Predsednik vlade Janez Janša je Kučanu povedal le tisto, kar mu gre.

Kučan je konec 70. let veljal za enega najobetavnejših komunistov.

politika, ki ni bila naklonjena slovenskemu osamosvajanju,« je dejal Kučan. Kritiziral je tudi stanje v družbi, ki po njegovem mnenju ni sproščeno. »Prostor človekove politične in socialne svobode se prej oži, kot širi. Vzdušje v državi ni sproščeno. Med ljudi se je marsikje zalezal strah. Bojijo se za službe, za posle, bojijo se politike in negotovosti, ki jo povzroča ...« je dejal.

Janša mu spet ni ostal dolžan. Odgovoril mu je na slavnostni akademiji ob 25-letnici Nove revije, in sicer s citatoma iz stenograma razširjenega kolegija Republiškega sekretariata za notranje zadeve, ki je 15. aprila 1988 potekal v Tacnu. »Dovolite, da preberem citat, ki dokazuje, kaj se je dogajalo, potem ko je centralno predsedstvo Zveze komunistov Slovenije (CK ZKS) v začetku leta 1987 izdalo razglas, da bodo komunisti naredili vse, da se ideje Nove revije nikoli ne uresničijo. 15. aprila leta 1988 se je v Tacnu pri Ljubljani zbral vrh slovenske represije. Na tem sestanku so se zbrali praktično vsi, ki so odločali o zaporih in svobodi, o uporabi posebnih metod in sredstev, skratka o uporabi sile brez kakršnega koli nadzora. Nagovoril jih je tudi predsednik CK ZKS tovariš Milan Kučan. Med drugim je dejal naslednje: 'Na koncu se čuti nekaj slovenskih pisateljev in njim pridruženih članov ali po njih angažiranih ljudi pristojnih za to, da napišejo novo

ustavo, tako kot so govorili zadnjič na občnem zboru ali na društvenem sestanku književnikov. Tu gre za tipično meščansko ustavo, ki je slabša od Čosičeve, ker Čosičeva je sicer meščanska, ampak ostaja vsaj z eno nogo znotraj socializma in znotraj Jugoslavije. Ti naši ne govorijo niti o Jugoslaviji, niti o socializmu, niti o svobodni fronti, to se pravi o nikakršni kontinuiteti, ampak govorijo o naravni pravici slovenskega naroda, da si, izhajajoč iz neodtujljivih pravic človeka, naredijo družbo po svoji oziroma po Bučarjevi meri.' In potem nadaljuje: 'Mi pravzaprav politične kulture nimamo, in če to fašistoidno maniro, ki se kaže skozi omenjeno pisanje, skozi topotanje na javnih tribunah v Cankarjevem centru, ne bomo obrzdali, se lahko zgodi, kar se je zgodilo v Nemčiji leta 1931.'«

Zunaj partije ni demokracije

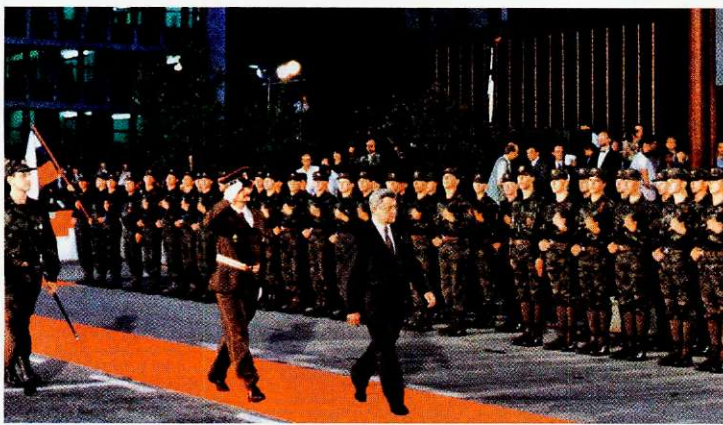
Čeprav se Kučan danes dela, kot da nikoli ni bil šef slovenske partije, ki je imela v resnici pod sabo vse družbene sisteme (sodstvo, polici-

jo, vojsko ...), in kot da je bil eden glavnih borcev za demokratične procese v Sloveniji, to seveda ne drži. Najrazličnejše Kučanove izjave iz konca osemdesetih let kažejo, da je Kučan, ki so ga mnogi uvrščali v trdo strujo znotraj takratne partije, v resnici odločno nasprotoval demokratičnim procesom v Sloveniji, predvsem tistim, ki bi potekali zunaj zveze komunistov. S takšnim početjem je začel že na 10. kongresu ZKS leta 1986, na katerem je postal predsednik CK ZKS. Tedaj je na vse večje zahteve po političnih in gospodarskih reformah odgovoril, da so te, če se bodo že zgodile, mogoče le znotraj zveze komunistov: »Soočeni smo s krizo, eno najglobljih doslej. To si moramo priznati ... Zvesti zgodovinskemu avnojskemu izročilu revolucije in naši presoji realnih razmer vidimo slovenski komunisti trajni interes in poročstvo enakopravnega položaja in svobodnega razvoja svojega naroda /.../ v socialistični, samoupravni, federativni, neodvisni in neuvrščeni Jugoslaviji.« Vnovič je demokratične proce-

se obsodil leta 1998 na seji mestne konference ZKS Ljubljana. »Glede teh vprašanj moramo imeti komunisti iniciativo ... Tega ni veliko ... Zasluži pa jasen odgovor in politično identifikacijo. To so tista zadnje čase vse bolj agresivna nastopanja, ki iščejo domovinsko pravico za tezo, da je ta 'režim' nelegitimen, da je prišel na oblast z nemoralnimi sredstvi in da so zato v borbi z njim dovoljena vsa sredstva. To so ista nastopanja, ki napadajo vse, kar je v tej družbi socialistično, samoupravno, jugoslovansko, kar je povezano s komunistično idejo, ki da ji je vrojen stalinizem, ki slovenskim komunistom očitajo, da izdajajo interese svojega naroda. To so nastopanja, ki napadajo JLA, kar je prav zdaj aktualna tema – kot okupatorsko in protiljudsko, izkoriščevalsko vojsko ... Upiram se, tovarišice in tovariši, te vrste dialogu, upreti bi se mu morali vsi. To ni dialog, ampak je borba za oblast. Je nastopanje, ki odvrta pozornost Jugoslavije od bistvenih vprašanj,« je dejal Kučan. Na konferenci ZKS aprila istega leta je to svoje stališče še zaostril. »V javnosti se postavlja vprašanje, ne samo kakšen socializem si želimo, ampak ali sploh socializem ... Svojega 'monopola', to je vodilne vloge interesov delavskega razreda oziroma sil dela in znanja v družbi se ZK ni pripravljena odreči v korist nikakršnega drugega monopola, ne interesov birokratsko-etatističnih sil in ne sil restavracije meščanske družbe ... Moramo povedati, da komunisti sprejemamo razpravo o širitvi demokracije in pluralizma samo znotraj socializma, ki mu na

Litostrojsko stavko, iz katere se je rodila prva demokratična stranka, je Kučan leta 1988 označil za fašistoidno topotanje.

Osamosvojitve ni bila nikoli Kučanova najintimnejša opcija.

► izhodiščih programa ZKJ iščemo sodobnejše opredelitve.

Nasprotovanje osamosvojitvi

Ko so konec maja leta 1988 vojaške oblasti zaradi objave stenograma seje CK ZKJ, na katerem je takratno jugoslovansko partijsko vodstvo razmišljalo o uvedbi izrednega stanja v Sloveniji, aretirale četverico JBTZ, so mnogi, ki so se takrat v podporo četverici množično zbirali na najrazličnejših protestnih zborovanjih, pričakovali, da bo ZKS s Kučanom na čelu odločno obsodila aretacijo, vendar se to ni zgodilo. Nasprotno, Kučan, ki je, vsaj navzven se je zdelo tako, deloval precej pasivno, je na seji CK ZKS julija 1988 poskušal aretacijo na neki način celo upravičiti. »Pri tem bi rad poudaril, da je bil ves postopek začel zaradi suma, da obstaja kaznivo dejanje – če bom prav

povedal – izdaje vojaške skrivnosti ... To dejstvo pa je zdaj v javnosti skorajda pozabljeno ali je vse manj pomembno. Proces je dobil obelježe političnega procesa.«

Sicer pa Kučan ni bil kritičen samo do demokratičnih procesov v Sloveniji, ampak je imel, dokler ni presodil, da bi bilo vztrajanje pri nasprotnem lahko zanj politično nevarno, precej odklonilen odnos tudi do same osamosvojitve. Januarja 1990 je v intervjuju za Danas o njej razmišljal takole: »O odcepitvi Slovenije od Jugoslavije je težko celo misliti, ker ni to nikoli bila moja najintimnejša opcija. Z njo se ne morem sprijazniti. Toda taka Jugoslavija za nikogar ni dobra. Če bi se spremenila helsinška listina in filozofija Evrope, ki zdaj čuti odpor do slehernega spreminjanja meja – ne vem pa, ali se bo pod vpli-

Sklepa po sebi

Ko Kučan Janši očita, da mu jemlje pravico do govora, očitno pozablja na čase, ko je njegova zveza komunistov množično prepovedovala svobodo govora. Da se je to res dogajalo, je Kučan priznal na znamenitem sestanku Republiškega sekretariata za notranje zadeve aprila 1988 v Tacnu: »To, kar se sedaj dogaja (kritiziranje nedemokratske oblasti, op. A. K.), je dokaz, da gre za to, da preprosto mislijo, da je mogoče na Jugoslavijo, ki je tako izčrpana in nestabilna, vršiti vsakovrstne, ne samo ekonomske, ampak tudi politične pritiske, in po logiki stvari je za to kriva zveza komunistov in isti, ki so bili na čelu te zveze komunistov in te države dolgo let. Zaman sprejemamo na predsedstvih izjave, da ni dovoljeno napadati predstavnike te države in te oblasti.«

vom tega, kar se dogaja v Nemčiji in vzhodnoevropskih državah, to stališče ohranilo –, bi lahko postal položaj za nas, neseeparatiste, v Sloveniji zelo težak.« Ko se je Demos novembra 1990 na sestanku svojega kluba v Poljčah odločil, da bo plebiscit 23. decembra 1990, je bil spet Kučan tisti, ki je temu nasprotoval, češ da je to prehitro.

Tako je 14. novembra po pripovedovanju pokojnega Jožeta Pučnika sklical sestanek vseh parlamentarnih strank in na njem »bentil« nad preveliko hitrostjo: »Tako ne gre, vlada se zaveda, da osamosvojitve ni mogoče izvesti tako hitro ... In ravno tisti, ki bi moral biti najbolj odgovoren za to vlado (mislim Pučnika), ji je zaril nož v hrbet. Referendum naj bo naslednje leto poleti in takrat bodo dani roki za osamosvojitve.« Na srečo Demos tega Kučanovega

predloga ni podprl. Iz navedenih izjav torej izhaja, da je bil Kučan skoraj vse do konca zvest nedemokratskemu sistemu, ki je poskušal za vsako ceno zatreti vsako klico demokracije, posebej če je ta vzklikala zunaj partije.

Glede na to je danes skrajno nenavadno, da Kučan Janši, ki je bil eden najpomembnejših nosilcev demokratičnih procesov v Sloveniji, očita nedemokratskost oziroma poskus utišanja političnih nasprotnikov. Kučan se bo moral torej pogledati v ogledalo. Če on pozablja, zgodovina ne. ■

Obletnica afere JBTZ

V Ljubljani so se konec maja ob 19. obletnici procesa proti četverici, znanega kot afera JBTZ, srečali glavni akterji oziroma žrtve procesa Janez Janša, Ivan Borštner, David Tasić in Franci Zavrl. Tako kot v preteklih letih so se vsi štirje zbrali na dvorišču Nove revije, kjer so med nekajminutnim druženjem dali izjave za medije, nato pa odšli na skupno kosilo.

Po Janševih besedah je šlo v aferi JBTZ za poskus, »da se zaustavi proces, ki je bil na začetku in je imel v žarišču boj za človekove pravice. Preko tega se je potem nabralo dovolj energije, da je prišlo tudi do demokratičnih sprememb in osamosvojitve«. Aretacija in sojenje četverici sta bila po njegovih besedah »lakmusov papir poguma slovenskega naroda, ki je takrat prvič prišel na ulice in se postavil za človekove pravice drugih«.

Zavrl je dejal, da svojemu sinu težko razloži, zakaj je bil v zaporu. Po njegovih besedah so bili »bad guys« – jugoslovanska vojska, ki ni »štekala čisto

nič, mi smo štekali in smo to naredili in smo izpadli zelo kul«. Po Tasićevem mnenju pa je šlo za zgodovinsko prelomnico v psihološkem smislu: »Ljudstvo se je takrat prvič odločilo, da ga ne bo strah, da bo šlo na ulico in pokazalo, da si želi sprememb.«

ANKETA

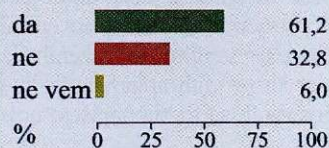
Je primerno, da zadnji predsednik CK ZKS Milan Kučan deli nauke o demokratičnih standardih?

- a) da
- b) ne
- c) ne vem

Odgovorite na www.demokracija.si

Rezultati preteklega tedna

Ali se strinjate s tem, da vlada odpravlja nepravilnosti v Sovi?

Glasovalo: 484

DEMOKRACIJA

Novomeški škof msgr. Andrej Glavan je daroval mašo v Kočevskem rogu.

Brez resnice ni sprave

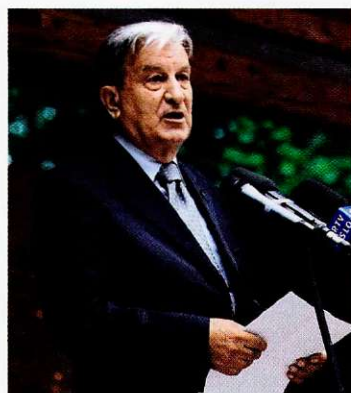
Gasper Blažič, foto: Gregor Pohleven

Vsako leto je v začetku junija v Kočevskem rogu spominska slovesnost ob obletnici komunističnega poboja iz avstrijske Koroške vrnjenih slovenskih domobrancev.

Letošnja spominska slovesnost, ki je bila že osemnajstič, je bila v nedeljo, 3. junija, pri grobišču pod Krenom, kjer se je zbralo približno dva tisoč ljudi. Najprej je mašo skupaj z dvanajstimi duhovniki daroval novomeški škof msgr. Andrej Glavan. V pridigi je izrazil nenehno potrebo po odpuščanju. »Bolečina izgube in krivice je ostala in ostaja, vendar ni več tako boleča, pekoča, kot je bila nekdaj ... Naše spominjanje postaja bolj umirjeno in spokojno. Vedno bolj se spreminja v molitev, ki zaobjema vse, žrtve in njihove krvnike, in jih priporoča božji odpuščajoči ljubezni.« Zbrane je nagovoril tudi domači župnik Anton Gnidovec, ki je med drugim dejal, da je namen spominske slovesnosti in maše, »da bi iskreno molili tudi za tiste, ki so ta silni zločin zakrivali. In končno, da bi iskreno molili za nas, ki smo v tem zemeljskem popotništvu, v tej čudoviti domovini in nas družijo ista kri, ista kultura in ista mati, domovina Slovenija«.

Spomin na zločin V programu po maši sta javnost nagovorila Marija Zgonc, nato pa Franc Kastelic, ki je

v spominih na Kočevski rog razkril svojo bolečino zaradi zločina, ki ga je storila KPS: »Kočevje, Rog! Kraj trpljenja, kamor so sredi poletja 1944 pregnali moje strice in tete in staro mamo, potem ko so jim že v začetku decembra 1942 doma na pragu v Ajdovcu ubili očeta. In kjer so prav tako sredi poletja 1944 štiri mesece po hostah vlačili mojo mamo, da jim je kuhala, sušila seno in tolkla kamenje po kolovozih. Dobesedno so jo odtrgali od sedmih otrok, od katerih sta bili najmlajši, dvojčici, stari komaj pet mesecev. To sta bili moji sestre.« Govorila je tudi poslanka NSi Mojca Kucler

Slavnostni govornik Anton Drobnič

Dolinar. Zase je dejala, da spada v mlajšo generacijo in ji ni bilo treba doživljati vojnih in povojnih grozot. »Vendar čutim, da razlike še vedno ostajajo. Po moje je resnica tista osnova, na kateri bomo lahko gradili spravo, ki je nujna za lepo prihodnost nas vseh.«

Kritičen do Kučana Osrednji govornik na proslavi je bil predsednik Nove slovenske zaveze Anton Drobnič. Njegove besede so bile zelo kritične do nekdanjega predsednika države Milana Kučana. »Kadar so pridobitve boljševiške revolucije v resni nevarnosti,

Andrej Bajuk in France Cukjati

se z avtoriteto nekdanjega predsednika republike oglasi zadnji vodja komunističnega totalitarne sistema v Sloveniji. Tudi po posegu vlade v Sovo je Milan Kučan začutil to nujo. Kot drugi njegovi somišljeniki je izrazil strah pred delovanjem vlade in njenemu predsedniku brez sramu ponudil lekcijo o demokraciji. Še posebej je predsednika Janeza Janšo obsodil, da si hoče prilastiti vse vzvode oblasti, zlasti pa dobiti nadzor nad pravosodjem, ker je rekel, da ima vlada zanesljive dokaze za nezakonitosti v Sovi.« Drobnič je bil kritičen tudi do sedanjega predsednika države Janeza Drnovška, češ da piše in govori tako svobodno, da se niti sam več ne nadzira, koliko so njegove besede še sprejemljive in primerne za najvišjega predstavnika slovenske države. »Ustanove države, ki ji predseduje, zmerja z obrekovalci. Na široko razlaga, v kakšni hudi revščini – po njegovi dvanajstletni vladavini – živijo Slovenci. Celo sam naj bi bil revež in mu je stroške za tujega zdravilca plačala država. Jadikuje nad usodo delavcev, ki niso zaščiteni, on pa zaposlene kar po elektronski pošti meče na cesto. Vse po pravilu: kar je dovoljeno meni, ni dovoljeno tebi.« Po Drobničevem mnenju se niti Kučan niti Drnovšek nista resno zavzela ne za medvojne žrtve partizanskega nasilja, ki je pripeljalo do samobrambnega slovenskega odpora in državljanskega spopada, ne za žrtve povojnih pobojev in kaznovanje vojnih zločincev. »Zato so medvojni zločini še vedno zamolčani, povojni pa neraziskani in človeška trupla še vedno ležijo po jamah in grapah. Šestdeset let po vojni, ko so se po svetu že spravili vsi največji sovražniki, slovenska predsednika nista razen praznih besed storila še ničesar učinkovitega za slovensko pomiritev.«

Slovesnost: v Kočevskem rogu so se med drugim udeležili nekateri predstavniki oblasti. Tako sta predsednik državnega zbora France Cukjati in finančni minister Andrej Bajuk položila venca na največje odprto grobišče na Slovenskem. Slovesnost je spremljal tudi bogat kulturni program, ki so ga oblikovali duhovniški oktet Oremus, solistka Renata Klančič in trobentar Gorazd Buh. ■

Za kulturno prenavo Slovenije

Gašper Blažič, foto: Bor Slana

V prejšnji številki Demokracije smo poročali o srebrnem jubileju (petindvajsetletnici) Nove revije. Počastili so ga s slavnostno akademijo v Slovenski filharmoniji v Ljubljani, ki so ji dali pečat zanimivi govori.

Prizorišče slavnostne akademije, ki je bila v sredo, 30. maja, je bilo precej simbolično, saj je proslava potekala v prostorih Slovenske filharmonije na Kongresnem trgu (nekdanjem Trgu osvoboditve), kjer je bilo konec osemdesetih let več množičnih zborovanj, med drugim v podporo četverici JBTZ. Na istem trgu je leta 1989 pesnik Tone Pavček prebral Majniško deklaracijo. Zgodovina Kongresnega trga se je začela leta 1821, ko se je tu nadaljeval dunajski kongres Svete aliance. Takrat je Ljubljana vstopila v središče evropske zgodovine.

Dobro obiskana akademija
Ker je Nova revija odigrala od-

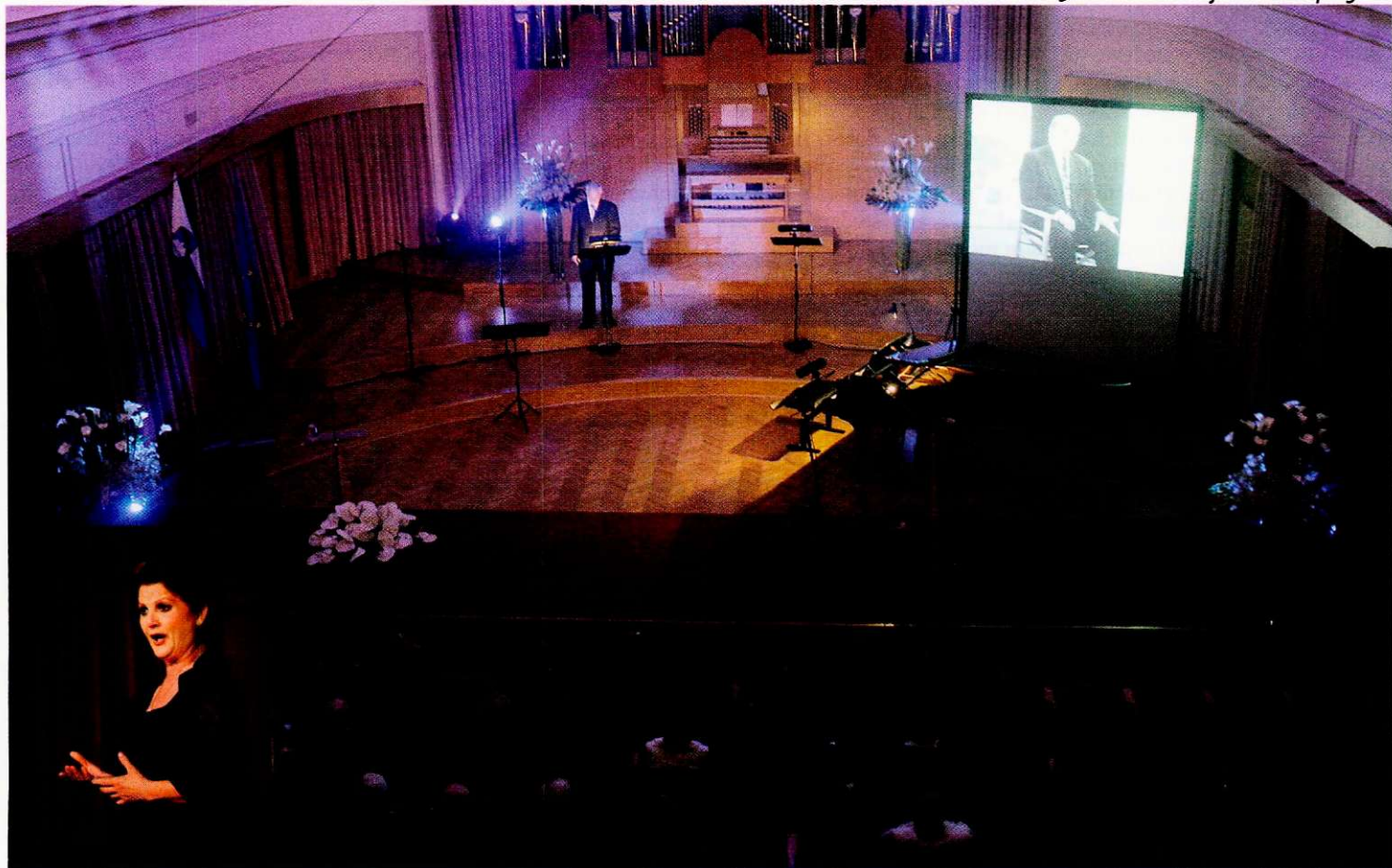
Prvi urednik Nove revije dr. Tine Hribar

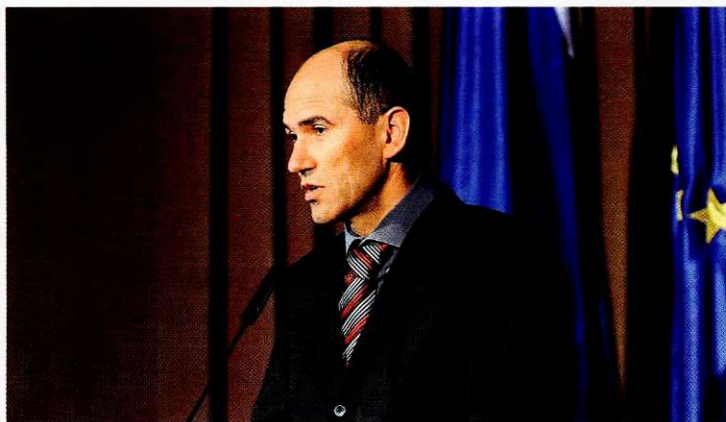
ločilno vlogo v gibanju za demokratizacijo in osamosvojitve Slovenije, je bila slavnostna akademija še toliko bolj zgovorna.

Proslave so se poleg pripadnikov intelektualno-kulturnega kroga Nove revije udeležili nekateri predstavniki oblasti, poleg Janeza Janše, ki je bil tudi glavni slavnostni govornik, še ministri za pravosodje Lovro Šturm, za kulturo Vasko Simoniti, za notranje zadeve Dragutin Mate, za zunanje zadeve Dimitrij Rupel in državni sekretar v kabinetu predsednika vlade Aleksander Zorn. Med občinstvom je bilo mogoče videti generalno državno tožilko Barbaro Brezigar, ki jo je krog Nove revije pred petimi leti podprl pri kandidaturi za predsednico države, in njene ga takratnega tekmeca Franceta

Arharja, ki ga je Zbor za republiko lansko jesen na javni tribuni v Slovenski filharmoniji podprl v tekmah za ljubljanskega župana. Med udeleženci so bili tudi nekateri poslanci vladajočih strank ter nekatera znana novinarska imena, manjkali pa niso niti predstavniki Inštituta dr. Jožeta Pučnika. Slavnostno akademijo so v kulturnem pogledu najbolj zaznamovali glasbeni gostje, med njimi oktet Deseti brat in operna pevka Milena Morača. Nastopil je tudi Jurij Souček, ki je v dotikih zgodovine recitiral delo enega od štirih že pokojnih sodelavcev Nove revije, in sicer Marjana Rožanca. Poleg njega so

Proslava ob 25-letnici Nove revije – kulturni program

Janez Janša je poudaril pomen Nove revije za demokratizacijo in osamosvojitvev.

Dosedanji urednik Niko Grafenauer

Zunanji minister Dimitrij Rupel

igralci Bine Matoh, Tone Kuntner in Dare Valič recitirali spise dr. Jožeta Pučnika, Daneta Zajca in Rudija Šeliga.

25 let zgodbe o uspehu Osrednji dogodek proslave je bil slavnostni govor predsednika vlade Janeza Janše. Že uvodoma je dejal, da 25. obletnica izida prve številke Nove revije ni nekaj, kar je bilo in sedaj ni več, ampak še vedno živi. Pri tem je spomnil na 57. številko Nove revije, ki je za Slovence tisto, kar je deklaracija o neodvisnosti za Združene države Amerike. Po Janševem mnenju je vsebina 57. številke Nove revije program, ki je bil uresničen in predstavlja teoretičen temelj slovenske države, saj so ideje, ki so se zdele v tistem času skoraj utopične, danes del resničnosti. To velja zlasti za dve temeljni točki, in sicer osamosvojitve Slovenije ter njene demokratizacije. Tako je bil pred 25 leti zastavljen projekt, o katerem so mnogi sanjali stoletja. Danes je Slovenija članica Evropske unije in zveze Nato, kar pomeni posebno zgodbo o uspehu. Janša je citiral tudi pokojnega dr. Jožeta Pučnika, ki je zapisal, da je bila slovenska osamosvojitvev tudi stvar kulture, kar pa se po Janševem mnenju ni popolnoma uresničilo, zato je dr. Pučnik »pred nekaj leti odšel od nas zagrenjen, misleč, da se velik del tega, o čemer se je takrat sanjalo, pravzaprav ni uresničil«. Pri tem je Janša spomnil na željo po dejanski osamosvojitvi v kulturnem smislu, da se vzpostavijo normalne vrednote in se jasno pove, kaj je prav in kaj ne.

Resnica o Kučanu Za medije je bil seveda najzanimivejši tisti del

Janševga govora, ki se dotika tedanje vloge Milana Kučana, ki je bil v času izida 57. številke Nove revije šef slovenskih komunistov in s tem Udbe. 57. številka Nove revije je, kot je dejal Janša, med oblastniki sprožila pravi vihar, vrh slovenske komunistične partije pa je celo izdal razglas, v katerem piše, da bodo slovenski komunisti naredili vse, da se ideje iz 57. številke Nove revije ne bodo uresničile. Poleg tega so bili tisti, ki so najglasneje kritizirali in napadali 57. številko Nove revije, v času demokratične Slovenije nagrajeni z odlikovanji in celo visokimi državnimi službami. Janša je ob tem spomnil na javno objavljen magnetogram seje »vrha slovenske represije« leta 1988 v Tacnu, kjer je tedanji predsednik centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije Milan Kučan komentiral t. i. pisateljsko ustavo in jo označil

Nova revija naj bi nadaljevala tudi kulturno prenovo slovenskega naroda, kar je bila neuresničena želja dr. Jožeta Pučnika.

za »tipično meščansko ustavo, ki je slabša od Čosičeve«. Omenjena ustava namreč ni govorila ne o socializmu, ne o Jugoslaviji in tudi ne o Osvobodilni fronti, ampak o tem, kako narediti družbo, kot je dejal Kučan, »po svoji oziroma Bučarjevi meri«. Kučan naj bi bil omenjena dejanja, kot je na primer pisateljska ustava, označil za »fašistoidne manire«. Janša se je tudi vprašal, kako je mogoče, da se v času praznovanja 25-letnice

Nove revije po Sloveniji širijo teze, da je stanje sedaj slabše kot konec osemdesetih let. Ob koncu govora je zaželel veliko novega ustvarjalnega navdiha, da bi Nova revija – projekt, ki živi – zmogla nadaljevati tudi kulturno prenovo slovenskega naroda, kar je bila neuresničena želja dr. Jožeta Pučnika.

Hribarjeva opozorila Za Janšo je nastopil dosedanji urednik Nove revije Niko Grafenauer. V daljšem prispevku je orisal predvsem zgodovinsko in filozofsko plat Nove revije ter njeno vlogo v Sloveniji in Evropi. Tretji je govoril prvi urednik Nove revije dr. Tine Hribar (na proslavo je prišel v spremstvu svoje žene dr. Spomenke Hribar) in ob tej priložnosti v svojem govoru na navzoče predstavnike sedanje oblasti naslovil nekaj opozoril. Izrecno je poudaril, da se je v politiko doslej vklju-

čil samo dvakrat, in sicer leta 1990 ob angažiranju v Demosu ter 2004 v Zboru za republiko, ko je podprl zamenjavo oblasti. V svojih opozorilih se je izrekel proti načelu kdor ni z nami, je proti nam ter izrekel zahtevo po spoštovanju človekovega dostojanstva in posvečenosti mrtvih, česar naj bi se sedanja oblast premalo zavedala. Kljub temu mu ni žal podpore, ki jo je sedanja oblast izrekel pred tremi leti.

Nov kulturni program Proslavo, ki ji je sledil še neformalni del z obedom v Mali dvorani Slovenske filharmonije, je sklenil Dimitrij Rupel, aktualni zunanji minister, ki je bil urednik Nove revije med letoma 1984 in 1987 ter eden od podpisnikov za ustanovitev Nove revije. Izpostavil je dejstvo, da tedanji novorevijaši niso vedeli, da pomeni začetek izhajanja Nove revije tudi začetek političnega prevrata. Ves čas so bili sproščeni in lahkomišeln, čeprav so imeli celo svojo »sledilko«. »Čeprav nas je očitno spremljala jugoslovanska tajna policija, smo bili pravzaprav brezskrbni in nismo vedeli, kako blizu naše poti se začena prepad,« je dejal Rupel. Dotaknil se je tudi aktualnih razmer: »Z najvišjih mest v državi sicer slišimo trditve, da v Sloveniji vladata strah in poslušnost, da vzdusje v državi ni sproščeno, da se ljudje bojijo politike ter za svoje službe. Takšne trditve so skonstruirane in napačne. Empirična dejstva oz. raziskave jih ne potrjujejo. Namen teh trditev je nemara preusmerjanje pozornosti in povzročanje zmede.« Po njegovem mnenju trditve o današnjem strahu na Slovenskem dokazujejo, da se njihovi avtorji ničesar ne bojijo. »V resnici so oni tisti, ki hočejo prestrašiti ljudi, za ta posel pa imajo tudi precej možnosti in fizičnih sredstev, celo črnih fondov.« Ob koncu je Rupel dejal, da Slovenci ne potrebujemo več svojega nacionalnega programa, potrebujemo pa nov kulturni program. »Primerno mesto za premislek o pomenu današnjega navala zavrženih in izgubljenih predmetov in o pravi podobi Slovenije je seveda Nova revija,« je sklenil Rupel. ■

SDS ostaja na prvem mestu

Mitja Volčanšek; grafikoni: Aragon d.o.o.

Javnomnenska anketa, ki jo je po naročilu kabineta predsednika vlade izvedla družba Aragon, razkriva zanimive podatke. Poleg vprašanj o podpori vladi in političnim strankam so izstopala vprašanja v zvezi z nadzorom Sove.

Denimo, da bi bile naslednjo nedeljo volitve v državni zbor. Za katero stranko bi volili?

Vir: ARAGON, MAJ 2007, N=900

Povečano podporo so izmerili prvim trem strankam SDS, SD in LDS.

češ da niso verjetne, 13,4 odstotka pa se jih glede vprašanja ni moglo opredeliti.

Še bolj razvpito je vprašanje o črnem fondu obveščevalno-varnostne službe. Da je bilo poslovanje službe v primeru tajnega fonda nezakonito, je prepričana skoraj polovica anketiranih (točneje 49,3 odstotka). Le dobra četrtnina (26,5 odstotka) jih nasprotno meni, da poslovanje Sove s črnim fondom ni bilo nezakonito, preostali pa so neopredeljeni.

Ob tem nekoliko preseneča ocena o upravičenosti vladne odločitve za izredni nadzor agencije. Tu je namreč javnost očitno dokaj razcepljena. Medtem ko 41,5 odstotka vprašanih ocenjuje, da se je vladni nadzor doslej že izkazal za upravičenega, o tem nasprotno dvomi 41 odstotkov sodelujočih v anketi. Iz tega lahko sklepamo, da javnost kljub večinski oceni o nepravilnostih znotraj Sove ni z največjim odobravnjem sprejela načina, s katerim jo je vlada oziroma posebna delovna skupina pod vodstvom pravosodnega ministra dr. Lovra Šturma seznanjala z njimi.

Anketa, ki je potekala med 23. in 27. majem, je zajela vzorec 900 anketirancev, od katerih je bilo 52,3 odstotka žensk in 47,7 odstotka moških. Splošni vtis je, da se politične preference in podpora vladi niso bistveno spremenile, čeprav je vendarle opazna rahla rast podpore Janševi ekipi kot tudi SDS, ki jo anketa postavlja na prvo mesto med političnimi strankami. A najprej pogledajmo, kakšno mnenje si je javnost ustvarila o aferi Sova, ki že več tednov buri duhove.

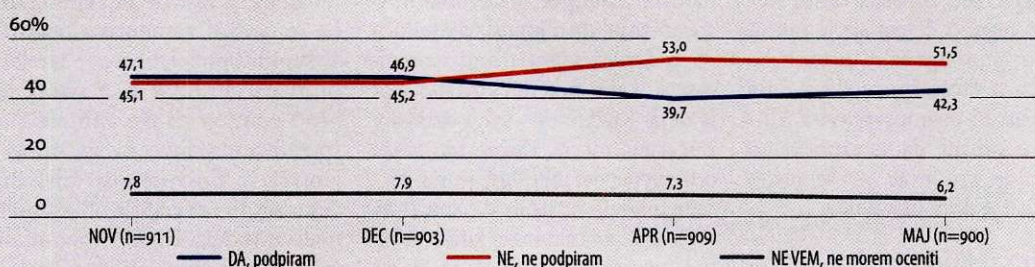
Manipulacije s Sovo Da je bila Slovenska obveščevalno-varnostna agencija (Sova) v preteklosti zelo verjetno predmet manipulacij vladajočih elit, je prepriča-

nih veliko Slovencev in Slovencev, in sicer kar 71,5 odstotka. Na vprašanje, kako verjetne se jim zdijo domneve, da so Sova v času prejšnjih vlad uporabljali tudi za nadzor takratne opozi-

cije, je 25,3 odstotka vprašanih odgovorilo, da zelo verjetne, nadaljnjih 46,2 odstotka pa jih je domneve ocenilo kot delno verjetne. Komaj 15 odstotkov populacije je domneve zavrnilo,

In gledano nasploh, ali vi osebno podpirate vlado Janeza Janše?

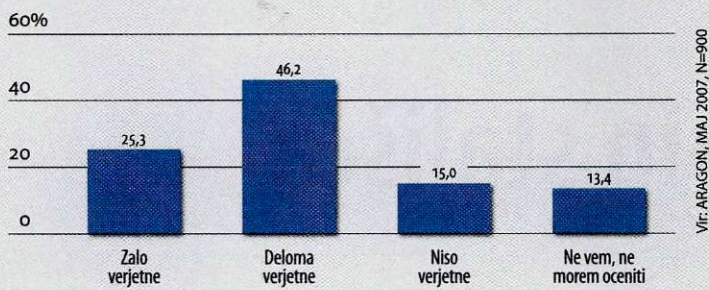
Ali bi dejali, da jo gledano v celoti ...

Podpora vladi je stabilna.

Vir: ARAGON, MAJ 2007, N=900

Kako verjetne se vam osebno zdijo domneve, ki so se v zadnjem času pojavile v javnosti, in sicer da je bila SOVA v času prejšnjih vlad uporabljena tudi za nadzor nad takratno politično opozicijo?

Javnost verjame, da je Sova nadzorovala nekdanjo opozicijo.

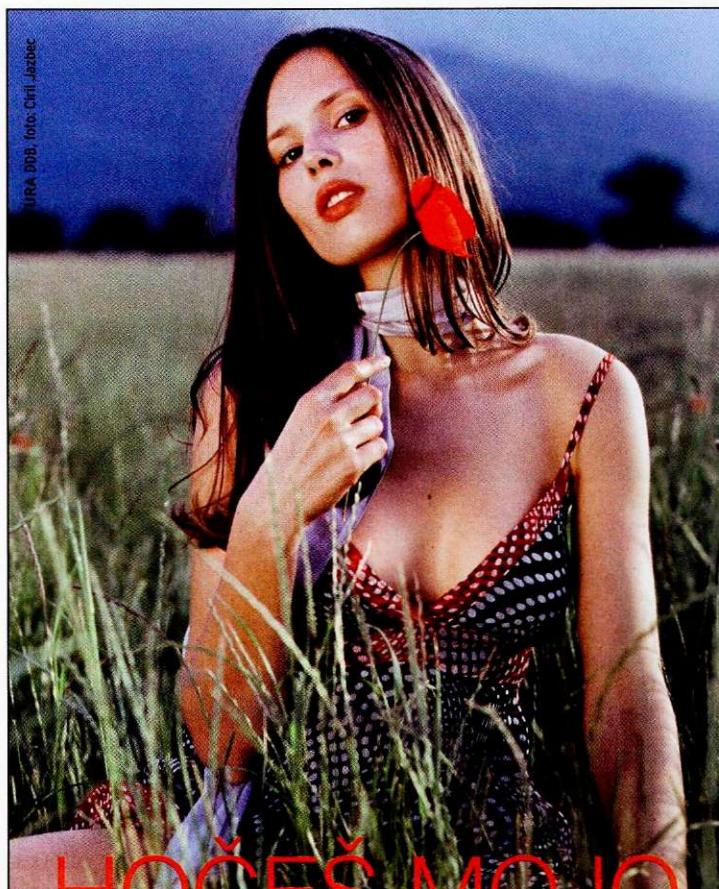
SDS pred SD Kot ponavadi najbolj pričakovan podatek o volilni intenci oziroma nameri je na prvo mesto postavil vladajočo SDS z 22,2 odstotka vprašanih. Svoj glas bi anketiranci nadalje namenili Pahorjevemu Socialnim demokratom, in sicer 18,8 odstotka. Za omenjenima strankama drugi precej zaostajajo. Po vrsti so to v parlamentu oslabiljena LDS z 10,7 odstotka, koalicijska SLS (5,5 odstotka), Jelinčičeva SNS (5 odstotkov) ter koalicijska partnerja DeSUS in NSi (oba po 4,7 odstotka). Stranko, ki bi morebiti nastala iz društva Zares, bi volilo le 2,5 odstotka vprašanih. Sicer pa jih je neopredeljenih še 12,8 odstotka, dobra desetina sodelujočih pa se volitev ne bi udeležila.

Kot ugotavljajo v Aragonu, se je glede na aprilsko merjenje volilna intenca »pomembneje povečala«³ trem strankam - LDS, SNS in DeSUS. Sočasno se je zmanjšal delež neopredeljenih. Če natančneje primerjamo prejšnja merjenja istega izvajalca, bomo videli, da je podpora SDS v primerjavi z aprilom pomembno narasla (z 19 odstotkov). Stranka je obrnila padajoči trend zadnjih mesecev in se povzpela na približno enako raven kot julija 2006 (22,5 odstotka). SD je v primerjavi z aprilom prav tako pridobila, čeprav le slab odstotek, kar kaže, da se rast podpore zadnjih mesecev umirja. Po aprilskem šoku, ko je LDS padla na vsega pet odstotkov, sedanja podpora kaže, da je šlo v tem primeru bolj za anomalijo. Zdaj je stranka dosegla podobno podporo kot

decembra lani, je pa očitno podvržena precejšnjim nihanjem glede priljubljenosti.

Če omenjene podatke zberemo glede na politična tabora parlamentarne pozicije in opozicije, opazimo, da bi združene stranke pozicije (SDS, SLS, NSi in DeSUS) skupaj zbrale nekoliko več preferenc od opozicijskih. Prve bi skupno dobile 37 odstotkov glasov, stranke sedanje opozicije pa 34,4 odstotka. Ob tem je seveda treba opozoriti na labilnost trenutnih zavezništov (če izvezemo morda koalicijo med SDS in NSi), saj proporcionalni sistem že sam po sebi spodbuja nastanek najrazličnejših povolilnih zavezništov, ki pogosto niso v skladu s predvolilnimi partnerstvi. V tem oziru je tem pomembnejše vprašanje o najmočnejši posamični stranki (v skladu s pričujočo anketo je to SDS), ki po dosednji praksi dobi mandat za sestavo vlade ter posledično izbira partnerje v »povolilnem baletu«.

Stabilna podpora vladi Sicer pa je podpora vladi Janeza Janše rahlo narasla, na 42,3 odstotka anketirancev (aprila 39,7 odstotka), medtem ko je polovica anketiranih (51,5 odstotka) ne podpira (aprila je bilo teh 53 odstotkov). Sicer pa so področja, na katerih vlada najbolj šepa, po mnenju sodelujočih v anketi: boj proti korupciji, pravosodje in privatizacija podjetij v državni lasti. Najbolj pozitivno je ocenjeno dosedanje delo na področju evropskih zadev, sledijo kultura, gospodarstvo, promet in šolstvo. **D**

HOČEŠ MOJO ŠTEVILKO?

Pošlji SMS "Maja" na 1188 in zvedel jo boš. Čaka te nagrada.

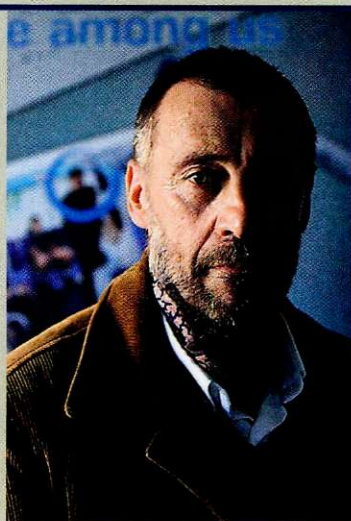
1188 je edina telefonska številka, ki si jo morate zapomniti, da bi vedeli vse telefonske številke. 1188SMS je nova storitev: pošljite ime, priimek in kraj bivanja osebe, katere številko želite izvedeti, kot SMS na 1188 in s povratnim SMS-om boste dobili želene podatke.

Seveda pa ne pozabite na 1188+, kar pomeni, da vam telefonsko številko lahko posredujemo tudi v obliki neodgovorjenega klica*..

1188 SMS telefonska številka vseh števil!

* Za uporabo storitve 1188+ morate imeti na telefonu vključeno funkcijo "čakajoči klic".
Storitev 1188 SMS je na voljo vsem Mobilnim in Debitnim naročnikom.
Cene storitev so navedene na www.telekom.si

Telekom Slovenije

Vrednote in stališča

Dr. Frane Adam, foto: Bor Slana

Vrednote in stališča v evropski perspektivi. Vrednote in stališča usmerjajo delovanje posameznika, ponujajo mu oporno točko pri življenjskih odločitvah. To pa pomeni, da je tudi družbena dinamika odvisna od tega, kako posamezniki zaznavajo in vrednotijo družbo. Hkrati pa je jasno, da vrednote in stališča niso nekaj apriornega in abstraktnega, temveč se pod vplivom družbenih tokov spreminjajo. Z drugimi besedami – po eni strani so vzrok in po drugi posledica družbene modernizacije. V tej dvojni vlogi so že dolgo predmet preučevanja zlasti v sociologiji.

V zadnjem času se pojavlja čedalje več anket in analiz tako v nacionalnem kot tudi mednarodnem okviru, ki se osredinjajo na vprašanje, kako ljudje zaznavajo in artikulirajo svojo osebno in družbeno situacijo. Vrednote in stališča predstavljajo kontekst, v katerem delujejo institucije – politične, gospodarske in civilnodružbene –, in s tega vidika nam podatki o vrednotnih orientacijah pomagajo razumeti, morda celo napovedati razloge za uspešnost ali neuspešnost družbenih institucij in družbe v celoti. Opozoriti pa velja, da je način empiričnega raziskovanja teh vidikov še razmeroma nezanesljiv. To pomeni, da moramo biti dokaj previdni pri razlagi podatkov, saj so ti samo izhodiščno gradivo za sklepanje in interpretacijo, pri čemer moramo upoštevati tudi druge raziskave.

Aktualni Eurobarometer Raziskave o vrednotah in stališčih potekajo tako v nacionalnem kot v mednarodnem okviru. V Sloveniji imamo Slovensko javno mnenje (SJM) in še vrsto drugih anketnih preučevanj, V Evropski uniji ta čas poteka več projektov – od Evropske študije vrednot do Evropske družboslovne ankete. To so bolj akademske raziskave, v katere je vključena tudi naša država. Obstaja pa tudi aktualnejša javnomnenjska raziskava, ki je znana pod imenom Eurobarometer, ki jo financira evropska komisija, vanjo pa so vključene vse članice EU. Najnovejši izsledki te raziskave (iz let 2006–2007) so zanimivi za širši krog bralcev, seveda pa tudi za politične analitike in vse, ki se ukvarjajo z oblikovanjem politik (ali imajo vpliv nanj). Predstavil in na kratko komentiral bi nekaj najbolj povednih izsledkov te analize.

Vprašanje o sreči Prvi sklop vprašanj je osebne narave oziroma v njem anketiranci opredeljujejo svoj odnos do življenja in svojega najbližjega okolja. Eno takih vprašanj je vprašanje o sreči. Tu se izkaže, da spadamo Slovenci/Slovenke med ljudi ali narode, ki se počutijo srečne (89 odstotkov), saj smo nad povprečjem EU. Večina ljudi se tu sicer po-

čuti srečne (87 odstotkov), čeprav je takih, ki bi bili zelo srečni, manj, največ na Danskem (49 odstotkov). Tudi kar zadeva stališče o kakovosti življenja, smo nad evropskim povprečjem, na isti ravni kot Avstrijci. Razmeroma visoko je tudi zadovoljstvo z življenjsko ravno oz. standardom, kjer smo na evropskem povprečju, vse nove članice razen Malte in Cipra (ki sta pred Slovenijo) pa so pod povprečjem, zadnja je Bolgarija. Podobno velja za zadovoljstvo z življenjskim okoljem. Skupaj s Čehi smo najbolj zadovoljni s predšolsko oskrbo in šolskim sistemom (bolj kot Skandinavci), kljub temu pa imamo težave z rodnostjo.

Zdravje, družina, delo ... Za to, da bi izvedeli, kaj je za ljudi najpomembnejše v življenju, ni ravno treba gledati v ankete. Nekako v tem vrstnem redu: zdravje, družina, delo, prijatelji, prosti čas odgovarjajo Evropejci tudi v Eurobarometru. Obstajajo pa nekatere razlike. Slovenci (skupaj s Francozi) se recimo pogosteje kot drugi odločajo

V Eurobarometru je vprašanje o sreči. Tu se izkaže, da spadamo Slovenci/Slovenke med ljudi ali narode, ki se počutijo srečne (89 odstotkov), saj smo nad povprečjem Evropske unije.

za delo kot najpomembnejše v življenju. Zanimivo je, da je Slovenija precej visoko pri vrednotenju pomoči drugim oz. prostovoljnega dela. Politika pa je področje, ki se Slovincem (skupaj s Slovaki, z Bolgari in Romuni) zdi precej nepomembno in so glede njenega pomena v življenju med zadnjimi v EU. Čeprav Slovenci zelo poudarjajo delo kot vrednoto, pa z njim niso posebej zadovoljni, čeprav menijo, da ni pretirano stresno ter da jim ne omogoča učenja in spoznavanja novih stvari. Tu smo (skupaj z Irsko recimo) pod povprečjem (v spodnji polovici držav EU).

Optimistični Evropejci En sklop vprašanj se nanaša na oceno ali projekcijo stanja čez pet let. V povprečju so evropski anketiranci kar optimistični, saj jih 41 odstot-

O avtorju

Frane Adam je redni profesor na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani ter raziskovalec na Inštitutu za razvojne in strateške analize (IRSA). Študijsko in raziskovalno se je izpopolnjeval v Nemčiji in Veliki Britaniji, nazadnje je bil lani tri mesece angažiran v Znanstvenem centru v Berlinu (WZB). Vključen je v dva mednarodna projekta. Ukvarja se s problematiko elit, civilne družbe in socialnega kapitala. Iz teh in drugih tematik je objavil okoli 200 prispevkov v domačih in tujih publikacijah. Je član uredništva Nove revije.

kov meni, da bo boljše, isti delež pričakuje nespremenjeno situacijo, le 14 odstotkov jih meni, da bo slabše. Najbolj optimistični so anketiranci iz Estonije, Latvije in Irske, daleč najmanj pa Poljaki. Anketiranci iz Slovenije so manj optimistični, vendar spet ne toliko, da bi bili na repu. Evropejce skrbijo različne stvari, nekatere bolj brezposelnost, druge bolj kriminal ali zdravstvo. Kar zadeva Slovence, pa je dlani, da jih najbolj skrbi usoda (bodočih) pokojnin, manj pa brezposelnost ali življenjski stroški ter drugi problemi. Tu spadamo v skupino držav, kjer je ta zaskrbljenost izrazitejša. Zanimivo je, da po tem izstopa Nemčija (skupaj z Bolgarijo, ki pa je itak skoraj vedno na repu). Poleg tega smo precej – skupaj z Nemci in s Finci – zaskrbljeni, da bodo bo čez pet let večje socialne razlike. Tudi na vprašanje o pričakovanih v naslednjih 12 mesecih slovenski anketiranci odgovarjajo zelo zadržano; največ jih meni, da bo ostalo isto (več kot je povprečje EU), 29

odstotkov jih pričakuje izboljšanje (malo pod povprečjem EU) in 14 odstotkov poslabšanje (malo nad povprečjem EU). Poslabšanje razmer pričakujejo na Madžarskem in v Nemčiji. Podobne izide dobimo glede finančne situacije in brezposelnosti. Če pa preidemo z osebnega ocenjevanja na oceno nacionalnih razmer v gospodarstvu, vidimo, da slovenski anketiranci pričakujejo izboljšanje. Pri vseh teh vprašanjih izstopajo Estonci kot najbolj optimistični v Evropi in Madžari kot najbolj pesimistični. Zanimivo je torej opazovati dve vsaj v izhodiščih zelo primerljivi tranzicijski družbi s tako diametralno nasprotnim vrednotenjem osebnega in družbenega razvoja v bližnji prihodnosti.

Slovenec ne gre slabo Iz Eurobarometra lahko povzamemo, da v psihološkem in materialnem smislu Slovenec ne gre slabo, po večini samoocen spada v povprečje EU ali pa so malo nad njim. Menijo, da socialni sistemi zadovoljivo delujejo, ne počutijo se izločene iz družbe, ne bojijo se padca v revščino ali brezposelnosti. Manj kot drugi se zanimajo za politiko, malo zaupajo političnim institucijam (tu je kar nekaj starih članic, ki so še za nami), toda v civilni družbi so (razmeroma) aktivni. Kar zadeva pričakovanja in projekcije, so zelo previdni. Niso prepričani, da jim bo dinamično gospodarstvo prineslo otipljive koristi na osebni in družinski ravni. To se bolj ali manj ujema z izsledki drugih anket in raziskav. Prav gotovo pa Slovenija glede vrednotne usmerjenosti spada v ožji

V psihološkem in materialnem smislu
Slovenec ne gre slabo, po večini samoocen
spadajo v povprečje EU ali pa so malo nad njim.
Menijo, da socialni sistemi zadovoljivo delujejo.

evropski krog. Analitiki oz. izvajalci Eurobarometra pravijo, da se le Bolgarija ne uklaplja v širši evropski kontekst. V prihodnje pa velja spremljati, kako se bosta razvijali Estonija in Madžarska; prva je v vzponu, druga v težki krizi. Vsaj tako lahko sklepamo na podlagi preučevanja vrednot in stališč. **D**

Poslovanje nad pričakovanji

Vida Kocjan, foto: arhiv Demokracije

Poslovanje pravnih oseb v letu 2006 je bilo zelo dobro. Dobiček gospodarskih družb je višji za 41 odstotkov, uspešni so tudi samostojni podjetniki. Zaposlovanje se povečuje.

Najdonosnejše družbe so v predelovalni dejavnosti.

Gospodarske družbe, zadruge in samostojni podjetniki so morali do 31. marca 2007 Agenciji za javnoplaične evidence Slovenije (Ajpes) predložiti poslovna poročila oziroma bilance uspeha in stanja za leto 2006, davčnim uradom RS (DURS) pa še davčne obračune. Že dve leti podjetja in drugi bilance s kazalniki poslovanja pošiljajo le na Ajpes, od koder črpa podatke tudi DURS. Ajpes je tako zbral vse podatke in pripravil poročila posebej za gospodarske družbe in zadrage ter posebej za podjetnike. Pri slednjih so poročila razčlenili

na male, srednje in velike podjetnike. Skupnega poročila o poslovanju vseh pravnih subjektov v letu 2006 še ni, kljub temu pa podatki kažejo, da je bilo njihovo poslovanje v letu 2006 ugodno in precej boljše kot v letu prej.

Visok dobiček Gospodarske družbe so leto 2006 končale s pozitivnim poslovnim izidom. Ustvarile so 16.021 milijard tolarjev prihodkov in imele 15.234 milijard tolarjev odhodkov. Celotni neto dobiček družb je bil 786,7 milijarde tolarjev ali za 41 odstotkov večji kot v letu 2005.

Ob tem dodajmo, da je neto čisti poslovni izid gospodarskih družb v zadnjih petih letih pozitiven in se iz leta v leto izboljšuje.

Sestava družb Podatke iz letnih poročil za leto 2006 je Ajpesu predložilo 45.330 družb in 319 zadrug. Med družbami je bilo slabih 93 odstotkov mikro-, 4 odstotke majhnih, 1,6 odstotka srednjih in 1,7 odstotka velikih družb. Na izide poslovanja so odločilno vplivale družbe s področja predelovalnih dejavnosti, s področja trgovine, popravil motornih vozil in izdelkov široke porabe ter s področja poslovanja z nepremičninami, najema in poslovnih storitev. Največji vpliv na izid poslovanja so imele družbe iz Osrednjeslovenske regije, pomembneje pa so k dobrem rezultatu pripomogle še

družbe iz Podravske regije in jugovzhodne Slovenije.

Ugodni kazalniki Gospodarske družbe so v letu 2006 zaposlovale 478.839 delavcev, kar je za 4 odstotke več kot v letu prej. Ustvarile so 16.021 milijard tolarjev oziroma 66.856 milijonov evrov prihodkov. Prihodke so povečale za 14 odstotkov, odhodke pa za 13. Kazalnik celotne gospodarnosti se je tako v primerjavi z letom 2005 povečal z 1,04 na 1,05. Družbe so ustvarile 3.574,7 milijarde tolarjev neto dodane vrednosti (14.917 milijonov evrov) ali za 10 odstotkov več kakor v letu 2005. Neto dodana vrednost na zaposlenega je bila 7,46 milijona tolarjev oziroma 31 tisoč evrov, kar je za 6 odstotkov več kot v letu prej. Ustvarile so 751,5 milijarde tolarjev čistega dobička oziroma 3.136 milijonov evrov, kar je za 26 odstotkov več kot v letu 2005. Čisti dobiček je imelo 30.294 od 45.330 družb, kar je dobri dve tretjini vseh. Druge družbe so imele 135,3 milijarde tolarjev čiste izgube (565 milijonov evrov), kar je za 15 odstotkov manj kot v letu prej. Čisto izgubo je imelo 12.890 družb ali 28,4 odstotka vseh. Gospodarske družbe kot celota so v letu 2006 ime-

Kapital pravnih oseb se povečuje.

- Največji vpliv na poslovni izid so imele družbe iz Osrednjeslovenske regije, pomembneje pa so k dobremu izidu pripomogle še družbe iz Podravske regije in jugovzhodne Slovenije.
- Družbe so ustvarile 3.574,7 milijarde tolarjev neto dodane vrednosti (14.917 milijonov evrov) ali za 10 odstotkov več kakor v letu 2005.

*Ajpes je zbral podatke
o poslovanju družb.*

le 616,2 milijarde tolarjev neto čistega dobička (2,6 milijarde evrov), kar je za 41 odstotkov več kot leto prej. Največ neto čistega dobička (tretjino celotnega) so imele družbe s področja predelovalnih dejavnosti.

Povečan kapital Sestava bilanc kaže, da so imele družbe 7,607 milijard tolarjev kapitala (31.747 milijonov evrov), kar pomeni 9-odstotno povečanje. Dolgoročne in kratkoročne obveznosti so se povečale za 16 odstotkov. Z dolgoročnimi viri sredstev so financirale 94,6 odstotka sredstev in zalog, kar je zelo dober kazalnik.

Zadruga In kako so v letu 2006 poslovale zadruge? Zaposlovala so 3.695 delavcev, kar je za 1 odstotek manj kakor v letu 2005. Zaposleni v zadrukah so pomenili le 0,8 odstotka zaposlenih v družbah. Zadruga so ustvarile 176 milijarde tolarjev prihodkov (735 milijonov evrov). Prihodke

kov prihodkov družb. Ustvarili so 337.350 milijonov tolarjev neto dodane vrednosti (1.408 milijonov evrov), kar je za 13 odstotkov več kot v letu 2005. Neto dodana vrednost malih podjetnikov je znašala 9 odstotkov neto dodane vrednosti družb. Neto dodana vrednost na zaposlenega je bila 5.869 tisoč tolarjev (24 tisoč evrov), kar je za 8 odstotkov več kot v letu 2005. Podjetniki so imeli 102,1 milijarde tolarjev t. i. podjetnikovega dohodka (426 milijonov evrov), kar je za 17 odstotkov več kot v letu prej. Podjetnikov dohodek, to je dobiček podjetnikov, je imelo 84,7 odstotka vseh malih podjetnikov. Negativni poslovni izid

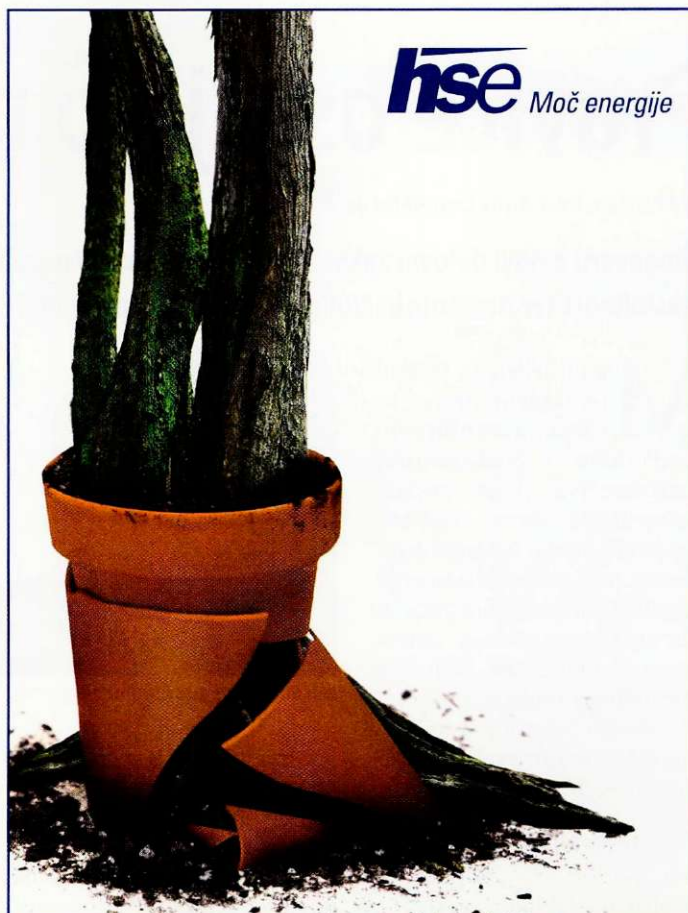
Neto dodana vrednost na zaposlenega je bila 7,46 milijona tolarjev, 31 tisoč evrov, kar je za 6 odstotkov več kot v letu 2005.

so povečale za 8 odstotkov, odhodke pa za 6. Ustvarile so 18,8 milijarde tolarjev neto dodane vrednosti (78 milijonov evrov), kar je za 4 odstotke več kot v letu 2005. Ob tem so izkazale 1.264 milijonov tolarjev neto čistega dobička (5 milijonov evrov).

Samostojni podjetniki In kako poslujejo samostojni podjetniki? Podatke iz letnih poročil za leto 2006 je predložilo 59.677 malih in 15 srednjih podjetnikov. Mali podjetniki so zaposlovali 57.482 delavcev, kar je za 5 odstotkov več kot v letu 2005. Zaposleni pri malih podjetnikih so pomenili 12 odstotkov zaposlenih v vseh družbah. Ustvarili so 1.165,9 milijarde tolarjev prihodkov (4.865 milijonov evrov), kar je za 15 odstotkov več kot v letu prej. Prihodki malih podjetnikov so pomenili 7 odstot-

so ugotovili v višini 8 milijard tolarjev (34 milijonov evrov), kar je za 8 odstotkov več kakor v letu 2005. Negativni poslovni izid je imelo 14,3 odstotka vseh malih podjetnikov. Sicer pa je bil neto podjetnikov dohodek v višini 94 milijard tolarjev (392 milijonov evrov), kar je za 18 odstotkov več kakor v letu 2005. Podjetniki so imeli 47,2 milijarde tolarjev kapitala (1.991 milijonov evrov), kar je za 9 odstotkov več kot pred letom dni. Srednji podjetniki so zaposlovali 1.438 delavcev, kar je za 2 odstotka več kot v letu prej, ustvarili pa so 29 milijard tolarjev prihodkov (121 milijonov evrov), kar je za 10 odstotkov več kot leto prej. Neto dobiček je bil 991 milijonov tolarjev (4 milijone evrov), kar je za 22 odstotkov manj kot leto prej. Vrednost kapitala so ohranili, povečali pa so obveznosti. **D**

hse Moč energije

Za energijske meje ne obstajajo.

Električna energija povezuje svet. Z njo trgujemo daleč prek meja Slovenije. Z uresničevanjem naše razvojne strategije postajamo pomemben člen elektroenergetske oskrbe na področju Srednje in Jugovzhodne Evrope. Tak položaj nam omogoča dejavnejše sodelovanje pri oblikovanju tujih trgov z električno energijo in doseganje ustrežnejše strukture energetskih virov. S tem zmanjšujemo tveganje za uspeh poslovanja.

Pravice ostajajo neokrnjene

Vida Kocjan, foto: arhiv Demokracije, Bor Slana

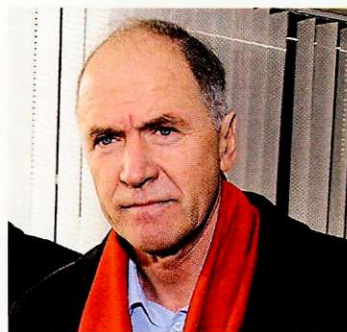
V dogovoru o novi delovni zakonodaji je upoštevano načelo socialne države, dosežene so večja zaposljivost, večja fleksibilnost ter notranja in zunanja mobilnost, pri čemer se ohranja enaka raven socialne varnosti delavcev.

Minuli teden se je vladi (v njenem imenu resornemu ministrstvu), delodajalcem in predstavnikom sindikatov (vsi skupaj socialni partnerji) po skoraj enoletnih pogajanjih uspelo uskladiti o novi zakonu o delovnih razmerjih. Marjeta Cotman, ministrica za delo, družino in socialne zadeve, je po sestanku dejala, da jima je uspelo doseči soglasje v vseh členih. Novelo zakona je v začetku tega tedna obravnaval tudi ekonomsko-socialni svet.

Novosti Novela bo, če jo bo državni zbor sprejel v zdaj predlagani obliki, med drugim prinesla večje število dovoljenih nadur, krajše odpovedne roke, zaposlovanje za vrsto del, sorazmernost pri dopustu itd. Odpravnine ostajajo enake, prav tako ureditev malice, stroškov

Dušan Rebolj, predsednik Pergama

Dušan Semolič, predsednik ZZZS

prevoza in delovnega časa. Po pričakovanjih ministrica Cotmanove bo zakon sprejet v poletnih mesecih, najprej na vladi, potem pa še v državnem zboru. Pogajanja o novi zakonu o delovnih razmerjih so se začela pred dobrim letom dni, ko je prvi predlog novele socialnim partnerjem predstavil takratni minister za delo Janez Drobnič. Predlog je vseboval vr-

sto za sindikate nesprejemljivih postavke, ki jih je zdajšnja ministrica iz novele črtala.

Varstvo starejših Odpovedni rok je nespremenjen za prvih 15 let delovne dobe, nekoliko se zmanjša za tiste, ki so zaposleni nad 15 let, za delavce, ki imajo nad 25 let delovne dobe, pa se odpovedni rok znižuje za 30 dni. Ob tem

so se socialni partnerji dogovorili še, da se starejšim od 50 let z več kot 25 leti delovne dobe za mesec dni podaljša nadomestilo ali pa bodo za prvi mesec na zavodu za zaposlovanje prejeli celotno plačo. Po prepričanju pogajalcev je s takšnim dogovorom varstvo najstarejših zelo dobro urejeno.

Nadure, odpravnine Pogajalci so se uskladili tudi glede števila nadur, ki jih delavec opravlja na podlagi soglasja. Doslej je lahko delodajalec odredil največ 180 nadur na leto, pri tem pa soglasje delavca ni bilo potrebno. Po novem pa je to mogoče za 170 nadur, delavec pa bo lahko s soglasjem opravil še 60 dodatnih nadur na leto, skupaj torej največ 230 nadur. Ob tem dodajmo, da so delodajalci želeli, da se število nadur poveča na 240, sindikati pa,

S pogajanci in z doseženim kompromisom glede delovne zakonodaje so vsi zadovoljni.

da se zmanjša na 210. Dogovor so dosegli tudi glede odpravnin. Njihovo višino so v celoti ohranili, po novem pa delavec, ki prejme odpoved iz poslovnih razlogov in mu delodajalec ali zavod za zaposlovanje v času odpovednega roka priskrbi drugo delo, nima pravice do denarnega nadomestila. Dogovorili so se, da delavcu odpravnina ne pripada, če mu delodajalec oziroma zavod za zaposlovanje med trajanjem odpovednega roka najde zaposlitev pri drugem delodajalcu. Pri tem je doseženo tudi

Manj zadovoljni so v Gospodarski zbornici Slovenije.

varovalo, in sicer, če bi pri drugem delodajalcu delavec izgubil delo, bi se mu pri odpravnini upoštevala tudi delovna doba pri prejšnjem delodajalcu.

Odpovedni rok Najdaljši odpovedni rok je doslej trajal 150 dni, in sicer za zaposlene z najmanj 25 let delovne dobe pri delodajalcu. Po novem ta rok traja 120 dni. Za delavce z manj kot pet in najmanj pet let delovne dobe odpovedni rok ostaja enak, to je 30 oziroma 45 dni. Za tiste z najmanj 15 leti delovne dobe pa se krajša s 75 na 60 dni.

Mobilnost Novela prinaša med drugim več prožnosti pri organizaciji delovnega časa za mobilne delavce, večjo notranjo mobilnost – uvaja zaposlovanje za vrsto dela, ne le za delovno mesto –, več razlogov za odpoved pogodbe o zaposlitvi, širi možnosti za zaposlovanje za določen čas pri projektnem delu in za vodilne delavce, uvaja sorazmernost pravic pri zaposlitvah s krajšim delovnim časom ter ukinja delovno knjižico. Novela tudi bolje ščiti delavce pred diskriminacijo, opredeljuje t.i. mobing, ki ga je v Sloveniji čedalje več, po mnenju pogajalcev pa bodo lahko delavci poslej na sodiščih lažje uveljavljali svoje pravice in poplačilo odškodnine, saj je mobing z novelo opredeljen kot prepovedano dejanje.

Zadovoljni Z usklajenim predlogom so izrazili zadovoljstvo tako delodajalci kot sindikati. Predsednik sindikata Pergam Dušan Rebolj je zadovoljen, ker so pogajalci dosegli kompromis

glede odpovednih rokov, odpravnin in nadur. France Kokalj iz Združenja delodajalcev Slovenije je prepričan, da so zmagovalci pogajanj vsi. Sam pravi, da bo dogovor omogočil večjo fleksibilnost delovnih razmerij. Kot uspešnega za delodajalce je Kokalj označil dogovor o sorazmernem dopustu, zadovoljen pa je tudi z dejstvom, da bo delavcem, ki samovoljno prekinajo delovno razmerje, samodejno prenehalo delovno razmerje. Tudi v Zvezi svobodnih sindikatov Slovenije so s kompromisom zadovoljni, saj so ohranjene številne delavske pravice, ki naj bi bile po njihovem mnenju menda resno ogrožene. Dušan Semočič, predsednik tega sindikata, je dejal, da so sprva ministrstvo in delodajalci (v začetku pogajanj pred letom dni in v času Drobničevega vodenja ministrstva – op. av.) predlagali odpravo 30-minutnega odmora za malico, podaljšanje delovnega časa, odpravo in zmanjšanje odpravnin, lažje odpušcanje, zmanjšanje vpliva sindikatov v podjetjih. Tega zdaj ni več oziroma ostajajo te pravice še naprej nedotaknjene.

GZS manj zadovoljna Ob tem je zanimivo, da na primer Gospodarska zbornica Slovenije s pogajanjmi ni zadovoljna, kar verjetno s stališča zaposlenih (in socialne države) niti ni slabo. Pravi, »da so bila njihova pričakovanja večja, doseženo pa je bilo maksimalno, kar je v danih razmerah možno«, je dogovor o noveli zakona o delovnih razmerjih za Slovensko tiskovno agencijo komentiral Jože Smole, vodja skupine za socialni dialog pri zbornici. Pou-

O pogajanjih in zakonodaji

Z resorno ministrico Marjeto Cotman smo se o pogajanjih in delovni zakonodaji pogovarjali že konec aprila. Njena takratna predvidevanja, da bodo pogajanja končana v maju, so se uresničila, čeprav je kazalo, da bo načrt težko izvedljiv. Čeprav je bil pogovor z ministrico v našem tedniku objavljen že v začetku maja, nekatere poudarke ministrice Cotmanove, ki se nanašajo na delovno zakonodajo, objavljamo ponovno.

Ministrica za delo Marjeta Cotman

- Pogajanja so zastala predvsem pri vprašanju, ali naj ostane čas za malico v delovnem času ali ne in ali naj se povrnejo stroški za prevoz na delo. Odločila sem se, da v zakonu o delovnih razmerjih ne moremo govoriti oziroma določati cene delovne sile, ampak moramo govoriti o fleksibilni varnosti, zagotoviti, da je trg dela fleksibilen, in zagotoviti delavcu tudi socialno varnost. Zato smo ti dve uvodoma omenjeni vprašanji črtali iz predloga in pripravili zakon, ki je evropsko primerljiv, ki upošteva načelo fleksibilne varnosti, predvsem pa zasleduje cilj vseh treh pogajalcev: vlade, delodajalcev in sindikatov.
- Cilj vseh nas je povečati blaginjo državljanov, zaposljivost in omogočiti konkurenčnost slovenskega gospodarstva. Predvsem to smo želeli doseči z novim predlogom sprememb zakona in to so tudi izhodišča za nadaljnja pogajanja.
- Pogajanja so trda, sindikati vztrajajo pri svojem, delodajalci tudi, ampak cilj vseh treh je, v to sem prepričana, večje zaposlovanje in večja varnost zaposlenih. Ne postavljam se ne na eno ne na drugo stran, kajti cilji so pač takšni, kot sem jih našla. Seveda pa bom vesno poudarjala, da je Slovenija socialna država in da moramo ohraniti socialno načelo in ga uresničevati.
- Prepričana sem, da če bi bil zakon sprejet takšen, kakršnega smo ga pripravili, bi bilo absolutno upoštevano načelo socialne države, kajti s tem ne bi nikakor zmanjševali pravice delavcem. Nasprotno, omogočili bi jim večje možnosti zaposlovanja, kar pa je v dobro samih delavcev.
- Mi v ta pomembni zakon o delovnih razmerjih vnašamo spremembo člena na področju odpovedi pogodbe o zaposlitvi iz poslovnih razlogov. Pripravili smo spremembe, da v primeru, ko dobi delavec odpoved zaposlitve iz poslovnih razlogov in če mu zavod za zaposlovanje ponudi drugo primerno delo, nima pravice do denarnega nadomestila, ki je v bistvu socialni korektiv. V primeru, če delavec še v času odpovednega roka, ko še dela, dobi ponudbo iz zavoda za zaposlovanje za drugo primerno zaposlitev, ni potrebe po denarnem nadomestilu. S tem ko mu je zagotovljeno drugo delo, mu je namreč zagotovljena tudi socialna varnost. V tem primeru mu delodajalec ni dolžan izplačati odpravnine in to bi bila novost.

Vir: Intervju z ministrico Marjeto Cotman, Demokracija, 10. maj 2007

daril je, da je bil čas za pogajanja pod resorno ministrico Marjeto Cotman zelo omejen, da so sprva imeli težave pri uveljavljanju svojih predlogov, predlogov pa na koncu tako niso vseh odprli.

Kot najpomembnejše spremembe za delodajalce je Smole izpostavil uvedbo vrste del, možnost odreditve več nadur, kar je zelo pomembno ob večjih naročilih, in krajše odpovedne roke. **D**

Visoko šolstvo na preizkušnji

Peter Avsenik, foto: Gregor Pohleven, Bor Slana

Predstavitev osnutka predloga zakona o visokem šolstvu in raziskovalno-razvojni dejavnosti je naletela na odpor slovenskih univerz in sindikatov. Ministrstvo zato podaljšuje rok za pošiljanje pripomb na ta osnutek.

Vlada je 17. maja sprejela resolucijo nacionalnega programa visokega šolstva za obdobje 2007 do 2010 in jo poslala v državni zbor. V okviru resolucije je predvideno tudi sprejetje enotnega zakona o visokem šolstvu in raziskovalno-razvojni dejavnosti. Pri tem na ministrstvu zagotavljajo, da je ministrov namen, da do omenjenega zakona pridemo s "čim širšim konsenzom strokovne in zainteresirane javnosti". Ta mu je za zdaj v zvezi s tem predlogom, ki je bil javnosti predstavljen aprila, obrnila hrbet.

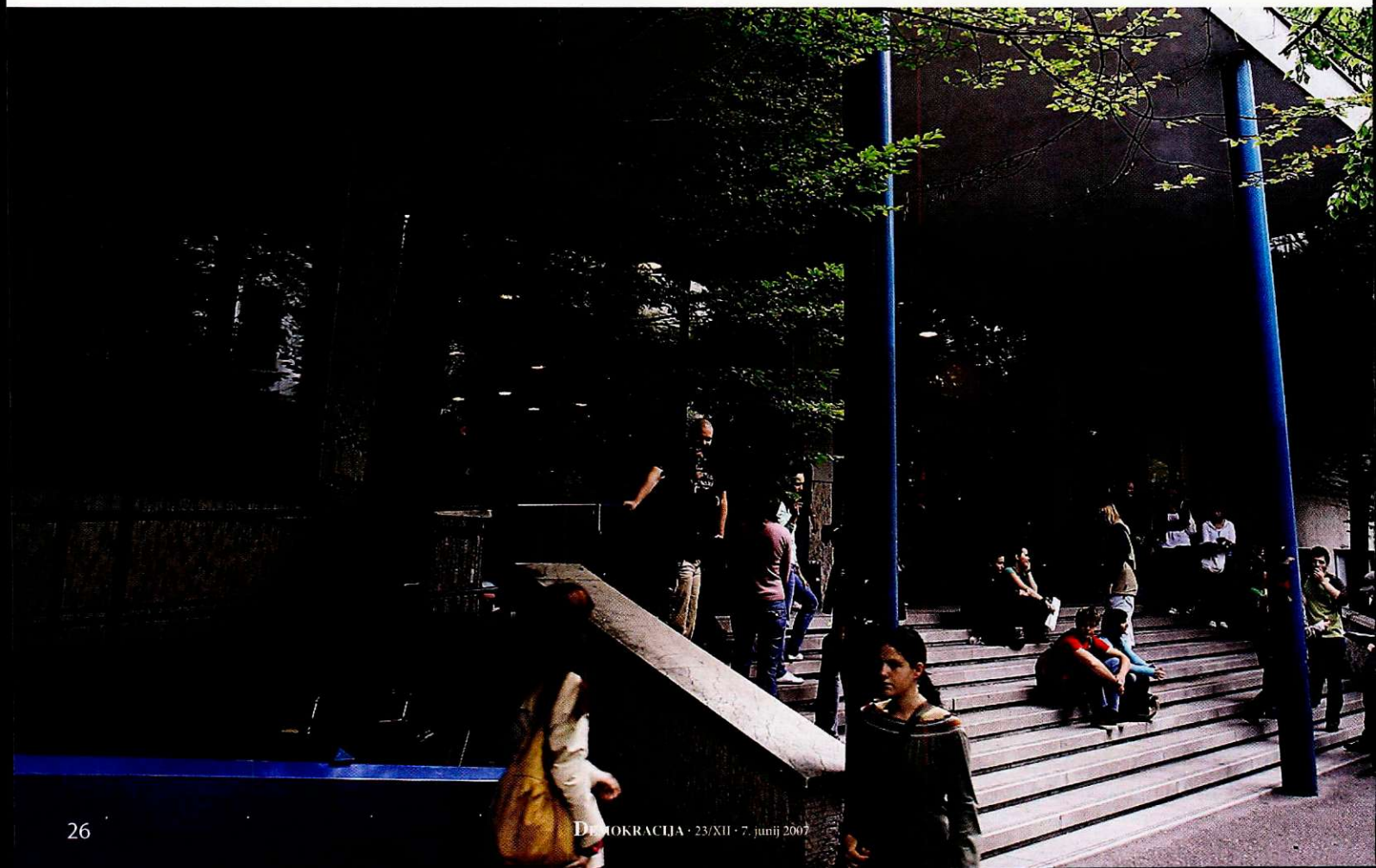
Avtonomija univerze Osnutek predloga zakona združuje izobraževalno in raziskovalno de-

javnost in tako odpravlja zakon o raziskovanju. Na organizacijski ravni priznava avtonomijo univerzi in njenim članicam ter posameznim učiteljem. Predlog članicam tudi omogoča, da se same odločijo, pod katero univerzo želijo biti. Osnutek govori med drugim o študijskih programih, o akreditacijah ali ustanovitvah visokošolskih organizacij ter o načinu podajanja soglasja. Osnutek, ki je delo Petra Jambreka, Toneta Jerovška in Gorazda Trpina, je glede nekaterih svojih določb doživel precej kritik. So vse upravičene?

SVIZ, ŠOS in rektorji proti Prva je osnutek zakona zavrni-

la Univerza v Ljubljani oziroma rektorica Andreja Kocijančič, nestrinjanje z njim pa so kasneje izrazili tudi na drugih slovenskih univerzah, v Študentski organizaciji Slovenije (ŠOS) in v Sindikatu vzgoje, izobraževanja, znanosti in kulture Slovenije (SVIZ). V sindikatu menijo, da osnutek omogoča globoke posege vsakokratne oblasti in politike v avtonomijo univerz in postavlja »državne univerze« v neenakopraven položaj z zasebnimi. "Povsem nesistemsko umešča tudi novo vrsto rednih profesorjev po individualni pogodbi", je v sporočilu za javnost zapisal SVIZ. Tudi ŠOS je izrazila nasprotovanje predlogu

zakona, med drugim zaradi domnevnega omejevanja dostopa do visokega šolstva z uvajanjem šolnin ter z odvzemom pravic do ponavljanja in prepisa. Senat Univerze na Primorskem pa je v sklepu seje zapisal, da od ministra za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo Jureta Zupana pričakuje pripravo takšnega zakona, ki bo spoštoval avtonomijo univerz, omogočal konkurenčnost slovenskega visokega šolstva in raziskovalnih zavodov, spoštoval partnerstvo študentov, bo sodoben in razvojno naravn. Rektorska konferenca RS je od ministra celo zahtevala, naj se strokovnjaki, ki so pisali osnutek, izločijo iz nadaljnje razprave

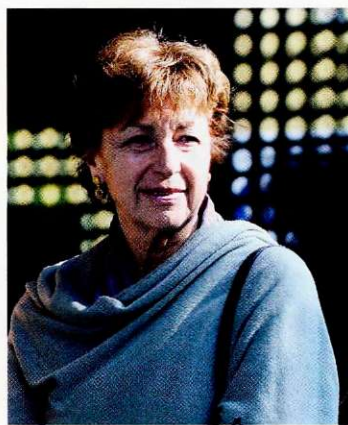

Tone Jerovšek, pisec osnutka

Minister Jure Zupan

Rektorica Andreja Kocijančič

Modernizacija visokega šolstva bo glede na zdajšnje razmere za visokošolsko ministrstvo težka naloga.

o zakonu. Trojica visokošolskih profesorjev naj namreč ne bi imela zadostnega znanja o akademski tradiciji in razvojnih trendih akademskih in raziskovalnih ustanov.

Samo osnutek Odpor proti oblikovanju nove visokošolske zakonodaje je torej nastal že

pri branju osnutka. Vendar na ministrstvu pravijo, da je bil dokument, ki so ga posredovali javnosti, namenjen samo interni razpravi. Poudarjajo pa tudi, da so teze za zakon oblikovali že lani, jih decembra posredovali strokovni javnosti in pričakovali pripombe nanje. "Ker jih nismo prejeli, smo morali teze razširiti, nastal je dokument z oznako interno, saj smo z razpravo o njem hoteli najprej dobiti pripombe in predloge strokovne javnosti za kasnejše oblikovanje predloga zakona," pravijo na ministrstvu, kamor še vedno prihajajo pripombe na dokument. Dodajajo pa, da gre za zdaj le za osnutek – predlog zakona naj bi oblikovali na podlagi resolucije in pripomb iz interne razprave, ki so jo podaljšali do sprejetja resolucije v državnem zboru.

Na ministrstvu so do 25. maja prejeli že 138 pripomb na osnutek predloga zakona. Poleg nekaterih posameznikov so jih posredovali še Gea College, skupina študentov Univerze v Mariboru, Društvo študentov invalidov Slovenije, Urad Vlade RS za zamejce po svetu, Agencija za raziskovalno in razvojno dejavnost, TIA in sindikat Instituta Jožefa Stefana. Vodstvo Univerze v Novi Gorici pa je napoveda-

lo, da jih bo poslalo v prihodnjih dneh. Na ministrstvu zagotavlja, da bodo s predstavniki univerz, raziskovalnih organizacij, ŠOS, SVIZ, sindikata VIR, Gospodarske zbornice Slovenije v prihodnjih tednih opravili še en krog pogovorov o tem, kakšen naj bi bil skupen slovenski visokošolski in raziskovalni prostor v prihodnje.

Minister Zupan se je torej odločil prisluhniti strokovni javnosti glede oblikovanja zakona. Vendar so tako na Univerzi v Ljubljani kot v Mariboru in Kopru rektorji (oziroma slovenska rektorska konferenca z izjemo novogoriške univerze) v skupni izjavi za javnost sporočili, da je navedeni osnutek "konceptualno zgrešen, pravno nedodelan in z vidika posameznih rešitev celo neustaven". Zato so ministri pozvali, naj ga umakne, saj naj bi bila v zvezi z njim nemoč vsaka nadaljnja razprava.

Osnutek ne ureja šolnin

O navedenih očitkih smo se pogovarjali z dr. Tonetom Jerovškom, enim od tvorcev osnutka predloga zakona. Glede navedb rektorske konference je dejal, da so bile popolnoma brez vsebine, saj so trije rektorji ministru sporočili, da so z njim pripravljeni sodelovati le, če iz nadaljnega pripravljanja zakona odstrani vse tri pisce osnutka. Tudi sicer naj bi se iz njihovih, večinoma diskriminatornih izjav videlo, da vsebine osnutka sploh ne poznajo. Jerovšek je zavrnil tudi navedbe SVIZ, naj bi država posegala v avtonomijo univerz. »Ta trditev sploh ne drži. Osnutek pozna tri vrste univerz – dr-

žavne, javne in zasebne. Izrecno prepoveduje, da bi denimo državna univerza oziroma njene članice prešle v javne ali zasebne,« meni dr. Jerovšek. Očitki o vplivu politike bi se po njegovih besedah morda lahko nanašali le na določbo, ki predvideva, da ima univerza direktorja, ki odgovarja za zakonitost poslovanja in trošenja sredstev. »Res je, da ga imenuje ustanovitelj – to je vlada ali minister. Seveda pa nihče ni povedal bistvenega – ustanovitelj direktorja imenuje na predlog univerze,« dodaja Jerovšek. Meni tudi, da so očitno mnogi namenoma napačno objavljali postavko, naj bi minister za visoko šolstvo imenoval redne profesorje. To po njegovih besedah ne drži, saj ljudi na te funkcije imenuje izključno univerza sama. "Res pa je, da je v predlogu določba, ki jo imajo mnoge evropske države, da lahko minister na predlog univerze oziroma petih rednih profesorjev izbere mednarodnega profesorja, s katerim se sklene tripartitna pogodba med ministrstvom, univerzo in to osebo,« pojasnjuje.

Glede pripomb ŠOS o domnevni uvedbi šolnin pa dodaja, da zakon tega področja sploh ne ureja. »Zanimivo je, da so študentje sprva podpirali ministrova izhodišča in zakon, šele ko so bile dane iniciative za zavrnitev zakona, so mu začeli nasprotovati.

Tone Jerovšek se zavzema tudi za to, da se predlog končno objavi, saj je bil na strateškem svetu, na katerem je bilo več uglednih strokovnjakov, pohvaljen in podprt – tudi s strani predsednika senata novogoriške univerze Danila Zavrtanika. Nasprotovala sta mu samo ljubljanska rektorica Kocijančičeva in mariborski rektor Ivan Rozman, medtem ko rektorice primorske univerze Lucije Čok na seji ni bilo.

Modernizacija visokega šolstva bo za ministrstvo očitno precejšen zalogaj. Soglasje stroke je pri oblikovanju tovrstnih rešitev seveda ključnega pomena, a v tem kontekstu dobro razumemo tudi strah nekaterih pred spremembami in morebitnim izgubljanjem vodstvenih položajev v slovenskem visokem šolstvu. **U**

Visokošolska javnost je zavrnila predvidene spremembe.

Iskanje razvojnih priložnosti

Vida Kocjan, foto: Bor Slana, Gregor Pohleven, arhiv Term Čatež

Druga najmanjša slovenska regija – Spodnjeposavska regija – z dobro prometno dostopnostjo, razvijajočim se turizmom, podjetništvom in kmetijstvom, slabšim socialnim stanjem in nižjo ravnijo izobrazbe.

Regijo, ki se razteza na 885 kvadratnih kilometrih površine, sestavljajo štiri občine, uvršča pa se med drugo najmanjšo slovensko regijo. Zanj je značilna zelo dobra prometna dostopnost, rodovitni dolini Save in Krke, gričevnat svet vinogradov ter obilo vodnega bogastva. Ponaša se tudi z edino jedrsko elektrarno v državi, čateška termalna riviera pa je eden njenih glavnih razpoznavnih znakov. Rudarstvo, predelovalne dejavnosti in proizvodnja elektrike ustvarijo največji delež bruto dodane vrednosti v regiji, zanemarljiv pa ni niti prispevek kmetijstva. Ta dejavnost namreč v regiji ustvari 5,9 odstotka bruto dodane vrednosti. V kmetijski dejavnosti je

zaposlena več kot desetina delovno aktivnih prebivalcev v regiji, kar slednjo po deležu zaposlenih v kmetijstvu uvršča takoj za vodilno Pomursko regijo na tem področju. Ob tem dodajmo, da regija ustvari 2,8 odstotka slovenskega deleža bruto domačega proizvoda (BDP), delež tega na prebivalca pa je bil leta 2004 (za kar so zadnji podatki) 10.462 evrov, kar je slabih 80 odstotkov državnega povprečja. V primerjavi z drugimi regijami se uvršča na sedmo mesto.

Živahno podjetništvo Za Spodnjeposavsko regijo je značilna še živahna podjetniška dejavnost. Skoraj polovica podjetij je namreč obrtna (46,8 odstotka),

kar je precej več kot v Osrednjeslovenski regiji, kjer je takšnih podjetij najmanj (le 29,4 odstotka). Na splošno so podjetja po številu zaposlenih večinoma majhna, saj je posamezno podjetje v letu 2005 zaposlovalo povprečno 5 oseb. Spodnjeposavska regija je v istem letu ustvarila 7,1 odstotka vseh turističnih prenočitev v državi, od tega je bilo 65 odstotkov prenočitev domačih turistov; v celotni Sloveniji je bilo slednjih 42 odstotkov. V letu 2005 se je ta regija uvrstila tudi med priselitveno najprivlačnejše, kar ugodno vpliva na številčno stanje prebivalstva, čeprav je njen naravni prirast prebivalstva še vedno negativen.

Negativni prirast Letna stopnja rasti prebivalstva je 1 promil, kar je skoraj trikrat manj od slovenskega povprečja (2,9 promila). Večji od povprečja je delež prebivalcev, starih 65 let ali več (16,3-

odstoten, v državi 15,6). Na tisoč prebivalcev je manj živorojenih otrok (8,3 odstotka, v državi 9,1), več pa je umrlih (10,3 odstotka, v državi 9,4). Število sklenjenih zakonskih zvez je z 2,5 odstotka na tisoč prebivalcev, kar je manj od slovenskega povprečja (2,9), manj pa je tudi razvez (1,1 na tisoč prebivalcev, v državi 1,3). S tem je povezan tudi kazalnik deleža živorojenih otrok, rojenih v zunajzakonskih skupnostih, kjer je ta delež 49,1-odstoten (v Sloveniji 46,7). Manjše od slovenskega povprečja je tudi število umrlih dojenčkov na tisoč živorojenih, umre jih 2,9, slovensko povprečje je 4,1 odstotka. V tej regiji je kar 95,7 odstotka prebivalcev opredeljenih za Slovence (v državi 92,3), Srbov je 0,7 odstotka (v državi 2,2), 2,1 odstotka je Hrvatov (v državi 2,0), po 0,3 odstotka pa je Bošnjakov (v državi 1,2) in muslimanov (v državi 0,6 odstotka).

Več štipendistov Število učenec na osnovno šolo je kar visoko in sicer 202 (slovensko povprečje je 197). Temu primerno je tudi število dijakov na enega učitelja (13,4). Manj od slovenskega povprečja je študentov na tisoč pre-

Terme Čatež

Občine Spodnjeposavske regije:

Brežice, Krško, Kostanjevica na Krki, Sevnica

Jedrsko elektrarna Krško bistvena za razvoj.

Kostanjevica ob Krki, dolnjske Benetke.

bivalcev, in sicer 53,6 odstotka (v državi 56,4), pa tudi delež študentov med prebivalci, starimi od 19 do 26, let je nižje (46,6 odstotka, slovensko povprečje je 50 odstotkov). Ob tem je zanimivo, da je bil delež dijakov študentov v letu 2005 največji prav v tej regiji (45,5 odstotka), delež študentov študentov pa je bil v letu 2005, v Spodnjeposavski regiji skoraj dvakrat večji (27,2 odstotka) kot v Osrednjeslovenski regiji (14,4 odstotka).

Slabše socialno stanje Stopnja registrirane brezposelnosti je v tej regiji 11,5-odstotna, kar je za desetino več od slovenskega povprečja (podatki za leto 2005). Višja od slovenskega povprečja je tudi stopnja dolgotrajne brez-

poselnosti, in sicer je ta 5,9 odstoten (v državi 4,8). Pri tem pa je manjše od povprečja število brezposelnih s srednješolsko izobrazbo in delež oseb z višjo in visokošolsko izobrazbo (teh je 6,8 odstotka vseh, državno povprečje je 7,7 odstotka). Zaposleni v tej regiji mesečno prejmejo povprečno po 249.349 tolarjev plače (dobrih tisoč evrov), kar je za dobrih 11 odstotkov manj od povprečne plače v državi. S tem zneskom se uvrščajo tudi na dno lestvice med regijami (manjše plače imajo samo še v treh regijah od dvanajstih). S tem je povezan tudi kazalnik prejemnikov denarnih socialnih pomoči. V Spodnjeposavski regiji prejema to pomoč 62,5 oseb na tisoč prebivalcev (v državi 50,8), kar je

med višjimi v državi (le še v štirih regijah več ljudi prejema socialno pomoč). Tudi delež prejemnikov otroškega dodatka je v tej regiji med višjimi, saj tega prejema 67,4 osebe, stare do 26 let (slovensko povprečje je 62,7 oseb).

Prednostna področja Regija je za prednostna področja razvoja določila logistiko, energetiko in turizem. Za razvoj teh dejavnosti je treba v regiji dvigniti raven izobrazbe, ugotavlja vlada. V Krškem tako že deluje fakulteta za logistiko, v postopku ustanavljanja sta še fakulteta za energetiko in fakulteta za turizem v Brežicah. Vlada v svoji Resoluciji razvoja v obdobju 2007–2023 ugotavlja, da je ustanovljenih in delujočih več tehnično in tehnološko visoko razvitih podjetij, ki so izrazito izvozno usmerjena. V regiji je predvidena postavitev centralnega logističnega središča Slovenskih železnic, poleg tega pa je načrtovan razvoj predelovalne in dodelavne industrije v sodelovanju s tujimi partnerji, Slovenskimi železnicami ter železnicami iz Italije in Francije. »Na takšen način je Posavje kot

regija že prepoznalo in utemeljilo celotno tehnološko infrastrukturo platformo, v katero se poleg fakultet umešajo tudi tehnološki park, regionalni mrežni podjetniški inkubatorji, mreže visoko tehnoloških proizvodnih in storitvenih podjetij ter velika poslovno-industrijsko-logistična cona, ki bo privabljala naložbe,« še ugotavlja vlada.

Načrti za naprej Pri tem načrtuje, da bo gospodarsko in logistično središče v Posavju zgrajeno na območju letališča Cerklje ob Krki. Zanj je predvidenih več kako 40 hektarjev opremljenih površin. Na tem območju so namreč že avtocesta (10. koridor), železnica in letališče, kar omogoča optimalno izvajanje logističnih dejavnosti. Neposredna bližina meje s Hrvaško, ki je hkrati tudi schengenska meja, predstavlja dodatno priložnost.

Učinki projekta Vlada načrtuje, da bo z izvedbo omenjenega projekta do leta 2023 ustvarjenih 2.000 novih, kakovostnih delovnih mest v regiji, gospodarsko in logistično središče pa bo zaradi svoje lege most med EU in jugovzhodno Evropo ter prek nje do Azije. Kot takšno bo središče najpomembnejši pokazatelj razvoja celotnega območja jugovzhodnega dela Slovenije in bo izkoristilo vse danosti regije ter omogočilo njen dejanski razvoj. Posavsko razvojno središče bi na ta način lahko bistveno pripomoglo k prepoznavnosti naše države kot prodorne, bogate z znanjem, visoko tehnično in tehnološko usmerjene ter hkrati prijazne in gostoljubne skupnosti. ■

Statistični podatki

Površina (km ²)	885
Štev. preb.	69.899
Gostota preb./km	270,0
Štev. živorojenih	580
Štev. umrlih	720
Naravni prirast	- 140
Štev. učencev	5.899
Štev. dijakov	3.569
Štev. študentov	3.744
Štev. diplomantov	502
Štev. del. aktivnih preb.	23.297
Štev. zaposlenih	19.603
Štev. samozaposlenih	3.694
Štev. registr. brezposelnih	3.569
Štev. podjetij	2.918
Reg. BDP (v mio EUR)	734
Štev. kmetijskih gospod.	5.760
Kmetijska zemljišča v uporabi	27.895
Štev. stanovanj	29.021
BDP/preb.	10.462 evrov

Opomba: Podatki o prebivalstvu se nanašajo na leto 2005.

Vir. Statistični urad: Publikacija Slovenske regije v številkah, maj 2007

Graditev gospodarskega središča Phoenix v Posavju

Predmet projekta:

Razvoj letališča Cerklje ob Krki z zgraditvijo civilnega letališča
Razvoj poslovno-industrijsko-logističnih območij v neposredni bližini letališča Cerklje

Cilji projekta

Z razvojem poslovnih con z izrabo transportnih poti skozi regijo postaviti eno glavnih razvojnih središč tega dela Evrope.

Vir: Resolucija o nacionalnih razvojnih projektih za obdobje 2007–2023, Vlada RS

Pomurje. Tujci so zaljubljeni v lepote Slovenije, še posebej Goričko.

Naval tujcev na nepremičnine

Jan Peterka, foto: arhiv Demokracije

Od 1. maja 2004, ko je Slovenija postala članica Evropske unije, do 30. aprila 2007 je po podatkih Davčne uprave Republike Slovenije nepremičnine v naši državi kupilo 2071 tujih državljanov, od tega 2019 državljanov članic Evropske unije.

Med kupci iz Evropske unije je največ državljani Velike Britanije (836), sledijo jim Italijani (513), Avstrijci (237), Nemci (186), Irci (61), Francozi (46), Nizozemci (36), Švedi (29), Belgijci (15) in Španci (15). Državljanov drugih držav EU je le za vzorec. Med drugimi je največ državljanov Združenih držav Amerike (38). Ti uživajo poseben status, sklenjen na podlagi trgovinske pogodbe med ZDA in Srbijo iz leta 1881. V tabeli ni državljanov Ruske federacije. Najbolj zanimiva območja za nakup nepremičnin tujcev so Obala, Gorenjska in Severna Primorska.

Pred 1. majem 2004 Od začetka veljavnosti zakona o ugotavljanju vzajemnosti (od 25. aprila 1999) do 1. maja 2004 je bilo po podatkih ministrstva za pravosodje vloženih 180 vlog za ugotovitev vzajemnosti, ki so jih vložili državljani držav čla-

nic EU. Od tega so največ vlog vložili državljani Nemčije (78), sledijo Avstrija (52), Italija (26), Velika Britanija (9). 15 vlog so vložili državljani držav, ki niso članice EU. Do 1. maja 2004 je bilo izdanih 93 odločb, v katerih je bila v 64 primerih vzajemnost ugotovljena, v 28 primerih pa vzajemnost ni bila ugotovljena. Do vstopa Slovenije v EU je z vpisom v zemljiško knjigo pridobilo lastninsko pravico na nepremičninah 14 tujcev, od tega 12 iz Nemčije in po eden iz Avstrije in Nizozemske.

Španski kompromis Slovenska ustava do leta 1997 ni dovoljevala, da bi bili tujci lastniki nepremičnin v Sloveniji, vendar je bil njen 68. člen spremenjen zaradi priloge XII k sporazumu tako imenovanega španskega kompromisa. Slovenija se je zavezala, da bo z uveljavitvijo pridružitvenega sporazuma ob pogoju vzajemnosti zagotovila

pravico do nakupa nepremičnin državljanom držav članic EU, ki so imeli 3 leta stalno prebivališče na sedanjem ozemlju Slovenije. Trg nepremičnin se je še bolj odprl po štirih letih veljavnosti sporazuma, ko je morala Slovenija v skladu z omenjenim kompromisom vsem državljanom držav članic EU zagotoviti pravico do nakupa nepremičnin v Sloveniji ob pogoju vzajemnosti in na nediskriminatorni podlagi.

Z vstopom Slovenije v EU je pogoj vzajemnosti nehal veljati za državljane teh držav. Pogoj vzajemnosti se po zakonu ugotavlja vselej, ko tujec pridobiva lastninsko pravico na nepremičninah, določeno z zakonom ali mednarodno pogodbo, razen če ni z zakonom o ugotavljanju vzajemnosti drugače določeno. Vzajemnost se ugotavlja za vsako nepremičnino posebej. Vzajemnost je, če državljan Sloveni-

Davčna uprava Republike Slovenije

je ali pravna oseba, ki ima sedež v Republiki Sloveniji, v državi tujca lahko pridobiva lastninsko pravico na nepremičninah pod podobnimi pogoji kot lahko tujci pridobivajo lastninsko pravico v Sloveniji.

Veliko zanimanje tujcev V zvezi z nakupom nepremičnin tujcev v Sloveniji smo se pozanimali, kaj pravijo v nepremičninskih agencijah na za tujce najbolj atraktivnih območjih. Sogovorniki so povedali, da je bil pred vstopom Slovenije v EU postopek za tujce za nakup nepremičnine zelo dolgotrajen, zato je posel največkrat samo zaradi tega propadel. Zdaj je za državljane EU precej enostavnejši; na pristojnem uradu morajo oddati samo svoje rojstne podatke in davčno številko. Na zanimanje Britancev vpliva tudi ugodna ponudba nizkocenovnih letalskih prevoznikov.

Severna Primorska Kot je dejal Franci Repše, direktor nepremičninske agencije Rennes, je napoved o trendu rasti cen nepremičnin nevhvaležna. Na območju Severne Primorske je britanskih kupcev več kot italijanskih. Najbolj zanimivo in najdražje je območje okoli Nove Gorice, proti Tolmini cene padajo, od Tolmina do Bovca pa se spet dvigujejo, ker je tudi povpraševanje večje. Tujci za agencijo Rennes zvedo v glavnem preko spletne strani. Največ zanimanja je za samostojne stanovanjske hiše, in sicer za starejše hiše v neurbanah naseljih. Cene hiš na Severnem Primorskem se gibljejo od 126 do 2980 evrov za m². Povprečna cena je 820 evrov za m². Povprečna cena

m² garsonjere je 2040 evrov, enosobnega stanovanja 1790 evrov, dvosobnega 1560 evrov, trisobnega pa 1200 evrov. Cene zazidljivih zemljišč se gibljejo od 17 do 200 evrov za m², povprečna cena je 41 evrov za m².

Južna Primorska Po besedah Rokija Caha iz agencije Primorske nepremičnine bodo cene nepremičnin na Južnem Primorskem rasle. Med tujimi kupci je največ Italijanov, Britancev ni veliko, saj jih bolj zanimata Gorenjska, Pomurje in Goričko, ker so tam cene nižje kot na Obali. Na Obali je povpraševanje

Z vstopom v EU je pogoj vzajemnosti nehal veljati za državljane povezave, kar omogoča tujcem lažji nakup.

po zazidljivih parcelah veliko, zato jih je težko dobiti. Najbolj atraktivne lokacije so nad Portorožem, Beli Križ. Strunjan je problematičen, tam se ne da dobiti zazidljive parcele, ker je zavarovano območje. Med nemškimi kupci je največ zdomcev, ti so bolj ali manj starejši, med Italijani pa so kupci vseh generacij. Najbolj prodajane enote so v velikosti okrog 50 m². Stare hiše se slabo prodajajo zaradi pretirano visokih cen. Kdor ima kapital, raje kupi parcelo in na njej gradi sam. Cene stanovanjskih objektov so zelo podobne kot v Ljubljani. Hiše na Južnem Primorskem so od 102 do 3500 evrov za m², povprečno pa 1600 evrov za m². Cena m² garsonjere je v povprečju 3200 evrov, cene m² stanovanj pa se gibljejo v

Tomaž Poredoš, Nepremičnine SV

povprečju od 2800 evrov za enosobno, 2500 evrov za dvosobno in 2200 evrov za trisobno stanovanje. Cene zazidljivih zemljišč so od 3 evrov do 500 evrov za m², v povprečju pa 100 evrov.

Gorenjska Borut Kordež iz agencije Makler na Bledu je dejal, da cene nepremičnin na Gorenjskem rastejo za 10 do 20 odstotkov na leto. Te lokacije zanimajo predvsem Britance in Irce. Kordež poudarja, da zanimanje tujcev za nepremičnine na atraktivnih lokacijah posledično vpliva tudi na rast cen v okolici. Britanci in Irce se zelo zanimajo za hiše, apartmaje in čedalje bolj za bivalne počitniške hiše. Največje zanimanje je za okolico Blejskega in Bohinjskega jezera ter za Kranjsko Goro. Glede profila tujih kupcev

ni posebnosti, gre za ljudi v starosti od 25 do 70 let. Cene hiš na Gorenjskem so od 100 do 3400 evrov za m², v povprečju pa 1600 evrov. Za m² garsonjere je treba povprečno odšteti 2150 evrov, enosobnega stanovanja 1840 evrov, dvosobnega 1700 evrov in trisobnega 1500 evrov. Zazidljiva zemljišča dosegajo tudi do 650 evrov za m², v povprečju pa stanejo 95 evrov za m².

Pomurje Tomaž Poredoš iz Nepremičnin SV pravi, da Britance na skrajni vzhod Slovenije privabljajo naše dobro znanje angleškega jezika, prijaznost ljudi in dejstvo, da ni gneče, zato se lahko pri nas dobro spočijejo. Trendi zviševanja cen na tem koncu so od 5 do 10 odstotkov letno. Tujci se odločajo za počitniške hiše, zazidljive parcele v turističnih krajih in na podeželju, kjer je neokrnjena narava. Povpraševanje v nasprotju z nekaterimi drugimi deli Slovenije ne presega ponudbe, tujce pa pogosto zanimajo zemljišča, ki so še kmetijska in niso namenjena gradnjam. Cene hiš v Pomurski regiji so od 160 do 1100 evrov za m², v povprečju pa 534 evrov za m². Cena m² garsonjere se giblje okoli 1100 evrov, dvosobnega stanovanja 950 evrov in trisobnega 785 evrov. Kvadratni meter zazidljivega zemljišča stane od 5 do 240 evrov, navadno pa se dobi za slabih 50 evrov.

Varnostna klavzula Varnostna klavzula, ki jo vsebuje Pristopna pogodba, podpisana 16. 4. 2003 v Atenah, v 4. poglavju o prostem pretoku kapitala daje Republiki Sloveniji glede trga nepremičnin možnost, da v obdobju največ sedmih let od dneva pristopa uporabi splošno zaščitno klavzulo iz 37. člena Akta o pogojih pristopa Republike Slovenije in pogodb, na katerih temelji Evropska unija. Republiki Sloveniji omogoča uvedbo zaščitnih ukrepov v primeru, če bi se na trgu nepremičnin pojavile resne težave zaradi nakupa nepremičnin tujcev, ki bi utegnile trajati dalj časa ali bi lahko resno poslabšale gospodarske razmere na določenem območju. Za zdaj zanimanje ni tako veliko, da bi bilo treba uvesti ta ukrep. ■

Bohinj, ena najbolj obiskanih lokacij na Gorenjskem

Hiše na Obali so najdražje.

Slovenski vesoljec iz Amerike

Mitja Volčanšek; foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Slovenci po svetu in njihovi potomci so zaslužni za prepoznavnost matične domovine. To še posebej velja, ko govorimo o tako ugledni osebnosti, kot je nekdanji ameriški astronaut Ronald Šega, ki se je prejšnji teden mudil v Sloveniji.

Dr. Ronald Šega je najprej sprejel načelnik generalštaba generalpodpolkovnik Albin Gutman.

Šega je našo državo prvič obiskal prejšnji petek in soboto, in sicer v uradni vlogi podsekretarja letalskih sil ZDA. Poleg te funkcije opravlja tudi delo izvršnega predstavnika Pentagona za vesolje. Slednje sploh ne preseneča, saj je Šega pri nas znan predvsem kot prvi »slovenski« astronaut. Najprej pa nekaj besed o obisku.

Prvič v Sloveniji Šega je z delegacijo pripotoval 1. junija na povabilo načelnika generalštaba Slovenske vojske, generalpodpolkovnika Albina Gutmana. Isti dan se je srečal s slovenskim obrambnim ministrom Karlom Erjavcem. Strinjala sta se, da je sodelovanje med državama na obrambnem področju dobro. Iz-

postavila sta predvsem področje izobraževanja in usposabljanja. Erjavec je visokemu gostu ob tej priložnosti predstavil potek reform v obrambi in sprejemanje zakona o službi v Slovenski vojski. Sogovorca sta se dotaknila slovenskega sodelovanja v mednarodnih mirovnih misijah, ki ga je Šega v izjavi za medije izrecno pohvalil. Sledil je obisk vojaškega letališča Cerklje ob Krki, naslednji dan pa je Šego sprejel premier Janez Janša. Premier je poudaril ameriški prispevek pri razvoju slovenskih obrambnih sil, Šega pa je med drugim opozoril na visoko stopnjo zaupanja, ki ga uživajo slovenski vojaki v mednarodnih operacijah. Ameriški gost je predstavil sodelovanje vojaške in civilne tehnologije

v ZDA, ki prinaša izboljšave na obeh področjih, od okrepljene varnosti v informacijski družbi do širjenja okolju prijaznejših energetskih virov.

Bleščeča kariera Dr. Ronald Michael Šega (doktorat iz elektrotehnike so mu podelili leta 1982) se je rodil leta 1952 v Clevelandu, zibelki ameriških Slovencev. Njegov oče je v »obljubljeno deželo« pripotoval iz Loškega Potoka. Kariero ni zgradil čez noč, ampak je v nekaj desetletjih prehodil dolgo pot do zvezd.

Leta 1975 je diplomiral na Akademiji zračnih sil ZDA, dve leti kasneje pa je bil odlikovan kot najboljši na tečaju za pilotske inštruktorje. Pri tem je uspešno združeval strast po letenju in raz-

iskovalno dejavnost. Med drugim je leta 1985 prejel odlikovanje oddelka za elektrotehniko na Univerzi v Coloradu.

Pilotsko urjenje je končal leta 1976 in naslednja tri leta služ-

Šega je znan po vesoljskih podvigih.

Vpis v knjigo gostov generalštaba Slovenske vojske

boval kot inštruktor v oporišču letalskih sil Williams v Arizoni. Po letu 1979 se je bolj posvetil znanstvenoraziskovalni dejavnosti, najprej na oddelku za fiziko pri Akademiji letalskih sil, nato pa od leta 1982 na univerzi v Colorado Springsu, kjer je tudi doktoriral. Leta 1990 so mu dodelili profesuro. Sodeloval je tudi v raziskovalnih ustanovah pod okriljem letalskih sil. Pri tem ne smemo pozabiti vojaških časti, ki jih je dosegel. Šega je namreč še vedno v rezervni sestavi letalskih sil s činom polkovnika. Ima več kot 4000 ur letenja.

Pot do zvezd Šega je postal astro-navt leta 1991 po dolgotrajni in natančni selekciji, ki se je končala leta 1990. 3. februarja 1994 je prvič poletel v vesolje v sklopu misije STS-60, ki je bila prva mešana misija kakega raketoplana (člani posadke so bili Američani in Rusi). V dobrih osmih dneh je posadka raketoplana Discovery opravila vrsto raziskav in znanstvenih poskusov. Šega je med odpravo upravljal z robotsko roko, s katero so astronomi v orbito namestili posebno eksperimentalno platformo in z njo opravili vrsto znanstvenih raziskav. Posadka je 11. februarja pristala na Floridi, potem ko je 130-krat obkrožila Zemljo.

Od novembra istega leta do naslednje pomladi so Šegi zaupali vlogo Nasinega šefa operacij v ruskem Zvezdnem mestu oziroma Gagarinovem centru za urjenje kozmonavtov. V njem je naš rojak aktivno sodeloval pri pripravah na delovanje astronav-

tov na ruski vesoljski postaji Mir. Tako ni čudno, da je bil leta 1996 spet na krovu raketoplana, in sicer Atlantisa, ki je šestčlansko posadko popeljal na misijo STS-76. Cilj misije, ki se je začela 22. marca, je bila prav ruska vesoljska postaja. Šega je bil v njej poveljnik za tovor, poleg tega pa je bil odgovoren tudi za načrtovanje in operacije v času, ko je bila posadka v orbiti. To je bil precejšen logistični zalogaj, saj je vključeval denimo preskrbo stanovalcev Mira itd. Po več kot devetih dneh so Šega in tovariši 31. marca pristali v Kaliforniji.

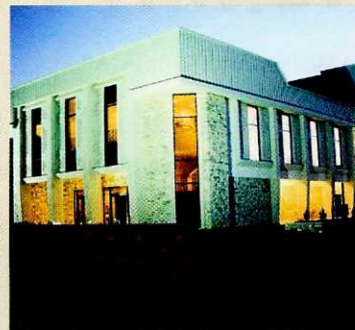
Ne le Šega Le nekaj mesecev pozneje je Šega zapustil Naso ter postal dekan kolidža za inženirstvo in aplikativne znanosti na Univerzi v Coloradu. Njegove sposobnosti so prepoznali na obrambnem ministrstvu in ga leta 2001 zaposlili kot pomočnika obrambnega ministra za jedrske, kemične in biološke programe. Avgusta istega leta je bil imenovan na mesto direktorja obrambnih raziskav in inženirstva pri obrambnem ministru. Od leta 2005 Šega pokriva tudi omenjeno mesto v poveljstvu letalskih sil, hkrati pa delodajalcem razdaja svoje poznavanje vesoljskih problematik.

Ob dosežkih dr. Ronalda Šega seveda ne moremo mimo astronavtko Sunite Williams, rojene leta 1965 v Euclidu, Ohio, slovenski materi. V zadnjih mesecih smo lahko spremljali njeno delo na Mednarodni vesoljski postaji, kjer je 16. aprila kot prva astronavtka v orbiti pretekla celoten maratonski tek. **D**

Tedenski utrip

V SPOMIN NA LOJZETA BRATUŽA

V vladni palači v Gorici so 24. maja pripravili sprejem ob 70. obletnici nasilne smrti glasbenika Lojzeta Bratuža, na katerega so povabili lokalne slovenske manjšinske in italijanske kulturne delavce ter politike. Sprejem so obogatili s kulturnim programom slovenskih zamejskih glasbenih poustvarjalcev. Predvajali so skladbe Lojzeta

Kulturni center v Gorici

Bratuža v inštrumentalni priredbi Ivana Florjanca. Navzoče je nagovoril goriški prefekt Roberto De Lorenzo in pojasnil pomen srečanja kot zgodovinskega dogodka, saj je Slovincem, Furlanom in Italijanom usojeno živeti skupaj. Sprejema se je udeležil tudi evropski poslanec Lojze Peterle, ki je Bratuža označil za evropskega pričevalca ter borca za pravice in dostojanstvo človeka.

ZBOR ZDRAVNIKOV IZ SVETA IN DOMOVINE Med 31. majem in 2. junijem je Ljubljana gostila 5. konferenco slovenskih zdravnikov iz sveta in Slovenije. Konferenca v organizaciji Svetovnega slovenskega kongresa (SSK) potrjuje intelektualno moč slovenske emigracije in tesne odnose, ki naše rojake vežejo na prvotno domovino. Predavanja so potekala na ljubljanskem predstavništvu novomeške Krke, ki je bila tudi generalni pokrovitelj prireditve. Udeležence so pozdravili predstavniki SSK Marjan Terpin, predsednik DZ France Cukjati, minister za zdravje Andrej Bručan, državni sekretar Zorko Pelikan, predsednik parlamentarne komisije za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu Janez Kramberger, predsednik zdravniške zbornice dr. Vladislav Pegan in predsednik zdravniškega društva dr. Pavel Poredoš. Med predavatelji smo zasledili tako strokovnjake iz slovenskih zdravstvenih ustanov kot tudi iz Argentine, ZDA, Kanade, Avstrije, Nemčije, Švice in iz misijonskih dežel. Med drugim so se dotaknili občutljivega odnosa med javnim in zasebnim zdravstvom, ki v Sloveniji poraja toliko polemik. Goste je v petek v Vili Podrožnik sprejel premier Janez Janša, častni pokrovitelj konference.

Zdravnike so nagovorili predstavniki vlade in DZ.

Nemiri v Bolivarjevi domovini

Ana Müllner, foto: Reuters, AP

Venezuelski predsednik Hugo Chavez z novimi kontroverznimi potezi razburja tako domačo kot tujo javnost. Ali je njegov način vladanja še vedno primer tipičnega južnoameriškega levičarstva ali le novodobne diktature?

Kadar koli venezuelski predsednik Hugo Chavez izvaja silovite verbalne napade, v večini primerov naperjene proti Združenim državam Amerike in njihovemu političnemu vrhu, imamo njegove kritike za vsakdanji pojav, saj redkokdaj prepričajo še koga poleg že prepričanih. Novice iz venezuelske notranje politike pa so nasprotno precej redke pojav in vzbujajo precej več pozornosti kot na pol gledališki nastopi predsednika države.

Upravljanje z daljincem Dejstvo, da v Venezueli še zdaleč ne živijo le podporniki Chavezovega

Chaveza podpirajo predvsem revni.

Predsednikova podoba je povsod.

modela vladanja, je spet postalo očitno, ko je avtoritarni predsednik zavrnil prošnjo za podaljšanje licence najstarejši televizijski postaji v državi, ki je bila s svojim nasprotovanjem oblastem v Caracasu že dalj časa trn v peti Chavezove vlade. Tako je iztek licence

postaji RCTV za Chaveza postal prikladen (in predvsem legalen) izgovor za to, da se je končno znebil nadležnih kritik. Njegova odločitev pa ni razjezila in užalostila samo gledalcev RCTV, temveč predvsem predstavnike opozicije. Treba je omeniti, da

program RCTV še zdaleč ni bil samo političen, večino dneva so namreč predvajali telenovele; pomembnejša je bila simbolna moč, ki je v času Chavezovega programa prišla do izraza.

Splošnim prepričanje, da opozicijski mediji v državah, kot je npr. Venezuela, prispevajo k večji medijski pluralnosti in ponujajo bolj verodostojen vpogled na dogodke, ne drži vedno. Tako preostala opozicijska televizijska programa v Venezueli (ta čas je najpomembnejši opozicijski medij televizijska postaja Globovisión) poosebljata uporabo medijev v politične namene – v

V Venezueli so bili množični protesti ob zaprtju največje opozicijske televizije.

tem primeru ju kot orodje uporabljala opozicija, ki želi prek njiju očrtniti vladu v Caracasu. Kdor želi dobiti nepristransko mnenje o dogajanju v državi, mora tako preklopiti na špansko podružnico CNN ali BBC. Mediji v Venezueli tako na neki način poosebljajo razdeljenost državljanov: ali podpirajo Chavezovo vladu ali pa ji močno nasprotujejo.

Sklepanje zavezništva Oblasti v Washingtonu po novem mnogo bolj kot Chavez skrbijo njegovo

Medtem ko Chavezu zavezništvo s Kubo in Severno Korejo ne more prinesiti skoraj ničesar razen novih minus točk v očeh ZDA, pa se prav nasprotno lahko zgodi v primeru podpiranja iranskega režima. Podpiranje iranskega skrajnega režima je namreč že prešlo v povsem druge dimenzije, ko so se začeli zaostroovati odnosi glede iranskega jedrskega vprašanja. Pomembnost Ahmadinežadovega prijateljstva s Chavezom bi se izkazala predvsem v primeru, če bi se Združeni narodi odločili

Chavezov politični program, ki temelji na njegovi ideji o „novem socializmu“ v Venezueli, čedalje bolj prihaja do izraza.

va politična zavezništva, ki jih je sklenil v zadnjih letih in jih sedaj le še utrjuje. S tem mislimo predvsem na zvezo z iranskim predsednikom Mahmudom Ahmadinežadom, ki gre zahodnim državam še mnogo bolj v nos kot Chavez. Oba predsednika sta svoje prijateljstvo začela kmalu po tem, ko je na oblast prišel Ahmadinežad, in čeprav so imeli to navezo sprva predvsem za poskus nagajanja ameriški politiki, jo sedaj čedalje več ljudi jemlje resno. To pa predvsem zato, ker je Chavez že ob prihodu na predsedniški položaj leta 1999 napovedal, da bo prednostna naloga njegove zunanje politike ustvariti skupnost držav, ki nasprotujejo politiki ZDA.

Venezuelski predsednik Chavez še naprej vodi sporno zunanjo politiko, hkrati pa ima težave na notranjepolitičnem področju.

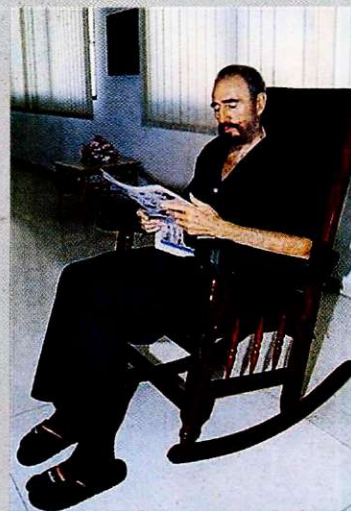
neposlušnost Teherana kaznovati z gospodarskimi sankcijami; če bi Chavez še naprej oskrboval Iran z energetskimi viri, iranskemu režimu ne bi prišla do živega prav nobena prepoved s strani ZN.

Novi socializem Chavezov politični program, ki temelji predvsem na njegovi ideji o „novem socializmu“ v Venezueli, prihaja čedalje bolj do izraza. Njegov slaven stavek: „Če želite izvedeti, kakšno družbeno ureditev sem si izbral za Venezuelo, preberite Marxa in Lenina,“ ki ga je izrekel ob prihodu na oblast in ga je takrat le redko kdo jemal resno, pa v venezuelskem vsakdanjiku postaja čedalje očitnejši. In čeprav Castroven učenec uživa podporo več kot 70 odstotkov prebivalstva, ga še zdaleč ne podpirajo vsi. Srednji in višji sloj, ki predstavljata jedro opozicije, se na vse načine trudi pridobiti vsaj malo več podpore v

Havansko zatišje

Deset mesecev po „začasnem umiku“ kubanskega predsednika Fidela Castra je slednji po dolgem času znova pokazal znake življenja, s tem da je objavil kratko izjavo o svojem stanju, hkrati pa napovedal skorajšnje vrnitev v javno in politično življenje. 80-letni Castro se je v javnosti zadnjič pojavil julija lani, od takrat pa je njegovo zdravstveno stanje državna skrivnost in predstavniki kubanskih oblasti imajo polne roke dela, da bi utišali številna ugibanja in špekulacije, ki se pojavljajo vse od predsednikovega umika. Med okrevanjem se je Castro pojavil na fotografijah in šestih videoposnetkih, od katerih je bil zadnji objavljen januarja, kar je za marsikoga dokaz, da je njegovo stanje vse prej kot rožnato. V nedavni izjavi je dejal, da počasi dobiva boj z boleznijo in da se njegovo stanje izboljšuje, v bolnišnici pa se ukvarja predvsem s pisanjem spominov. Slednji od letošnjega marca dalje po poglavjih izhajajo v časopisu vladojoče komunistične stranke Granma, dvakrat dnevno pa njegova razmišljanja berejo tudi po radiu in televiziji.

V času odsotnosti voditelja kubanske revolucije Kuba ni doživela skoraj nikakršnih sprememb niti na bolje niti na slabše. Fidelov mlajši brat Raul vodi isto politiko, kakršna na otoku vlada že desetletja, a Kubanci vseeno čutijo odsotnost svojega voditelja. Bolj kot ne je to verjetno vezano na dejstvo, da je Fidel Castro 47 let poosebljal sprva revolucijo, nato pa kubansko politiko nasploh. Njegova popolna odsotnost je državo pahnila v šok, ki se je do sedaj sicer ublažil, a še zdaleč ni izginil. Podobno se dogaja tudi v vrstah maloštevilčne kubanske opozicije, ki se je s Castrovim umikom počasi začela pripravljati na spremembe v državi, a kot kaže, njihov čas kljub predsednikovi odsotnosti še ni napočil. „Situacija je absurdna. Castro je svoje funkcije zapustil in nihče točno ne ve, kdo jih je prevzel. Smo v stanju paraliziranosti,“ trdi predstavnik kubanske opozicije v izgnanstvu Elizardo Sanchez. Glede na zdajšnje stanje na Kubi so spremembe na otoku le še vprašanje časa, a še vedno vezane predvsem na stanje „varuha revolucije“.

Ena zadnjih fotografij Fidela Castra

javnosti in očrtni Chavezovo vladu v očeh revnejšega prebivalstva, ki predstavlja veliko večino v državi. Treba je reči, da je Chavez za slednje še vedno najboljša izbira, saj mu je kot edinemu do sedaj uspešno vzpostaviti soliden zdravstveni in šolski sistem, ki je bil dolgo časa rezerviran le za najbogatejše. In prav zato se mu niti malo ni treba bati za podporo v javnosti, ki jo bodo na račun najrevnejših uživali tudi njegovi ideološki nasledniki ne glede na to, ali bodo na področju zunanje politike prav tako teatralni kot Chavez ali ne. ■

Jagode

V Veliki Britaniji primanjkuje delavcev, ki bi obrali jagode. V zadnjih letih so to delo opravili delavci iz novih držav članic EU, zdaj pa so se gospodarske razmere in s tem plače v njihovih državah močno izboljšale, tako da ni več povpraševanja po delu pobiralcev jagod v Veliki Britaniji. Poleg obiralcev jagod na Otoku primanjkuje tudi obiralcev drugih poljščin, predvsem malin in solate. Sicer pa trenutno potrebujejo 2400 delavcev. Sindikat kmetov je britansko vlado že pozval, naj poveča število delovnih dovoljenj za državljane držav nečlanic EU, s čimer bi pridobili delavce za pobiranje pridelkov.

Bushev izbranec Ameriški predsednik George Bush se je odločil, da bo Paula Wolfowitza na položaju predsednika Svetovne banke zamenjal nekdanji trgovinski predstavnik ZDA in nekdanji namestnik državne sekretarke Robert Zoellick. Po neformalnem

dogovoru med bogatimi državami predsednika Svetovne banke imenujejo ZDA, direktorja soročne finančne ustanove Mednarodnega denarnega sklada (IMF) pa Evropejci. Zaradi dogovora sedaj tudi ne bo težav pri bolj ali manj formalnem potrjevanju Wolfowitzevega naslednika Zoellicka v 24-članskem upravnem odboru banke. 53-letni Zoellick je bil štiri leta ameriški trgovinski predstavnik oziroma vodilna osebnost za mednarodna trgovinska pogajanja, nato pa do junija 2006 dve leti namestnik državne sekretarke Condoleeze Rice.

Karantena V Ameriki so dali v karanteno moškega z redko in zelo nevarno obliko tuberkuloze, odporne na antibiotike (XDR TB), ki je dvakrat z letalom poto-

val prek Atlantika in tako potnike in posadko izpostavil nevarnosti okužbe. Po letu 1963, ko so izolirali bolnika z ošpicami, je tokrat

prvič, da je ameriška zvezna vlada izdala nalog za osamitev okužene osebe. Moški, katerega identitete niso objavili, je 12. maja potoval iz Atlante v Pariz z letom številka 385 Air France, 24. maja pa iz Prage v Montreal, z letom 104 družbe Czech Air. V ZDA je priprotoval z avtomobilom. CDC je pozval potnike z obeh letov, da v roku osmih do desetih dni opravijo tuberkulozni test. Okužbi so bili najbolj izpostavljeni potniki, ki so sedeli zraven in v neposredni bližini okuženega moškega. Bolnik je, ko je izvedel, da ima neobičajno nevarno bolezen, brez oklevanja in prostovoljno odšel v bolnišnico in ga ne bodo kazensko preganjali.

Dražje plaže Italijanske zveze za zaščito potrošnikov so sprožile preplah zaradi vse višjih cen dostopa do plaž. Štiričlanska družina mora za en dan na rimski plaži Ostia odšteti celo do 100 evrov, cene za izposajo sončnikov in ležalnikov pa so letos za 33 odstotkov višje kot lani. Čeprav več milijonov Italijanov nad cenami vzdihuje, se jih 92 odstotkov poletnim počitnicam ob morju vseeno ne bo odpovedalo. Po izračunih zveze za zaščito potrošnikov Codacons potrebuje štiričlanska družina za enotedenski dopust v Italiji, če potuje z avtomobilom, 2.261 evrov, kar je pet odstotkov

TUJI TISK

La Repubblica

Ogrožena skupina

Marmornim stopnicam Partenona je škodoval kisel dež. Gotske stopnice se rušijo zaradi termičnih udarov. Cerkvam na Siciliji grozi rušenje, kamen iz katerega so sezidane, se drobi v prah. Ikone v oltarnih nišah so pokrite s plesnijo.

Zaradi globalnega segrevanja ne trpijo samo ljudje, pač pa je ogrožena tudi naša zgodovina. Spomeniki, ki so preživeli tisočletja in vojne, so lahko uničeni zaradi spremenjene atmosfere, ki je polna toplogrednih plinov. Do takih zaključkov je prišel italijanski projekt Atlante di Vulnerabilità, ki je del projekta Noetova barka in ga financira Evropska komisija, koordinira pa Inštitut za raziskovanje atmosfere in podnebja nacionalnega sveta za raziskave v Bologni. V okviru raziskav so bile sestavljene karte, s pomočjo katerih postaja jasno, da bo nevarnost naraščala še celo stoletje. Erozijski marmorja se bo v severni Evropi še pospešila, prav tako se bo pospešila korozija železa, bron in cinka zaradi onesnaženja.

Le Monde

Mikijev klon

Ameriška družba Disney je znana po svoji neusmiljeni borbi s ponaredki. Bataljoni njenih odvetnikov se vztrajno borijo z nezakonito uporabo Disneyevih likov, ki so zaslužni za obstoj družbe: racmana Jake, Mini, Skopušnika in drugih.

Toda, ko se je Gibanje islamskega odpora odločilo klonirati Mikija za propagandno oddajo za otroke, se je ameriško podjetje vzdržalo pravnega ugovora. Izraelska vlada, mnoge humanitarne organizacije, tako evropske kot tudi neevropske, in mednarodni tisk, so nastopili proti Farfurju, Mikijevemu klonu, ki se vsak petek na televizijskem kanalu Al Aksa, ki pripada Hamasu, pogovarja z deklico Saro. Njegove izjave so vse prej kot prijazne, na primer: »Ne smeš pozabiti moliti in hoditi v džamijo po petkrat na dan. Vedno moraš biti v prvih vrstah, dokler ne bomo začeli vladati svetu!« Ali pa: »Alahova volja je takšna: ta dežela, njeni otroci, njeni moški in ženske, njeni starci bomo premagali Busha ...!«

več kot leto prej. Če potuje v tujino, pa družina potroši povprečno 3.120 evrov, kar je šest odstotkov več kot prejšnje leto.

Skrivni izleti Nekdanji vodja vatikanske varnostne službe Enrico Martinelli je te dni objavil knjigo »Papež Wojtyła in general«, v kateri je opisal številne pohodniške in smučarske izlete, ki si jih je nekdanji papež Janez Pavel II. skrivoma privoščil med svojim pontifikatom. Avtor opisuje, kako so leta 1985 za papeža izbrali osamljeno gozdno kočjo v nacionalnem parku Abruzzo, kamor se je papež umaknil, da bi užival v dolgih sprehodih. Drugič se je skupaj z osebnim tajnikom in sedanjim nadškofom Krakova

Stanislavom Dziwiszem odpravil na smučanje v Ovinoli, severno od Rima. O papeževih smučarskih izletih je januarja v svojih spominih pisal že nadškof Dziwisz, ki je papeža spremljal na več kot sto izletih.

Prosti dnevi Kuvajtska vlada je premaknila vikend. Kuvajtčani si bodo s 1. septembrom lahko oddahnili ob petkih in sobotah, medtem ko sta doslej za prosta dneva veljala četrtek in petek.

Vladni ukrep naj bi rešil številne gospodarske probleme, ki jih povzroča razlika med vikendi v Kuvajtu in drugod po svetu. Sicer sta bila v tej z nafto bogati državi petek in sobota že doslej dela prosta dneva v bankah in v državnih naftnih podjetjih, s 1. septembrom pa bosta to tudi za šole, vladne urade in zasebna podjetja.

Spomenik Kosovski Albanci bodo v čast svojemu rešitelju,

nekdanjemu amerškemu predsedniku Billu Clintonu, postavili tri metre visok spomenik. Kip nastaja v studiu v Podujevu, severno od Prištine, izdeluje pa ga kosovski kipar Izeir Mustafa.

Potni list

V arhivih nekega sodišča v argentinskem Buenos Airesu so po naključju odkrili ponarejen potni list, s katerim je julija 1950 v Argentino brez težav pripotoval nekdanji visoki predstavnik nacističnega režima Adolf Eichmann. Glavni organizator holokavsta med drugo svetovno vojno je potoval pod lažnim imenom Ricardo Klement, potni list pa mu je leta 1948 izdala italijanska delegacija Mednarodnega odbora Rdečega križa. Potni list je argentinskim oblastem leta 1960 izročila Eichmannova soproga Veronika Catalina Liebel de Eichmann, potem ko ga je v predmestju Buenos Airesa, kjer je živel povsem normalno življenje in je bil zaposlen v tovarni Mercedes Benz, ugrabila izraelska tajna služba Mosad. V Izraelu so Eichmannu sodili zaradi zločinov proti človečnosti in ga 1. junija 1962 obesili. Kopija dobro ohranjenega potnega lista je že na ogled v muzeju holokavsta v Buenos Airesu, ki mu je bila tudi zaupana hramba originalnega dokumenta.

VIR: STA

TUJI TISK

The Guardian

Senzorni računalnik

V času, ko postajajo računalniki vse manjši in vse lažje prenosni, se zdi, da so senzorni računalniki v obliki mize korak nazaj. Toda programerski gigant Microsoft računa, da bo kavna mizica, ki stane pet tisoč funtov in je opre-

mljena z najnovejšimi tehnologijami, postala nova uspešnica na trgu. Surface, osebni računalnik s senzornim ekranom, ki bo zamenjal tradicionalne tipkovnice in miške, so pred kratkim predstavili v Kaliforniji. Uporabniki bodo lahko premikali objekte na namizju kar s prsti in pisali kar z roko. Ta računalnik z diagonalno 75 centimetrov spominja na nekatere najzgodnejše modele računalniških igralk, ki so bili vgrajeni v mize pubov. Pričakujejo, da bodo s takimi računalniki nekoč lahko opremili tudi stene hodnikov, ki so sedaj neizkoriščeni. Računalnik Surface lahko sodeluje tudi z drugimi orodji, z mobilnimi telefoni, s predvajalniki in z digitalnimi fotoaparati.

The New York Times

Znaki premirja

V vojni med Marsom in Venero je opaziti znake premirja. Ženske so se začele prerekati, ali se je revolucija v odnosih med spoloma v družbi že končala. Kajti zdi se, da vse več žensk raje pusti službo in se ukvarja samo z gospodinj-

stvom in otroki. Pred kratkim je na to temo potekala konferenca, na kateri so ugotovili, da se moški in ženske nikakor ne vračajo k svojim tradicionalnim vlogam, revolucija o odnosih med spoloma se ni končala, pač pa je le prerasla v »konvergenco spolov«. Sprejeto mnenje, da so ženske z Venero, moški pa z Marsa, zdaj ne drži več – vsi smo z enega samega planeta, ki postaja vse manjši in manjši. Med moškim in ženskim načinom življenja je več podobnosti kot razlik. Moški in ženske v enaki meri občutijo stres ob tem, ko so zaradi dela manj z družino, poleg tega ponavadi oče in mati v enaki meri skrbita za to, kaj bo njun otrok počel po šoli.

Dež bo.

Ljudje vse več govorijo.

Z UMTS mobiteli je pogovor lahko **brezplačen**.
Brez dodatne naročnine.

Vklopite funkcijo videoklic na svojem novem UMTS mobitelu, pokličite kogarkoli, ki ga že ima, in brezplačno klepetajte v nedogled. Če se s sogovornikom ne želite gledati, preprosto vklopite slušalke in mobitel pospravite v žep. Vaše roke bodo proste... dokler ne boste potrebovali dežnika.

Pogovor z uporabo videoklica v omrežju Mobitel GSM/UMTS je v promocijskem času **popolnoma brezplačen**.

WWW.MOBITEL.SI

Mobitel d.d., 1537 Ljubljana

Publicis + Ajax Studio, foto: T. Brejc, D. Arigler

Mobitel UMTS

Nova generacija mobilnih telekomunikacij

INTERVJU

Igor Marinšek in Klavdij Godnič

Uporabnikom zagotavljamo največ za njihov denar

Denis Vengust, foto: Gregor Pohleven

Pogovarjali smo se s Klavdijem Godničem, glavnim izvršnim direktorjem družbe Mobitel, in Igorjem Marinškom, izvršnim direktorjem te družbe.

Klavdij Godnič se je po diplomu na ljubljanski fakulteti za elektrotehniko zaposlil v podjetju Iskra Avtomatika, leta 1987 pa je odšel v podjetje Hermes. Od leta 1991 je bil zaposlen v družbi S & T Hermes Plus, d. d., kot vodja projektov in prodaje, nato je postal direktor prodaje. Leta 1999 je postal član uprave za prodajo in vzdrževanje. Od leta 2000 je bil predsednik uprave omenjene družbe, leta 2005 pa je bil imenovan na mesto starejšega podpredsednika S & T System Integration & Technology Distribution AG. Prvega februarja 2007 je prevzel funkcijo glavnega izvršnega direktorja družbe Mobitel.

Igor Marinšek se je po diplomu na ljubljanski pravni fakulteti zaposlil na Višjem sodišču v Mariboru in po opravljenem pravosodnem izpitu postal strokovni sodelavec na Okrajnem sodišču v Slovenski Bistrici. Leta 1997 je postal svetovalec za pravne zadeve v zavarovalni družbi Adriatic v Mariboru, kjer je leta 2003 prevzel mesto direktorja poslovne enote v Mariboru. V družbi Mobitel je marca leta 2006 prevzel funkcijo direktorja pravno-kadrovskega področja. Enaindvajsetega junija 2006 je postal direktor pravnega, kadrovskega in splošnega področja, 1. februarja letos pa prevzel funkcijo izvršnega direktorja družbe.

O cenah mobilnega gostovanja se je odločalo na ravni evropske komisije. Kaj pomenijo taki administrativni ukrepi za ponudnike mobilnih storitev?

Ukrep je strog in uredba bo neposredno vplivala v državah članicah Evropske unije. S tem države članice ne bodo imele možnosti, da bi njeno vsebino implementirale v svoje pravne rede tako, da bi postala del notranjega prava na način, kot je bilo do sedaj običajno (direktiva, rok za implementacijo v nacionalne zakonodaje). Nepredvidljivo regulatorno okolje za potencialne investitorje na trgu elektronskih komunikacij le težko vpliva pozitivno.

Kako komentirate odločitev komisije in kako bo to vplivalo na prihodke družbe?

V Mobitelu bomo uredbo seveda spoštovali in jo sprejemamo v luči ugodnosti za naše uporabnike. Ugodnejše cene so tudi skladne z našo usmeritvijo, da uporabnikom zagotavljamo največ za njihov denar. V tej luči ocenjujemo tudi predvideno znižanje medoperaterskih cen in posledično cen za končne uporabnike. Na tem mestu bi opozorili na specifičen položaj Slovenije kot mejne države Evropske unije, kar je razlog, da naši uporabniki velik del prometa v gostovanju ustvarijo zunaj območja Evropske unije. Na višino teh cen uredba ne bo vplivala. Mobitel sicer z gostovanji ustvari nekaj odstotkov prihodka. Naše izkušnje hkrati kažejo, da ugodnejše cene lahko vodijo k intenzivnejši uporabi storitev, kar vpliva tudi na prihodke.

Kako bo lahko Mobitel stroškovno sledil tem smernicam glede na to, da v evropskem smislu ne pripada večji telekomunikacijski skupini?

Mobitel je na operaterskem trgu razmeroma majhen igralec. Tudi naši prihodki iz gostovanja znašajo le nekaj odstotkov, hkrati pa upamo, da bodo nižje cene gostovanj spodbudile uporabo storitev, kar bo vplivalo tudi na prihodke. Uredba na poslovanje Mobitela ne bo imela bistvenih vplivov, prinaša pa ugodnosti za naše uporabnike in v tej luči jo tudi ocenjujemo.

Zdi se, da bo Simobil prek skupine Vodafone lažje konkuriral na evropskem trgu tudi prek gostovanja v omrežjih skupine. Kakšne bodo poteze Mobitela, da za svoje naročnike pri tujih ponudnikih doseže konkurenčne cene?

Ponudniki v državah Evropske unije bodo znižali cene skladno z uredbo. To pomeni nižje cene tako za uporabnike velikih kot tudi manjših operaterjev. S tega stališča je uredba na svoj način precej demokratična, saj omogoča ugodnosti uporabnikom tako velikih kot manjših operaterjev.

Predvsem med mladimi je opazno »gibanje«, ki trdi, da so cene klicev pri Mobitelu predrage, zato množično prehajajo k Simobilu. Kakšno je dejansko prehajanje naročnikov k drugim ponudnikom?

Ne opažamo večjega prehajanja uporabnikov. Število naših naročnikov se še naprej

počasi povečuje, manjše zmanjšanje pa opazimo pri uporabnikih sistema Mobi. Kljub izrazitim aktivnostim konkurence ostaja zvestoba uporabnikov Mobitela zelo visoka.

No, pa vendar – kakšne so te številke? Koliko uporabnikov je prešlo k drugim operaterjem?

Trudimo se za vsakega uporabnika in kljub izraziti konkurenci nam uspeva ohranjati zelo visoko stopnjo zadovoljstva in zvestobe. Rezultat naših aktivnosti in dobre ponudbe je tudi dejstvo, da se število naročnikov še povečuje. Prenosljivost številke ni imela velikega vpliva, čeprav je zelo oglaševana s strani nekaterih ponudnikov na trgu. Prehodi potekajo v obe smeri, tudi k nam prihajajo uporabniki, ki so bili doslej pri drugih ponudnikih. Odhodov je razmeroma malo, sploh če upoštevamo, da imamo skoraj 1,3 milijona uporabnikov, od katerih jih več kot polovica ni bila nikoli vezana na Mobitel. To drži za vse uporabnike Mobija in kar nekaj naročnikov. Dejansko lahko govorimo o manj kot odstotku uporabnikov, ki so se odločili za prehod.

Ali veste, kakšen je ta čas tržni delež Mobitela?

Dobrih 69 odstotkov.

Predplačniški mobilni paketi so v preteklem letu povečali konkurenco, njihovim uporabnikom pa povečujejo ugodnosti, predvsem pri nakupih v trgovskih družbah. Nakup Vege s strani Tušmobila bo prinesel večjo konkurenco v trgovski in telekomunikacijski dejavnosti hkrati. Kako se pripravljate na vstop novega tekmeca?

Vajeni smo delovanja v izrazitem konkurenčnem okolju, zato vstop novega operaterja ni nobena posebnost. Konkurenco seveda spremljamo, predvsem pa smo ves čas usmerjeni v stalno nadgrajevanje svoje ponudbe. Nameravamo ostati prva in najboljša izbira na trgu. Uporabnike poskušamo prepričati, da našo ponudbo sprejemajo kot celovito in ne samo v luči posameznih storitev. Kot celota ponuja uporabnikom najboljšo izbiro za njihov denar.

Število uporabnikov, ki so prešli k drugim operaterjem, je zelo majhno in pomeni manj kot odstotek vseh naših uporabnikov.

► **Ali Mobitel ostaja v svojem »core businessu« telekomunikacij ali trenutni trendi zahtevajo integracijo v širši poslovno-trgovinski sistem?**

Naš posel so mobilne telekomunikacije. Nanj se dobro spoznamo, dosegamo uspehe in tudi v prihodnje ostajamo v tej panogi. To pa ne izključuje poslovnega sodelovanja z drugimi podjetji, predvsem s tistimi, ki iščejo kakovost, kakršno zagotavlja Mobitel.

Kakšen tržni delež lahko doseže Tušmobil? Vega je s prihodom vodila cenovno vojno, ki pa jo je očitno finančno izčrpala.

Ocenjevanje prihodnjih tržnih deležev drugih ponudnikov je zelo nevhvalno. V kolikšni meri jim bo uspelo, bo predvsem odvisno od njihove poslovne strategije pa tudi odzivov drugih ponudnikov na trgu. Ta čas je zato težko kar koli napovedovati. Na grobo pa lahko ocenimo, da njihov tržni delež ne bo velik in primerljiv s prvima operaterjema na trgu.

Kaj je zdaj v Mobitelovi ponudbi, česar drugi ponudniki nimajo?

Uporabnikom ponujamo najboljše mobilno omrežje v Sloveniji. Z njim dobro pokriva več kot 99,3 odstotka prebivalstva. Velja omeniti tudi mobilni prenos podatkov, ki ga kot prvi v Sloveniji omogočamo z megabitnimi hitrostmi. Ta čas praktično končujemo nadgradnjo vseh svojih omrežij, pri čemer smo se namenoma odločili za celovito nadgradnjo. Vsega torej in ne samo nekaterih delov omrežja. Med ugodnostmi za uporabnike so tudi storitve, katerih uporaba je v promocijskem obdobju brezplačna – brezplačno se lahko v Sloveniji pogovarjajo z videotelefoni, prav tako tudi s storitvijo Pritisni in Govo-

ri, ki deluje podobno kot walkie talkie, le da je njen domet neprimerno večji, zagotovljena je tudi bistveno boljša zasebnost pogovorov. Ne moremo mimo mobilnega plačevanja Moneta, ki se je zelo uveljavila. Smo edini operater v Sloveniji, ki to omogoča. Z njo uporabniki lahko plačujejo na več kot 6.000 prodajnih mestih – tako na internetu, prodajnih avtomatih, parkomatih, v gostinskih lokalih, trgovinah, taksijih, pri dostavi hrane in še marsikje. Moneta je še posebej priljubljena med mlajšimi uporabniki.

Mobitel omogoča tudi najkrajše obdobje vezav pri nakupu mobilnikov v Sloveniji, saj je pri aparatih GSM vezava le 12 mesecev. Ni nepomembno, da mobilnikov v naši ponudbi ne zaklepamo na operaterja.

Uporabnikom svetujemo, da so radovedni in v bogatem naboru tistega, kar jim ponujamo, izberejo zase najprivlačnejše rešitve.

Za časa prejšnje uprave je bila hišna oglaševalska agencija Agencija 41. S katerimi agencijami sodelujete sedaj?

Sodelujemo z agencijama Publicis in Pristop, v manjši meri pa še vedno tudi z Agencijo 41.

Kakšni so odzivi na akcijo ITAK, namenjeno mladim?

Zelo dobri. ITAK se je na trgu odlično uveljavil, postal je prepoznavna blagovna znamka, ki označuje kakovostno ponudbo po ugodnih cenah. Namenjen je mladim in jim ponuja popoln nabor naših storitev. Izkazalo se je, da so mladi najbolj dovzetni za novosti in teh imamo pri Mobitelu precej. Prav tako pogosto kličejo za konec tedna, ko se »odklopijo« po napornem tednu v šoli, na fakulteti oziroma v službi. Takrat jim omogočamo posebej nizko ceno.

ITAK je produkt skrbnega načrtovanja in analiz ter zelo premišljenih tržnokomunikacijskih aktivnosti. Slednje so se izkazale za zelo dobre. Ne nazadnje je Mobitel znova prejel naziv oglaševalca leta, kar je v veliki meri zasluga kampanje ITAK.

Kako je z uspešnostjo storitve UMTS? V preteklosti je veliko očitkov letelo na domnevno previsok znesek, ki ga je Mobitel plačal za koncesijo za omrežje UMTS ...

Tudi trženje storitve UMTS je zelo uspešno. Število njenih uporabnikov raste, imamo jih že 140.000. To je 100.000 več kot ob istem času lani. Poleg tega nadgrajujemo omrežje in uvajamo nove storitve. Vsekakor je UMTS tehnologija sedanjosti in prihodnosti. Cena licence je bila resda zelo visoka, vendar rezultati upravičujejo njeno pridobitev. Pogosto je najdražje tisto, česar nimaš.

Mobitel je veljal za izjemno uveljavljeno blagovno znamko. Kako skrbite, da njeno vrednost ohranjate?

Blagovna znamka Mobitel je med najbolj prepoznavnimi v slovenskem okolju. Že samo ime Mobitel so ljudje prevzeli kot generično ime mobilnega telefona. Zanimivo je, da tudi konkurenca ne more mimo uporabe besede mobitel v svojem komuniciranju. Prepoznavnost in pomen blagovne znamke Mobitel ohranjamo in krepimo z njeno stalno navzočnostjo. Pozorni smo tudi, da vedno zaznamuje dovršeno ponudbo in kakovostnega operaterja, ki na slovenskem trgu deluje odgovorno in dolgoročno.

Iz različnih koncev je bilo v zadnjem času moč slišati, naj bi blagovno znamko Mobitel odpravili kljub njeni veliki prepoznavnosti in pomeni, ki ju navajate. Prišlo naj bi do »utopitve« Mobitela v Skupini Telekom ...

To so čiste dezinformacije. Mobitel je tu in ostaja. Kdor koli bi hotel odpraviti oziroma uničiti našo blagovno znamko, bi povzročil ogromno škodo. Tudi tržne raziskave potrjujejo pomen in visoko vrednost blagovne znamke Mobitel. Po zadnji raziskavi spontanega priklica blagovnih znamk pri potrošnikih je Mobitel dosegel zgodovinsko najvišji rezultat.

Kaj pa sama organiziranost družbe? Ali se bo Mobitel organizacijsko »stopil« s Telekomom Slovenije?

Sodelujemo na ravni poslovnih procesov, kjer je to koristno in prinaša sinergijske učinke. Jasno je, da je to pogoj za optimizacijo poslovanja in dosego še boljših poslovnih rezultatov celotne Skupine Telekom Slovenije.

V preteklosti se je zdelo in še vedno se zdi, da je poslovna kultura Mobitela precej drugačna od Telekomove – da je Mobitel precej bolj inovativno, prilagodljivo in hitro odzivno podjetje kot Telekom. Kako bo mogoče združiti dve tako zelo različni poslovni kulturi?

Poslovni kulturi obeh družb sta različni. To ne nazadnje izhaja tudi iz povprečne starosti zaposlenih. V Mobitelu je ta približno 34 let, v Telekomu Slovenije pa dobrih 42 let. Vendar med podjetjema ne bo prišlo do organizacijskega zlitja, temveč le do združitve poslovnih procesov in izkoriščanja pozitivnih sinergij.

S spremembo uprave je prišlo tudi do nekatere drugih kadrovskih potez. Že dlje časa je znano, da je število zaposlenih na Mobitelu nadpovprečno glede na konkurenco. Po drugi strani naj bi izgubljali strokovno osebje. Kako ločujete kadrovsko optimizacijo z odhajanjem najkakovostnejših kadrov?

Fluktuacija v Mobitelu je skromna. Ne soočamo se z večjimi odhodi ljudi. Prav tako z nami ostajajo mnogi odlični strokovnjaki, saj pri nas delujejo v stimulativnem okolju, kjer lahko tudi strokovno napredujejo, pridobijo mnoga nova znanja in izkušnje, hkrati pa imajo stik z najnovejšimi tehnologijami in rešitvami na globalnem trgu. Zanimanje za zaposlitev v Mobitelu je izjemno veliko, kar je tudi svojstven izraz privlačnosti dela v Mobitelu. Zelo dobri so tudi rezultati meritve interne klime. Izkazujejo visoko zadovoljstvo in zavzetost Mobitelove ekipe. Namenoma ne uporabljam izraza podrejeni, saj na sodelavke in sodelavce v Mobitelu gledam kot na poslovne partnerje, s katerimi delimo skupne cilje. Če se vrnemo še k vprašanju števila zaposlenih. Ni jih preveč in še vedno zaposluje, vendar smo pri tem predvsem usmerjeni v specifične strokovne profile, ki jih potrebujemo v svoji dejavnosti. Kot veste, je Mobitel kot član Skupine Telekom Slovenije tesno vpet v njene operacije v tujini, pri tem pa sodeluje tudi Mobitelova ekipa. Dela je več kot dovolj za vse.

Kaj pa odtekanje informacij? Z nekaterimi zaposlenimi so h konkurenci verjetno odtekle tudi nekatere zaupne in poslovno občutljive informacije...

Znanje ostaja v Mobitelu in to je ključno. Določene informacije so morda na voljo tudi konkurenci. Vendar moramo poudariti, da je večina naših poslovnih informacij tako ali tako javno dostopna, saj je naše poslovanje visoko

regulirano. Poleg tega same informacije ne pomenijo veliko, kolikor niso uporabljene v ustreznem poslovnem modelu. Če bo konkurenca nekatere informacije vendarle uporabila na ustrezen način, bo to pripomoglo k dvigu ravni celotne panoge, kar je tudi naš interes.

Kar nekaj vaših nekdanjih kadrov sedaj sodeluje s konkurenco. Se njihova odsotnost pri Mobitelu pozna?

V Mobitelu spodbujamo vse vodje, da si vzgojijo naslednika, ki lahko ob morebitnem odhodu ali napredovanju prevzame njihove naloge in odgovornosti. Zaradi takšnega pristopa morebitni odhodi nimajo vpliva na naše poslovanje. Jih je pa malo.

Ob menjavi uprave se je del zaposlenih organiziral v sindikat. Kakšna je njegova vloga in kakšna je komunikacija s sindikatom?

Ustanovitev sindikata kot oblike organiziranja zaposlenih smo pozdravili, saj v njem vidimo potencialnega partnerja, s katerim lahko skupaj rešujemo katera koli odprta vprašanja – seveda strpno in konstruktivno.

S spremembo statuta družbe je Mobitel upravljan po enotirnem načinu. S tem se kaže večja navezanost na Telekom, predvsem glede na dejstvo, da v upravnem odboru sedi uprava Telekomoma. Kdo odloča o smeri v družbi in ali so pogledi Telekomoma in Mobitela na razvoj enaki?

Kaj več o delovanju upravnega odbora lahko pove njegov predsednik. Moje iz-

kušnje z enotirnim sistemom upravljanja so pozitivne. Mobitel je član Skupine Telekom Slovenije, kar je poslovna priložnost tako za Mobitel kot druge družbe članice skupine. Skupaj smo lahko še boljši in uspešnejši. Iskanje najboljših rešitev je vedno podprto z argumenti. Na ta način smo na koncu vsi zadovoljni. Seveda je z enotirnim sistemom prišlo do večje vpetosti v Skupino Telekom Slovenije.

Kakšni so razvojni načrti družbe Mobitel glede širitve na tuje trge? Zgodba s koncesijo za mobilnega operaterja na Kosovu namreč še ni končana.

Širitve na tuje trge izvaja matična družba. Mobitel deluje v okviru Skupine Telekom Slovenije in pri aktivnostih na tujih trgih zagotavlja svoj vložek – znanje in izkušnje. Veseli smo, da pripomoremo k prenosu znanja in izkušenj na tuje trge in da s svojimi aktivnostmi podpiramo pomen in vlogo celotne Skupine Telekom Slovenije tako doma kot v tujini.

Kaj so za Mobitel ključni tuji trgi in kaj družba tem trgom lahko ponudi? Je to know-how?

Zagotovo imamo obilico znanja in izkušenj, ki koristijo tudi pri delovanju Skupine Telekom Slovenije na tujih trgih. To velja tako za Kosovo, ki ste ga že omenili, kot na primer tudi za mobilni del gibraltarskega Gibtelecoma.

Kakšna bo po vaše vloga Mobitela po privatizaciji Telekomoma?

Blagovna znamka Mobitel je med najbolj prepoznavnimi v slovenskem okolju. Ime Mobitel so ljudje prevzeli kot generično ime mobilnega telefona.

To je vprašanje za lastnike. Prepričani pa smo, da mobilna telefonija, mobilne storitve in vsebine ostajajo »paradni konj« sodobnih telekomunikacij.

Kaj je po vaše glavna vrednost v Skupini Telekom Slovenije?

V Mobitelu smo zelo ponosni na vrhunsko ekipo, s katero se stalno dokazujemo na trgu. Imamo tudi najboljšo izbiro sodobnih rešitev, ki so cenovno dostopne in zanesljive, ter zelo učinkovito in razširjeno prodajno mrežo, s pomočjo katere smo še bliže svojim uporabnikom. Že vsa leta ogromno pozornosti posvečamo tudi t. i. poprodajni skrbi, Centru za pomoč naročnikom, izobraževanju osebja in stalni usmerjenosti k uporabnikom. Pošteno delo se obrestuje in je nujno potrebno za dolgoročno tržno uspešnost. Prepričani smo, da uporabnikom ponujamo eno najboljših omrežij in storitev v Evropi. ■

Arhitektura 18. stoletja

V. M., foto: arhiv Demokracije

V Arhitekturnem muzeju v Ljubljani na gradu Fužine je na ogled velika razstava z naslovom *Arhitektura 18. stoletja na Slovenskem*. Postavljena je na približno 500 m² razstavnih prostorov, njena avtorja pa sta Nace Šumi in Igor Sapač.

Razstava zaokroženo predstavi slovensko arhitekturo v obdobju zrelega baroka. Gre za peto razstavo iz cikla celostnih predstavitev starejše arhitekture na Slovenskem v Arhitekturnem muzeju Ljubljana in hkrati zadnjo razstavo triptiha novoveške arhitekture na Slovenskem pred pričetkom industrijske revolucije in moderne dobe v 19. stoletju. Avtorsko jo je zasnoval danes že pokojni prof. Nace Šumi, ki je zasnoval tudi razstavi arhitekture 16. in 17. stoletja.

150 spomenikov baroka Razstava je izjemno pomembna, saj

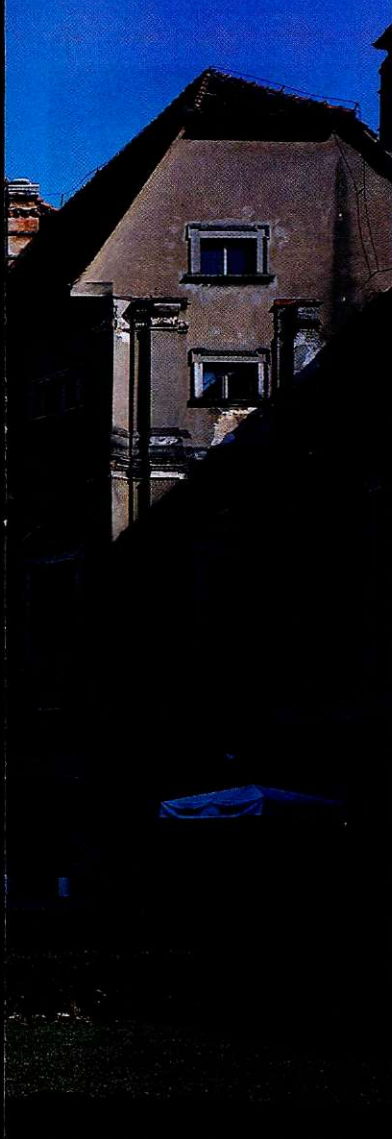
gre za doslej prvi poskus enovite in celostne predstavitve najpomembnejših arhitekturnih spomenikov 18. stoletja na celotnem slovenskem etničnem ozemlju.

Zasnovana je v obliki sprehoda po arhitekturnih spomenikih 18. stoletja, spremlja pa jo tudi obsežen monografski katalog. Predstavljene so najpomembnejše cerkve, samostani, meščanske palače in dvorci. Posebej izpostavljeno je mesto Ljubljana v obdobju visokega baroka. Na razstavi je predstavljen izbor 150 najpomembnejših spomenikov, ki so v 18. stoletju nastali na Slovenskem.

Tako kot pri dosedanjih razstavah, so tudi pri tej upoštevani ključni spomeniki na slovenskem etničnem ozemlju v zamejstvu. Spomeniki so predstavljeni s kakovostnimi fotografijami mojstra fotografije Mirana Kambiča, nekaj ključnih spomenikov pa je predstavljenih tudi z maketami. Pomembna novost, ki je pri dosedanjih razstavah na temo starejše arhitekture na Slovenskem še nismo srečali, so življenjepisi pomembnih baročnih arhitektov, ki jih je pripravil Igor Sapač, pri Arhitekturnem muzeju kustos za starejšo arhitekturo na Slovenskem in izvedenec za

grajsko arhitekturo. Gre za vrsto odličnih domačih in tujih mojstrov, ki so na Dunaju, v Benetkah in v Rimu pridobljeno arhitekturno znanje vrhunsko udejanili prav v slovenskem prostoru in tega tako trdno povezali s srednjeevropskim prostorom.

Tudi uničeni spomeniki Visoki barok v 18. stoletju je poleg gotike najbolj zaznamoval arhitekturno podobo slovenskega prostora v preteklosti. Prav zato velja temu obdobju, v sklopu razstav na temo starejše arhitekture na Slovenskem, prav po-

Statenberg

sebna pozornost. Ob ustaljenem železnem repertoarju ključnih spomenikov te dobe, kot so na primer ljubljanska stolnica in Uršulinska cerkev, koprška stolnica, ljubljanski Robbov vodnjak in mariborsko kužno znamenje, dvorca Dornava in Betnava, idrijsko gledališče, vrsta ljubljanskih mestnih palač ali romarski cerkvi v Tunjicah in na Sladki gori, je na razstavi predstavljena tudi vrsta manj znanih, a izjemno pomembnih spomenikov iz obdobja zrelega baroka. Med njimi je tudi kakšen izginuli oziroma žrtev komunistične revolucije, kot na primer arhitekturno zelo lepa cerkev v Poljanah pri Škofji Loki, ki so jo med drugo svetovno vojno zažgali partizani, komunistični režim pa je po vojni dal odstraniti vse ostanke cerkve. Predstavljena sta tudi dvorca Zalog pri Moravčah in Hošper (Haasberg) pri Planini, ki so ju med revolucijo požgali

partizani, ter Koslerjeva hiša v Ljubljani. Razstava opozori tudi na številne imenitne in danes na žalost propadajoče spomenike, kot sta na primer cerkev v Nemški Loki na Kočevskem ali dvorca Praproče in Dol pri Ljubljani. Pri tem je bilo mogoče upoštevati številne novejšje ugotovitve, ki so jih zlasti v zadnjih letih razkrile sistematične raziskave baročne umetnosti na Slovenskem.

Razstava arhitekture V Arhitekturnem muzeju Ljubljana v zadnjih letih uresničujejo ambiciozen projekt postavitve stalne razstave slovenske arhitekture, urbanizma, industrijskega in grafičnega oblikovanja ter fotografije, ki bo v prostorih gradu Fužine smiselno dopolnila in obogatila veliko razstavo del Jožeta Plečnika. V sklopu prizadevanj za dokončanje obnove gradu in postavitev stalne zbirke kot pomembnega dela slovenskega nacionalnega kulturnega programa potekajo tudi priprave za postavitev stalnega pregleda starejše arhitekture na Slovenskem.

S tem se v Arhitekturnem muzeju Ljubljana ukvarja Oddelek za starejšo arhitekturo na Slovenskem, ki zbira, hrani, preučuje in razstavlja dokumentarno gradivo v zvezi z razvojem arhitekture na Slovenskem od prvih začetkov do obdobja moderne. Ukvarja se s preučevanjem arhitekturnega razvoja v posameznih časovnih in slogovnih obdobjih, posameznih arhitekturnih spomenikov in dela posameznih osebnosti. Oddelek zbira dokumentacijo o posameznih pomembnejših arhitekturnih spomenikih in njihovih avtorjih: podatke o zgodovini spomenika, znanstvenih dognanjih, znanih pisnih in slikovnih virih in literaturi. K zbranim podatkom sodi tudi slikovno gradivo. Oddelek aktivno sodeluje tudi pri načrtovanju raziskovanja, varovanja in prenavljanja starejše arhitekturne dediščine na območju Slovenije.

Niz razstav arhitekture Zbrano gradivo in dokumentacija o posameznih zaokroženih umetnostno-slogovnih sklopih je bilo doslej predstavljeno že na štirih razstavah. Leta 1988 je nastala

Velesovo

Betnava

Šmarna gora

Kapiteli v uršulinski cerkvi v Ljubljani

Cerkno

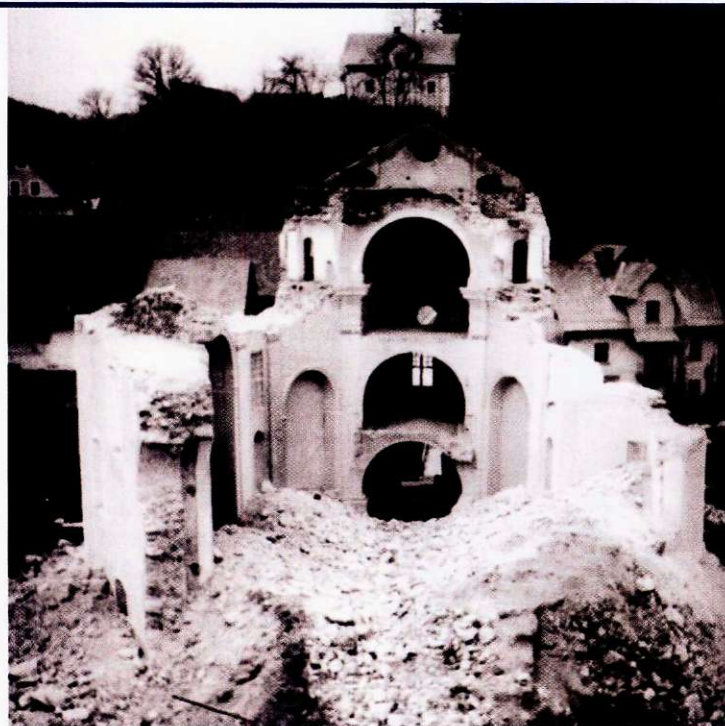
Poljane pri Škofji Loki

► razstava romanske arhitekture na Slovenskem avtorjev Marijana Zadnikarja in Ivana Stoparja. V sklopu obsežnega projekta *Gotika na Slovenskem* je leta 1995 nastala razstava gotske arhitekture na Slovenskem, pri kateri je pod vodstvom Sama Štefanca sodelovala vrsta avtorjev. Sledili sta še dve razstavi na temo arhitekturnega snovanja v novem veku, ki sta spomenike 16. in 17. stoletja obdelali v zaokroženih časovnih obdobjih po stoletjih; leta 1997 je Nace Šumi zasnoval razstavo arhitekture 16. stoletja – obdobje renesanse, leta 2001 pa je sledila še razstava arhitekture 17. stoletja – obdobje med pozno renesanso in zrelim barokom, ki jo je prav tako zasnoval Nace Šumi.

Še 19. stoletje S postavitvijo razstave arhitekture 18. stoletja na Slovenskem so se v Arhitekturnem muzeju že močno približali cilju: zbrati gradivo za stalno predstavitev starejše arhitekture na Slo-

venskem. V prihodnjih letih načrtujejo še razstavo o arhitekturi 19. stoletja na Slovenskem in razstavo arhitekturnega snovanja od prazgodovine do konca zgodnjega srednjega veka, pri kateri bo, razumljivo, osrednja pozornost veljala arhitekturi antičnih mest in poznoantičnih utrjenih naselbin na Slovenskem.

Katalog Ob razstavi je izšel tudi obsežen monografski katalog z naslovom *Arhitektura 18. stoletja na Slovenskem*, ki je prvi celovit pregled arhitekturnih dosežkov v 18. stoletju na Slovenskem. Gre za knjigo z bogatim slikovnim in tekstovnim materialom, s pregledno uvodno študijo Naceta Šumija, s katalogom 150 spomenikov, ki so predstavljeni na razstavi, in biografijami arhitektov, ki so delovali na Slovenskem v 18. stoletju avtorja Igorja Sapača. Knjiga obsega preko 282 strani velikega formata in je izjemno bogato ilustrirana, na voljo pa je v slovenskem in angleškem jeziku.

Poljane leta 1954

28. srečanje Prijateljev Radia Ognjišče

ob 800-letnici rojstva sv. Elizabete
v nedeljo, 8. julija 2007,
v Slovenj Gradcu

- ob 10h sv. maša škofa Petra Štumpfa, po njej veselo druženje
- posebni autobusni prevoz iz Kranja in Ljubljane
- rezervacija vozovnic od pon. do pet. med 7. in 14. uro na 01/512-11-26

Srečamo se v Slovenj Gradcu!
Vabljeni!

RADIO OGNJIŠČE

Radio Krka
106.6 MHz

Nekronani kranjski vojvoda

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

Dr. Ivan Šušteršič je bil v obdobju pred prvo svetovno vojno najuglednejši in najvplivnejši slovenski politik. Bil je državni in deželni poslanec ter celo deželni glavar Kranjske, zato so ga imenovali tudi nekronani kranjski vojvoda.

Dr. Ivan Šušteršič, nekronani vojvoda Kranjske

V letih pred prvo svetovno vojno je bil dr. Ivan Šušteršič najuglednejši in s tem tudi vodilni slovenski politik. Bil je predsednik Vseslovenske ljudske stranke, tedaj najmočnejše stranke na Slovenskem. Do prve svetovne vojne je bil tudi predsednik slovensko-hrvaškega kluba v dunajskem parlamentu ter katoliškega kluba slovanskih poslancev. Poleg tega pa je zasedal tudi mesto kranjskega deželnega glavarja, politično torej izredno pomembno funkcijo.

Od odvetnika da politika

Ugledni politik se je rodil 29. maja leta 1863 v Ribnici na Dolenjskem. Izhajal je iz uradniške družine, ki je bila seveda lojalna oblastem, poleg tega pa je bila še sila pobožna. Dr. Šušteršič si je ti dve vodili prevzel in jima je bil zvest skozi vse svoje življenje in politično delovanje. Zanimi-

vo je, da so si otroci v družini Šušteršič nekako razdelili polja delovanja, tako da niso drug drugemu »hodili v zelje«, kot se lepo reče. Ivan si je izbral za življensko kariero pravo in potem politiko. Eden od njegovih bratov je naredil kariero v državni upravi in prišel do mesta dvornega svetnika. Drugi brat pa se

je zapisal častniški karieri in je v avstrijski vojni mornarici prišel do admiralskega čina. Sestra dr. Šušteršiča pa se je zaobljubila Bogu in postala redovnica.

Glede na to, da je dr. Šušteršič izhajal iz državi lojalne uradniške družine in čeprav denarja v družini ni bilo ravno na pretek, ga je bilo vseeno zadosti, da se je lahko po gimnaziji odpravil na Dunaj, kjer je študiral na pravni fakulteti. Med študijem je zamenjal univerzo in se z Dunaja preselil v Gradec na tamkajšno univerzo, kjer je leta 1889 sklenil študij in promoviral za doktorja prava. Po nekaj letih pripravništva je leta 1894 začel s samostojno odvetniško prakso v Ljubljani.

V politične vode se je podal že v času svojega študija. Bil je član študentskega društva Slovenija, ki je delovalo med slovenskimi študenti v državni prestolnici.

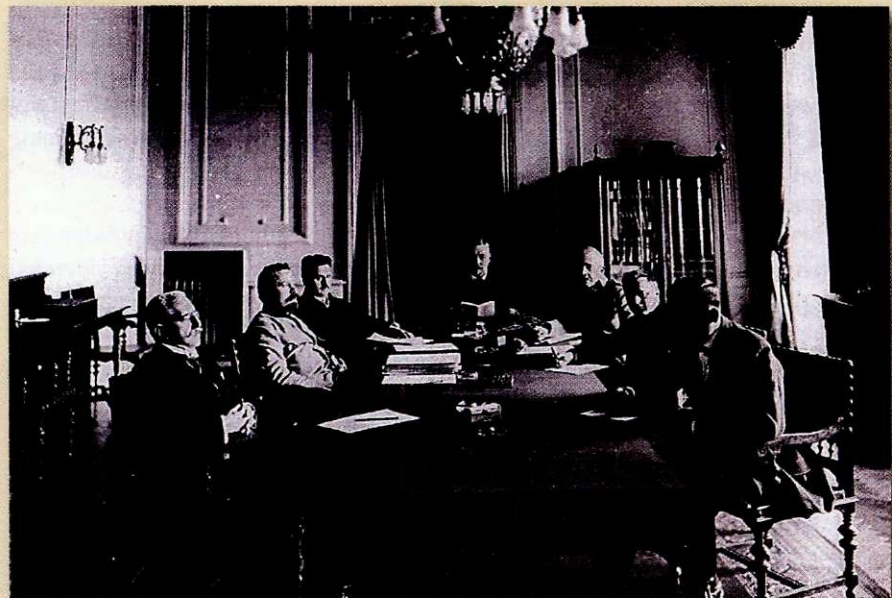
Velik korak naprej v političnem udejstvovanju je dr. Šušteršič napravil leto po svoji promociji za doktorja prava. Bil je v skupini, ki je leta 1890 ustanovila Katoliško politično društvo. Omenjeno društvo je bilo predhodnica Katoliške narodne stranke, v kateri je bil mladi politik glavni organizator. V novi stranki je Šušteršič prevzel mesto glavnega tajnika.

Nov korak v politični karieri je Šušteršič storil leta 1896. Tega leta je kandidiral za poslanca v državnem zboru za okraj Ljubljana in sicer kot nadomestni kandidat, saj se je sedež zaradi smrti dotedanjega poslanca izpraznil. Po uspehu na nadomestnih volitvah je uspeh ponovil tudi naslednje leto na rednih volitvah v državni zbor. ►

Dr. Ivan Šušteršič je bil zaradi svoje politične teže imenovan za nekronanega vojvodo Kranjske.

Slovenec, glasilo Šušteršičeve Vseslovenske ljudske stranke.

Ena zadnjih sej kranjskega deželnega odbora, ki jo je še vodil Ivan Šušteršič.

► Vendar pa je Šušteršič po vsega dobrem letu svojega rednega mandata odstopil kot državnozbornski poslanec in sicer zato, ker se je želel bolj posvetiti delu v okviru stranke. Poleg tega se je tudi zelo angažiral pri vodenju krščanske gospodarske organizacije.

Vodja ljudske stranke Odstop s poslanskega mesta ter povečana politična aktivnost v okviru stranke se je Šušteršiču izplačala. Leta 1899 je bil namreč izbran za predsednika stranke. Takoj po prevzemu predsedniškega mesta se je pokazalo, da je Ivan Šušteršič avtoritativen vodja, ki je imel strojno trdno

na vaje. Po prevzemu predsedniškega položaja je Šušteršič leta 1900 ponovno kandidiral na državnozbornskih volitvah in bil po pričakovanjih izvoljen za poslanca. Vzporedno je bil Šušteršič izbran tudi kot poslanec kranjskega deželnega zbora.

V okviru slovenskega političnega prostora je Šušteršič takoj potem, ko je bil izbran za predsednika stranke, začel brezkompromisen boj z liberalno stranko. Liberalci so mu seveda vračali milo za drago, vendar je imel pri tem Šušteršič precej več uspeha. Njegova stranka, ki se je leta 1905 preimenovala v Vseslovensko ljudsko stranko, je na vseh volitvah dobivala absolutno večino glasov, tako v državnem kot tudi v deželnem okviru. Liberalcem je kot edina trdnjava na Kranjskem ostajala le Ljubljana.

Izven okvirov slovenskega političnega prostora pa si je dr. Šušteršič hitro pridobil velikansko politično težo. V okviru državnega zbora je uspel ustanoviti katoliški klub slovanskih poslancev in postal njegov predsednik. Tako je postal pravzaprav politično najplivnejši Slovenec in letih pred prvo svetovno vojno.

Volilni uspehi njegove stranke, taktična nadarjenost in ugled, ki si ga je pridobil z vodenjem slovanskega kluba, so pripeljali do tega, da so Šušteršiča imenovali za nekronanega kranjskega vojvoda.

Lojalnost vladarski hiši Dodatno težo Šušteršičevemu vplivu v državni politiki je dajalo tudi dejstvo, da nikoli ni padla niti najmanjša senca na njegovo lojalnost do habsburške vladarske hiše. Resda se je zelo zavzemal za politične pravice slovenskega naroda, a vseeno je bila lojalnost dinastiji in državi daleč pred vsem ostalim. Glede na njegovo poreklo bi bilo tudi težko pričakovati kaj drugega. Kot že rečeno, je bil njegov oče dolgoletni karierni uradnik, pa tudi oba brata sta delala kariero v državni službi, eden v državni civilni upravi, drugi pa v vojni mornarici.

Lojalna drža do vladarske hiše je prinesla Šušteršiču več civilnih

njegovi dohodki vseeno niso bili tako visoki, da bi ga lahko imenovali za bogatega.

Šušteršič je pozdravil aneksijo Bosne in Hercegovine leta 1908. Na eni strani zato, ker je menil, da bo takšen prirast slovanskih poslancev v državnem zboru dal dodatno težo političnemu klubu, ki mu je predsedoval. Po drugi strani pa je menil, da tako lahko vsaj malce obrzdajo Srbijo, ki je kazala vse večje težnje po širitvi, kar pa je bilo po njegovem nevarno za Avstroogrsko.

Politični zenit Leta 1912 je Šušteršič dosegel zenit v svoji politični veljavi. Januarja tega leta je bil

Na Šušteršičevo lojalnost habsburški dinastiji ni nikoli padla niti senca dvoma.

priznanj, med drugim tudi križec za zasluge. Ni pa bilo res, kar so mu kasneje nekateri politični nasprotniki očitali, da si je pridobil z lojalno držo tudi gnotne koristi. Potem, ko je Avstroogrska že razpadla, je dokazal, da ni dobil od države nikakršnih gnotnih koristi. Preživel je se izključno s svojim advokatskim delom, kajti kljub političnemu delovanju je obdržal advokaturu in bil redno vpisan kot član odvetniške zbornice. Advokatura mu je prinesla zadosti denarja, da je lahko vzdrževal svojo družino. Daleč od tega, da bi bil reven, vendar pa

namreč tudi uradno imenovan za deželnega glavarja Kranjske. Tako je bil v eni osebi deželni glavar, državnozbornski in deželnozbornski poslanec, vodja kluba katoliških slovanskih poslancev in ob vsem tem še predsednik najmočnejše slovenske politične stranke.

Ravno v času, ko je dosegel zenit v svojem političnem vplivu, pa je začela Šušteršičeva priljubljenost nenadoma upadati. Vzrok za to upadanje je bila njegova nemajna lojalnost Habsburžanom in nasprotovanje Srbiji.

Na Balkanu je izbruhnila vojna balkanskih držav proti Turčiji.

Slave Klavora 1
9000 Murska Sobota
Slovenija

tel.: 02/537 1949

fax.: 02/537 1948

GSM: 041/34 66 46

GSM: 031/34 51 51

<http://www.radio-viva.com>

e-mail: viva@radio-viva.com

Slovenska javnost je večinoma s simpatijami gledala na Srbijo in njene zaveznice. Šušteršič pa je v nasprotju z večino javnosti zavzel precej nenaklonjeno stališče do Srbije. Imel jo je pač za potencialno nevarnost Avstroogrske.

Njegovo protisrbsko politično prepričanje ga je pripeljalo v hud spor z večino članov slovanskega političnega kluba. Nasprotja znotraj kluba so bila tako ostra, da je celo grozila nevarnost razpada kluba. Šušteršič je bil v svojih političnih prepričanjih neomajen, vendar je zato, da klub le ne bi razpadel, raje odstopil in vodenje kluba prepustil kolegu iz svoje stranke, dr. Antonu Korošču.

Atentat v Sarajevu, ko sta bila ubita prestolonaslednik Franz Ferdinand in njegova soproga, je Šušteršiča kot lojalnega patriota ogorčil v dno duše. Kot deželni glavar je na žalni seji atentat ne le obsodil, kar je bilo seveda jasno, pač pa je tudi hudo napadel Srbijo in njeno politiko. Glede na to, da je del javnosti, seveda naskrivoma, umor prestolonaslednika odobral, je Šušteršič spet izgubil precej političnih točk. Še nekaj točk je izgubil tudi zato, ker je popolnoma odobral pamflet, ki je izšel v podporo vladarski hiši in v katerem je bilo zapisano »S topovi vas pozdravljamo vi, Srbi, dom hladen vam postavimo ob vrbi«. Šušteršič sicer ni bil avtor pamfleta, a si je s svojo podporo pamfletu nakopal še nekaj novih nasprotnikov v slovenski javnosti.

Razdor v stranki Skozi vso vojno je Šušteršič kazal lojalno držo do Avstroogrske. Majniško deklaracijo leta 1917 je sicer podpisal, vendar je bil do urešnitve njenih ciljev precej zadržan. Medtem ko je vse več slovanskih politikov postavljalo vse bolj radikalne zahteve državnim oblastem, je Šušteršič ostajal neomajno zvest dinastiji in državi. Zaradi tega vztrajanja je prihajal v vse večja nasprotja celo s kolegi v vodstvu stranke. Prišlo je celo do nevarnosti, da bi Vseslovenska ljudska stranka, se pravi namočnejša stranka na Slovenskem, lahko razpadla. Novembra 1917 je Šušteršič z delom svojih somišljenikov izstopil iz stran-

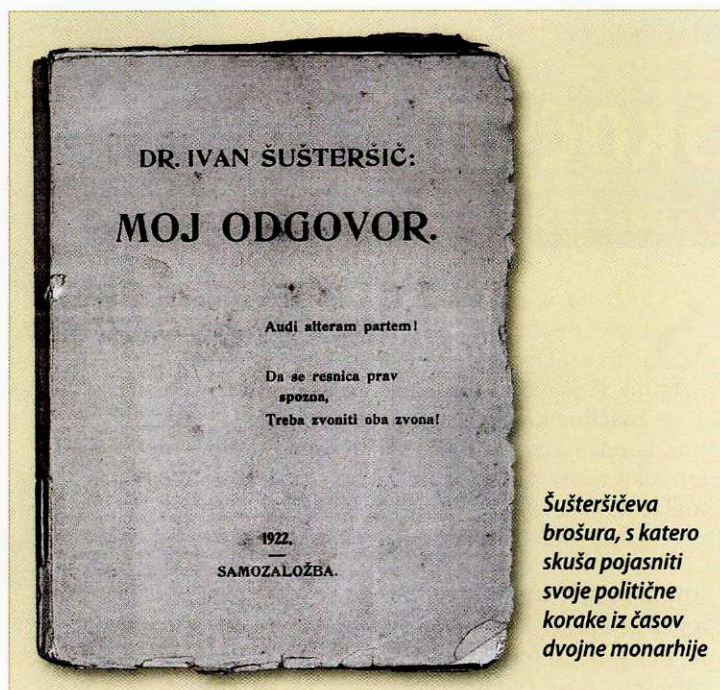
ke in ustanovil novo, Slovensko kmečko stranko. A večina članstva in pa predvsem volilcev je ostala zvesta stari stranki, tako da izstop Šušteršiča ni pomenil večjih premikov v slovenskem političnem prostoru.

Šušteršič je kljub svojemu izstopu ostal še naprej kranjski deželni glavar vse do poslednjih dni Avstroogrske. Z mesta deželnega glavarja ga je razrešil šele Narodni svet, ki je proglasil odcepitev slovenskih dežel od dvojne monarhije. Šušteršiču so tedaj tudi namignili, da bi bilo bolje, če bi se vsaj začasno umaknil v tujino. Zaradi njegove lojalnosti Habsburžanom naj bi se nanj pripravljala atentat oziroma bi se naj neka skupina celo pripravljala, da ga linča.

Politični propad Šušteršič je opozorilo vzel resno in se je res umaknil v tujino. Štiri leta je tako preživel v Avstriji, Švici in Italiji. Ostal pa je zvest tudi svojemu narodu. Preko svojih političnih zvez je skušal pomagati, da bi bilo rešenega kar največ narodnega ozemlja. Prek zvez v Vatikanu je skušal celo prepričati Italijo, da bi omilila svoje zahteve glede slovenskega narodnega ozemlja. Žal je bil Šušteršič v tem svojem boju neuspešen.

Po štiriletnem izgnanstvu se je zadnji deželni glavar želel vrniti nazaj v domovino. Pri tem so mu nekateri politični nasprotniki delali precejšnje preglavice. Tako je bil na primer po odhodu v tujino izbrisan iz seznama odvetniške zbornice. Želel se je ponovno vpisati v register, pa so ga zavrnil, ker naj bi s svojimi političnimi potezami med ljudmi zapravljal zaupanje in bil kot tak neprimeren za opravljanje odvetniškega poklica.

Konec leta 1922 je izdal brošuro »Moj odgovor«, v kateri je skušal pojasniti in braniti svoje politične poteze. Spomladi leta 1923 je skušal tudi obnoviti svoje politično delovanje. Ustanovil je Narodno ljudsko stranko in ustanovil časopis Ljudski dnevnik. Stranka se je udeležila volitev v državno skupščino, vendar je na volitvah skoraj popolnoma pogo-rela. Razočarani Šušteršič se je po tem političnem porazu umaknil iz javnega življenja, kmalu zatem pa je 7. oktobra 1925 v Ljubljani umrl, star dvainšestdeset let. **D**

Šušteršičeva brošura, s katero skuša pojasniti svoje politične korake iz časov dvojne monarhije

Šušteršičevo poslednje prebivališče na ljubljanskem Navju

Škocjan

Petra Janša, foto: STO/ D. Mladenovič, B. Kladnik

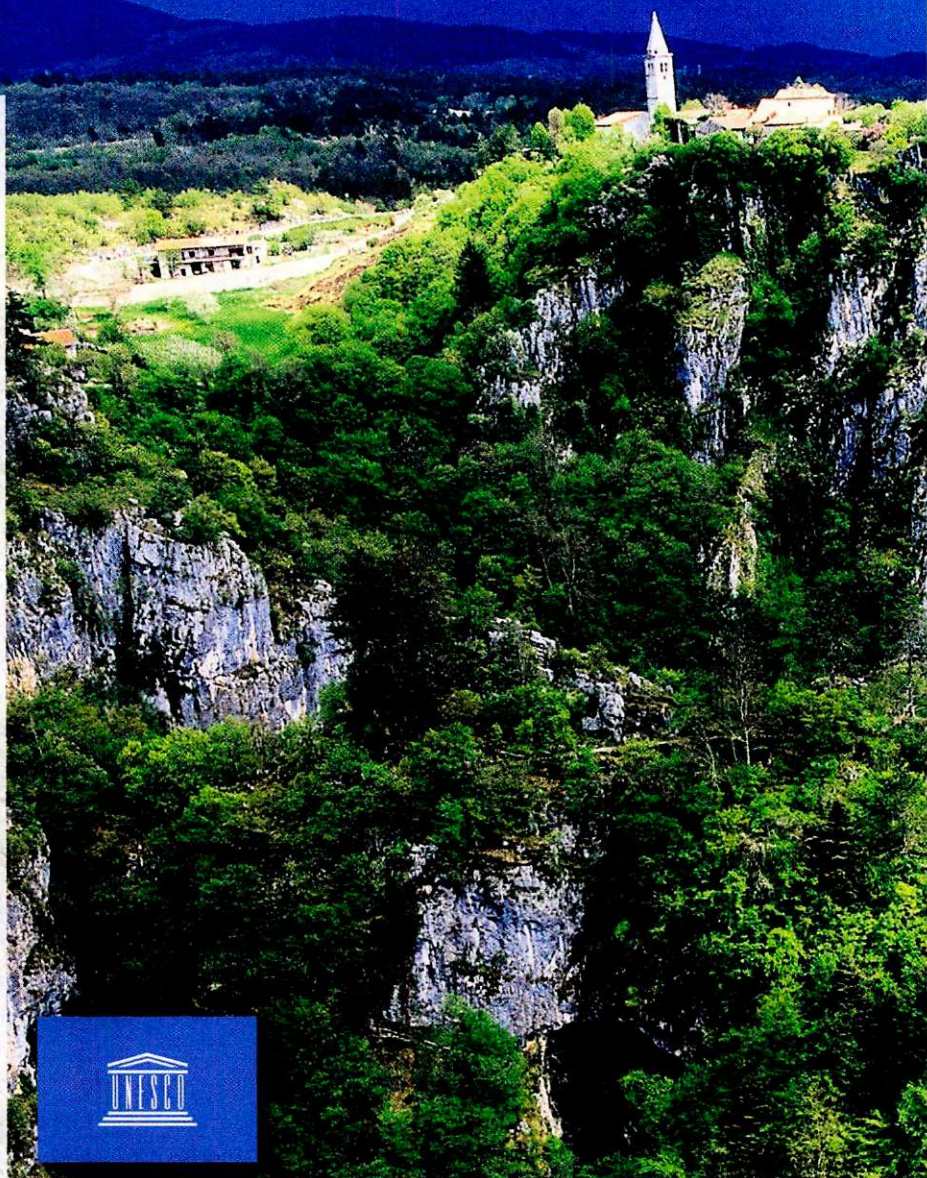
Slovite Škocjanske jame, ki so od 28. novembra 1986 vpisane v register svetovne naravne dediščine pri Unesco, so dobile ime po vasi Škocjan (425 m), ki je devet kilometrov oddaljena od Divače. To je **značilna kraška gručasta vas** vrh skalne vzpetine, ki ima na dveh straneh skoraj navpične stene in leži tako rekoč nad stropom Mahorčičeve jame. Od tod se ponuja lep pogled do Snežnika, na Vremsko dolino in 2,5 kilometra dolg kanjon reke Reke.

Ime po oglejskem mučencu Škocjan naj bi bil poseljen že v prazgodovinski dobi, nedvomno pa v antiiki. Ime je dobil po **sv. Kancijanu**, kateremu je, poleg tukajšnje, posvečenih še 22 cerkva na slovenskem narodnostnem ozemlju ob vodnih tokovih, izvirih in ponorih. Prvotno gotska cerkev je bila v 17. stoletju razširjena še z dvema stranskima ladjama ter novim prezbiterijem. Samostojno stoječ zvonik oglejskega tipa je leta 1858 zamenjal zvonik na zvončnico.

Vas se je razvila okoli te cerkve in se naslonila na danes delno ohranjeno taborno obzidje, znotraj katerega leži. Sestavljena je iz gruče stavb, ki se v dveh nizih odpirata od cerkve na obe strani. V kraške domačije zaprtega tipa so se tako lahko razvile zgolj hiše ob koncih nizov. Danes v vasi prevladujejo stavbe iz 19. in 20. stoletja. Moč je videti lep primer v skalo vklesanega vaškega vodnjaka, v katerega se zbira deževnica s streh okoliških hiš in vaški kal, ki je služil kot zbirnik deževnice za napajanje živine. Do petdesetih let 20. stoletja je bil Škocjan znan po številnih obrtnikih (trije kovači, kolar, mizar, dva krojača, dve šiviliji, babica, kamnosek in gostilničar), bil je cerkveno središče s kaplanijo in šolo (1865–1962).

Danes vas skoraj sameva, a med sezono zaživi med drugim z obiskovalci dveh stalnih muzejskih postavitev. **Etnološka postavitve v Jakopinovem skednju** predstavlja pridobivanje žita in njegovo uporabo iz časa ornega poljedelstva. Pritlični objekt je krit z rženo slamo in je posebnost, ki je iz teh krajev povsem izginila. **V obnovljenem Jurjevem hlevu** pa je predstavljena **fantastična zgodba o odkrivanju Škocjanskega jamskega spleta** od začetka 19. stoletja naprej. Na vaškem pokopališču so pokopani številni domači raziskovalci Škocjanskih jam. Tu najdemo tudi grob znanega raziskovalca **Antona Hankeja**, ki je zadnje desetletje svojega življenja, do leta 1893, posvetil raziskovanju jam in podzemeljske reke Reke.

Neponovljiva kraška pokrajina Regijski park Škocjanske jame leži na matičnem (klasičnem) krasu, območju, kjer so raziskovalci prvič začeli odkrivati kraške oblike: kraške jame in druge kraške pojave. Mednarodno uveljavljen izraz v krasoslovju, dolina, ima svojo domovinsko pravico ravno v škocjanskih dolinah

(Velika in Mala dolina), preden reka Reka zadnjič ponikne v podzemlje. Regijski park je v občini Divača, njegova površina je 413 ha in obsega območje jam, površino nad jamami, sistem udornic in sotesko reke Reke do mostu v Škofljah. Meja parka poteka na zahodu do avtoceste Kozina - Divača, na severu zajame del Divaškega krasa in na jugovzhodu sega do vznožja flišnih Brkinov. Prehod reke iz flišnih kamnin na apnenec imenujemo **kontaktni kras**, zato so Škocjanske jame, ki so na takem prehodu, enkratni primer tega pojava.

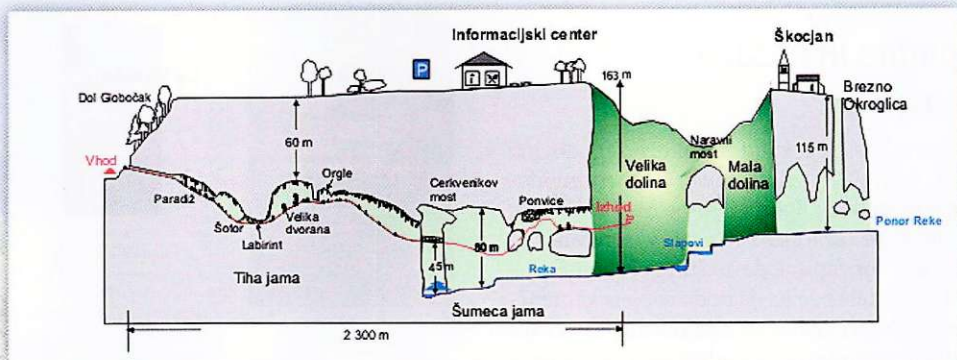
Regijski park vključuje značilno in neponovljivo kraško pokrajino, kjer je na enem mestu strnjenih največ kraških pojavov. Skupaj s spletom jam, udornih dolin in posameznih kulturnih spomenikov **tvori regijski park tipično kraško »arhitekturo«**. Posebne klimatske razmere v dolinah in ob vseh vhodih jam omogočajo pojavljanje in prepletanje tako alpske kot tudi mediteranske flore. Enkratna zastopanost rastlinstva in živalstva, združenega v sožitju na izredno majhnem prostoru, daje temu območju pomembno biotsko pestrost. Tako na primer drug blizu drugega uspevajo alpski (npr. avrikelj) in sredozemski predstavniki (npr. praprot venerini lasci), kar je v naravi izjemna redkost. To je mogoče zaradi narave rastišč alpskih predstavnikov, ki poraščajo skale na

osojnem delu dolin, kjer tudi poleti le redko posije sonce in ostaja hladno vse leto. Le v teh razmerah so te rastline dovolj konkurenčne, da se ohranijo. Predstavniki sredozemskih rastlin se v nasprotju z alpskimi ohranijo le tam, kjer temperature ne padejo pod ledišče. In to je mogoče prav na stropu Šmidlove dvorane, kjer zaradi jamskega zraka temperature tudi pozimi ne padejo pod ledišče.

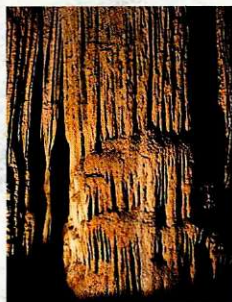
Škocjanske jame, edinstven pojav Škocjanske jame so delo reke Reke. Reka izvirja ob vznožju Snežnika in teče po površju okoli 55 kilometrov daleč. Škocjanske jame imajo izjemno razvejan sistem jamskih rogov v dolžini 5,8 kilometrov. Višinska razlika do najnižje točke v jamah znaša 209 metrov. Jame so največji in najbolj znan naravni pojav na območju klasičnega krasa. S prestavljanjem ponorov v geološki preteklosti so na tem stiku pod podzemnimi votlinami nastale številne udorne doline. Velika in Mala dolina očarata vsakega obiskovalca s svojo globino 163 metrov. Najlepši pogled na obe dolini z naravnim mostom in jamo, ki ju loči, je z razgledišča. Jame so začetek podzemnega sistema Škocjanskih jam z ogromno podzemno sotesko in dvoranami. Višina soteske večkrat preseže 100 metrov.

Škocjanske jame imajo verjetno največjo jamsko dvorano v Evropi s prerezom 12.000 m² (1,2 ha). **Izjemna prostornina podzemnega kanjona** pa je tisto, kar loči Škocjanske jame od drugih jam in jih uvršča ob bok nekaterim svetovno znanim podzemeljskim znamenitostim na svetu.

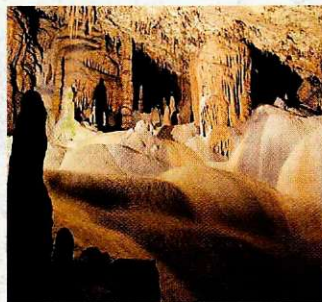
Raziskovanje jamskega sistema Prelomnica v raziskovanju Škocjanskih jam je bila ustanovitev jamarskega odseka pri Primorski sekciji nemškega in avstrijskega planinskega društva v Trstu leta 1884. Še istega leta je primorska sekcija dobila v zakup Škocjanske jame. Pod vodstvom »jamskega triumvirata« (Anton Hanke, Josip Marinitsch, Friedrich Müller) in s pomočjo domačinov so se lotili sistematičnega prodiranja ob reki in raziskovanja jam. V

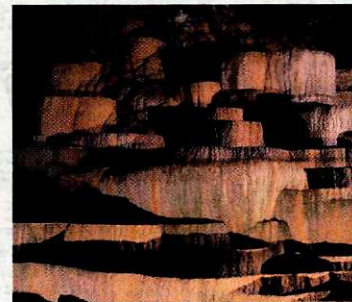
Prečni prerez Škocjanskih jam

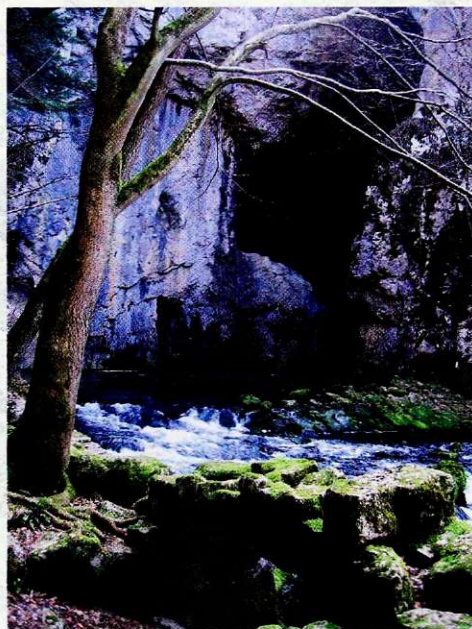
Rdečast apnenec

Apnenčasti sneg

Apnenčaste sklede

Zapuščena žaga ob reki

Valvasorjev bakrorez Škocjana

Jakopinov skedenj

prvem letu delovanja so že premagali šesti slap, »ključni problem raziskovanja«, leta 1887 štirinajsti slap v Hankejevem kanalu, leta 1890 so odkrili Martelovo dvorano in 5. oktobra istega leta dosegli breg Mrtvega jezera, slabih 1700 m naprej od zadnjega ponora. Zadnji večji dogodek je bilo odkritje Tihe jame leta 1904; do nje so priplezali štirje domačini prek 60 metrov visoke stene iz Müllerjeve dvorane. S tem je bilo, vsaj za takrat, odkrivanje škocjanskega podzemlja končano.

Težko pa je določiti, kdaj se je začel »pravi turizem« v Škocjanskih jamah. Po starejših navedbah v literaturi je dal deželni svetnik Matej Tominc (po njem se imenuje Tominčeva jama) leta 1819 narediti stopnice do dna Velike doline. Ob tej priložnosti so 1. januarja 1819 pričeli voditi vpisno knjigo obiskovalcev. Ta datum brez dvoma lahko štejemo za začetek sodobnega turizma v Škocjanskih jamah.

Naravoslovna učna pot Za simbol učne poti so izbrali kapljico, spremljajte jo in popeljala vas bo po čudovitem svetu parka! Sprehod po poti se prične in konča pred informacijskim centrom (kjer tudi kupite karte za ogled Škocjanskih jam) v Matavunu. Pot je dolga približno dva kilometra in traja predvidoma dve uri. Pelje vas okoli Velike in Male Doline, kjer lahko uživate v prekrasnih razgledih na globoke udornice, prepadne stene, ponikajočo Reko in sosednje hribe. Del učne poti sta tudi Jakopinov in Jurjev skedenj v Škocjanu, kjer sta urejeni etnološka in arheološko-krasoslovna zbirka. **D**

Spomin in pozaba

Založba ZRC

Založba ZRC in Inštitut za kulturno zgodovino ZRC SAZU sta izdala knjigo kulturnozgodovinskih študij dr. Igorja Grdine *Med dolžnostjo spomina in razkošjem pozabe*. V spremni besedi je avtor zapisal, da so študije, zbrane v tej knjigi, nastale z željo, da bodo čez leta kamenčki v večrazsežnem mozaiku celovite slovenske kulturne zgodovine. Študije so razdeljene v štiri sklope. V prvem, *Predstave*, piše o nacionalnem interesu in kulturnem boju. V drugem so štirje prispevki: *Jud v zrcalu slovenske književnosti*, *Madžari in Hrvatje v očeh slovenske literature*, *Nevarna razmerja v Vzhodnih Alpah*, *Simboli v realnosti slovensko-avstrijskih odnosov*. Tretji, *Zgodbe*, prinaša sedem študij: *Narod in njegova literatura ali literatura in njen narod?*, *Zgodovinski roman v slovenski književnosti*, *Celjski grofje in literatura*, *Do »fine moke oo« mleto Trubarjevo vprašanje*, *Osemnajsto stoletje in Žiga Zois*, *Anastazij Zelenec ter slovenska in nemška (literarno)zgodovinska stvarnost*, *Requiem za futuristični kipnik*. V razdelku *Izzvenenjanja* je objavljenih šest prispevkov iz naše glasbene zgodovine.

Hessejevo potovanje

Celjska Mohorjeva družba

Hermann Hesse (1877–1962) je bil samosvoj umetniški duh, ki je v svojih delih postavljaj pod vprašaj prenekatere družbeno normo in je z nekaterimi nazori – tako v nasprotovanju vojni v obdobju obeh velikih svetovnih spopadov – prehitel svoj čas in tudi danes ostaja moderen. Za svoje literarno ustvarjanje je leta 1946 prejel Nobelovo nagrado za književnost. V slovenščino so prevedena številna njegova dela. V svojem poznem in precej hermetičnem delu *Potovanje v jutrovo deželo* je Hesse izdelal podobo platoničnega duhovnega kraljestva onkraj meja časa in prostora, v tem eteričnem prostoru pa elitna skupina iskalcev raznih časov in krajev, »roma« v Jutrovo deželo.

René Girard

Založba Kud Logos

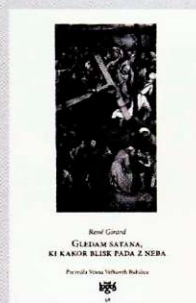
René Girard (Avignon, 1923) velja za enega največjih kulturnih antropologov današnjega časa. Izšel je iz francoske literarne kritike in jo obogatil z razumevanjem psihologije, psihoanalize, socialne antropologije, zgodovine in arheologije. Tako je ustvaril izvirno teorijo o povezanosti nasilja in sakralnosti. *Gledam satana, ki kakor blisk pada z neba* je prvo v slovenščino prevedeno Girardovo delo. Knjiga je povzetek in poglobitev Girardove teorije o nasilju in grešnem kozlu. V prvem delu go-

1.

1.

2.

3.

4.

vori o nasilju, kot ga opisuje judovska Biblija, v drugem delu predstavi zagonetnost žrtvovanja v pomembnih mitih, v tretjem pa prikaže izvirno pojmovanje trpljenja v simbolu križa in ga sooči z Nietzschejevo dediščino. V knjigi Girard izpelje spoznanje, da ljudi od začetkov človeštva povezuje posnemanje oziroma želja po posnemanju. Posnemanje je temelj vsake kulture – in tudi nasilja. Spremno besedo je napisal Edvard Kovač.

Umirajoči Slovenci

Založba Mladinska knjiga

Knjiga *Umirajoči Slovenci* ima podnaslov *Na potovanju k sarajevskim Sefardom, kočevskim Nemcem, Arberesem, Lužiskim Srbom in Aromunom*. Z združenjo Evropo so se majhni nacionalni otočki sredi večin druge narodnosti znašli v novih razmerah. Zakoni, ki so jih ščitili doslej, ne veljajo več. So ti otočki nekakšne nacionalne bele miške, ki bodo s svojim obstojem ali neobstojem napovedale usodo večjih skupnosti? Nagradenec Vilenice 2005 Karl Markus Gauss, nemški pisatelj in esejist, je v prizadetih okoljih preučil in opisal žgočo problematiko naše in še bolj prihodnje Evrope.

Zreški zbornik

Občina Zreče

V *Zreškem zborniku*, ki ga je izdala občina Zreče ob 800. obletnici prve pisne omembe Zreč, je objavljenih štirinajst prispevkov: *Sledovi davne preteklosti* (Vesna Koprivnik), *Župnija Zreče* (Andrej Grobelnik), *Dediščina za sodobnost* (Vito Hazler), *Razvoj gospodarstva v Zrečah in njegov vpliv na razvoj mesta* (Mojca Kovačič), *Zeleno srce Pohorja* (Valt Jurečič), *Razvoj šolstva v Zrečah* (Jolanda Lorger), *Pot iz preteklosti v prihodnost* (Zdenka Kejžar), *Življenje z gozdovi na Zreškem* (Iztok Vrščaj), *O zreškem govoru* (Peter Kos), *Zreški čudež* (Anton Gričnik), *Forma viva* (Drago Medved), *Razvoj športnih dejavnosti v občini Zreče* (Ivan Olup), *Zreški kovači* (Martin Mrzdovnik).

O rastlinskih boleznih

Prešernova družba

Kaj se dogaja z mojo rastlino? je strokovni priročnik, ki govori o škodljivcih, boleznih in drugih pogostih težavah, ki jih srečujejo ljubitelji rastlin. Uvodoma so predstavljeni rastlinski škodljivci, rastlinske bolezni in rastlinske motnje. Sledi opis kemičnih in organskih pesticidov ter poglavji o biološki kontroli škodljivcev in povzročiteljev bolezni ter integrirani pridelavi in zatiranju škodljivcev ter bolezni. Osrednji del priročnika je namenjen težavam rastlin: listom, cvetovom in plodovom, stebлом, koreninam, celotni rastlini, semenom in kalicam. Na koncu so sezname za okrasne rastline, plodove, vrtnine in za sobne rastline. Dodana sta tabela za iskanje povzročiteljev motenj in slovar.

Spoznanja človeštva

Založba Mladinska knjiga

Človeško znanje se vsakih sedem let podvoji, in ta tempo je vse hitrejši. Že samo na področju medicine je vsako leto objavljenih več kot milijon znanstvenih člankov. Ni torej čudno, da zdravnikom, a ne samo njim, grozi, da se bodo v poplavi informacij utopili. Založba Reader's Digest je izdala bogato ilustrirano knjigo *Spoznanja in odkritja človeštva*, v kateri so predstavljena najnovejša dognanja z različnih področij znanosti in nekatere uganke našega časa. Teme so predstavljene v devetih poglavjih: *Na poti k zvezdam*, *Očarljivost modrega planeta*, *Človek in medicina*, *Psihologija in duša*, *Skrivnosti fizike*, *Nedoumljivi človek*, *Presenetljiva preteklost*, *Uganke iz narave* in *Kaj nam bo prinesla prihodnost*. Zadnje poglavje prinaša naslednje teme: kdaj bo umrla Zemlja, jedrska fuzija – energija prihodnosti, neznana moč magnetizma, koliko jezikov pozna angleščina, v virtualnem svetu interneta, v eni uri do Amerike, prihodnost včerajšnjih tehnologij, računalniki gredo v vojno, veliki jezovi spreminjajo svet.

Val 202 praznuje 35!

Pridružite se nam na **veliki zabavi**
ob 35-letnici Vala 202 v soboto, **16. junija**,
v ljubljanskem parku **Tivoli**.

ob 16. uri

Z ZNANIMI SLOVENCMI POSTAVLJAMO **SVETOVNI REKORD**
V ŠPRINTU NA 35 METROV,

ob 19. uri

V JAKOPIČEVEM DREVOREDU **KONCERT VROČIH**
SLOVENSКИH SKUPIN NA DVEH ODRIH!

Oder: **Val**

ZABLUJENA GENERACIJA
GAL IN GALERISTI
MI2
NEISHA
LEELOOJAMAIS
BIG FOOT MAMA

Oder: **202**

DA PHENOMENA
ŠANK ROCK
LARA-B
ALEKSANDER MEŽEK
GUŠTI IN POLONA
DAN D

ON AIR

Val 202

35 let

Ujame

use najboljše!

RADIO
TELEVIZIJA
SLOVENIJA

www.rtuslo.si/val202

Od Plečnika k Le Corbusieru

Lucija Horvat, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Nekdanji Kulturno-informacijski center KIC Križanke je prenovljen in preimenovan. Vžigalica – Galerija Mestnega muzeja Ljubljana bo Ljubljančanom ponudila majhen galerijski prostor za povezovalne in dinamične projekte.

V zadnjem času je opaziti izredno moč povezovanja različnih vsebin, to je dediščine s področij sodobne umetnosti, znanosti, sociologije, medijske tehnologije in izobraževanja. Tudi razstave in projekti v galeriji Vžigalica bodo plod povezovanja muzejskih strokovnih delavcev z ustvarjalci in nosilci drugih strok,« je glavne smernice nove programske usmeritve prenovljene galerije povzel Blaž Peršin, direktor Mestnega muzeja Ljubljana. Vsebinska odprtost galerije bo spodbujala povezovanje muzeja z drugimi muzejskimi, kulturnimi ali izobraževalnimi institucijami doma in v tujini.

Prva v Vžigalici Galerija Vžigalica v tem času že gosti svojo prvo razstavo z naslovom Plečnikovi študenti pri Le Corbusieru, ki so jo odprli 29. maja in bo na ogled do 30. junija letos. Razstavo je pripravil Arhitekturni muzej Ljubljana v sodelovanju z Mestnim muzejem Ljubljana in Francoskim inštitutom Charles Nodier v Ljubljani. Avtor razstave je dr. Bogo Župančič, kustos za novejšo slovensko arhitekturo v Arhitekturnem muzeju Ljubljana. V letošnjem letu so kar tri pomembne obletnice: 50. obletnica smrti arhitekta Jožeta Plečnika in sto 120. obletnica

Prva razstava v Vžigalici

rojstva švicarsko-francoskega arhitekta Charlesa Edouarda Jeannereta, znanega pod imenom Le Corbusier, in 100. obletnica rojstva arhitekta Edvarda Ravnikarja, ki je študiral pri Plečniku in delal pri Le Corbusieru. Razstava je posvečena prav njim ter tudi arhitektu Marku Župančiču (1914 - 2007), zadnjemu Plečnikovemu študentu, ki je sodeloval z Le Corbusierom.

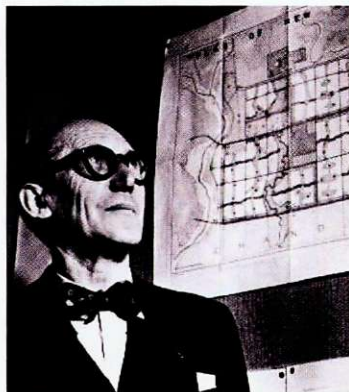
Sedem arhitektov Razstava odgovarja na vprašanje, kdo so bili arhitekti, Plečnikovi študenti, ki so delali v ateljeju pri Le Corbusieru in njegovem bratrancu Pierru Jeanneretu v Parizu, ter pripoveduje, kdaj in koliko časa so bili pri Le Corbusieru in na katerih projektih so delali. Tako je na razstavi v časovnem zaporedju njihovega prihoda v Le Corbusierov pariški atelje predstavljenih sedem Plečnikovih študentov, ki so pomembni za razcvet modernizma s Sloveniji. Arhitekti Miroslav Oražem, Milan Sever, Hrvoje Brnčič, Marjan Tepina, Jovan Krunic, Edvard Ravnikar in Marko Župančič so bili razpeti med dvema arhitekturnima velikanoma in svetovoma ter so kasneje ubrali vsak svojo ustvarjalno pot. V Le Corbusierovem ateljeju na Rue de Sèvres je sicer do druge svetovne vojne delalo okoli sto arhitektov z vsega sveta, Jugoslovani je bilo dokazano

sedemnajst, morda več, od teh devet slovenskih arhitektov.

Diametralna opusa Na razstavi so razstavljeni izbrani načrti omenjenih sedmih arhitektov, dokumenti, članki, pisma in drugi materiali iz zapuščin arhitektov in iz drugih arhivov, v drugem pa so na kratko prikazani še drugi slovenski arhitekti in gradbeniki ter hrvaški in srbski arhitekti, ki so delali pri Le Corbusieru. Razstavljen so tudi knjige, ki jih je napisal Le Corbusier in so jih Plečnikovi diplomanti kupovali v Parizu in drugje. Med Plečnikom in Le Corbusierom obstaja nekaj stičnih točk in še več razlik, njuna opusa sta diametralna in imata povsem drug arhitekturni jezik in izraz. Nikoli se nista srečala, čeprav sta vedela drug za drugega. Plečnik se je Le Corbusieru bal in ga baje celo sovražil, Le Corbusier se je o Plečniku izražal s spoštovanjem, včasih nekoliko porogljivo. **D**

Mark Župančič (1914–2007)

Charles Edouard Jeanneret

Deklaracija o sodelovanju

V Vili Podrožnik v Ljubljani so 30. maja minister za šolstvo in šport Milan Zver, veleposlanik Ruske federacije v Sloveniji Mikhail Valentinovič Vanin, ter predsednik Društva Slovenija-Rusija Saša Geržina slovesno podpisali Deklaracijo o sodelovanju pri promociji ruščine na osnovnih in srednjih šolah v Republiki Sloveniji. Cilji sodelovanja v okviru te deklaracije so dvig kakovosti učenja in poučevanja ruščine na osnovnih in srednjih šolah v Sloveniji ter povečanje števila učencev in dijakov, ki se učijo ruščino v okviru rednega programa ter v okviru dodatnih oblik izobraževanja v šoli. Sodelovanje bo potekalo na področju izobraževanja učiteljev in ravnateljev, pri zagotavljanju učbenikov in učnih gradiv za osnovne in srednje šole ter pri dodatnih aktivnostih, ki bogatijo poučevanje in učenje ruščine,

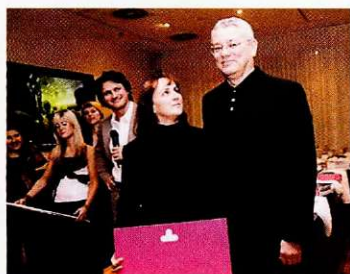
Podpis deklaracije o sodelovanju

kot so na primer razne prireditve, tekmovanja, šolske izmenjave, projektno delo, raziskovalne naloge, bralna značka, gledališka dejavnost pa tudi vključevanje rusko govorečih tujih učiteljev v timsko poučevanje. K sodelovanju so ustavnepodpisnice povabile tudi strokovnjake z Zavoda RS za šolstvo in s Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Vsako leto bo pripravljen operativni načrt akcij, ki se bodo izvajale s skupnim ciljem promocije ruščine med mladimi. L. H.

Arhitekti v Lisboni

Prvi mednarodni arhitekturni triennale v Lizboni, na katerem se predstavljajo tudi slovenski arhitekti, poteka od 31. maja do 31. julija. Glavna tema trienala so Urbane praznine. Organizacija trienala se ujema s predsedovanjem Portugalske Evropski uniji (EU) od 1. julija dalje in se bo dogajala na isti lokaciji na prostoru nekdanjega Expo. Sama arhitekturna razstava bo v Portugalskem paviljonu, ki ga je zasnoval Alvaro Siza. Triennale bo razdeljen na več sekcij, med katerimi so najpomembnejše portugalska razstava, razstave gostujočih držav, krajinske arhitekture, gostujočih arhitektov in fakultet za arhitek-

turo. Od 31. maja do 2. junija je potekal še mednarodni simpozij, ki so se ga udeležili številni pomembni svetovni predavatelji. V sekciji Razstava gostujočih držav nastopa tudi Slovenija. Selektorja Jose Mateus in Luis Tavares Pereira sta svoj izbor utemeljila z dejstvom, da je Slovenija država, ki preseneča s svojo novo in spodbudno arhitekturno produkcijo. Poleg tega Slovenija nastopa tudi v »trojčku«, skupaj z Nemčijo in Portugalsko. Slovensko predstavitev je pripravila arhitekturna galerija DESSA iz Ljubljane, selektor Andrej Hrausky pa je pripravil izbor 24 realiziranih del iz zadnjih osmih let. Zasnova razstave v Lizboni je delo letošnjih nagrajencev Prešernovega sklada, Vesne in Mateja Vozliča, katalog pa je oblikoval Miljenko Licul, ki je tudi oblikovalec slovenskega denarja. Arhitekturni studio plusminus30 se bo na trienalu v Liboni predstavil s projektom za prostore rektorata Univerze na Primorskem in Fakultete za humanistične študije v Kopru. L. H.

Vesna in Matej Vozlič

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 7. 6. 2007

19.00 Slovensko mladinsko gledališče: Matjaž Pograjc: Ljubezen na smrt

19.30 SNG Drama: V. Bartol: Alamut (V koprodukciji s festivalom Salzburger Festspiele, Avstrija).

20.00 MGL: A.L. Webber, T. Rice: Jožef in njegov čudoviti pisani plašč. Gostuje Mestno gledališče Brno.

21.00 Plesni teater Ljubljana: M. Kagao Knez: Moja (boljša) polovica? – sodobni ples

PETEK, 8. 6. 2007

19.30 Slovenska filharmonija: Duo Kruzansky-Carunchio, flavta, klavir (Italija) - klasična glasba

19.30 SNG Drama: C. Marlowe: Edvard Drugi

20.00 MGL: A.L. Webber, T. Rice: Jožef in njegov čudoviti pisani plašč. Gostuje Mestno gledališče Brno.

SOBOTA, 9. 6. 2007

17.00 Hiša eksperimentov: Vsi enaki – vsi različni, znanstvena dogodivščina

19.00 Slovensko mladinsko gledališče: Matjaž Pograjc: Ljubezen na smrt

20.00 MGL: Petr Zelenka: Zgodbe vsakdanje norosti

20.00 SNG Drama: F. Bruckner: Bolezen mladosti

NEDELJA, 10. 6. 2007

19.30 Cankarjev dom: Zaključni nastop baletne šole Pirueta.

19.30 Slovenska filharmonija: Katarina Lenarčič, sopran, Egon Bajt, bariton, Igor Vičentič, klavir – ljudska glasba

20.00 MGL: G. Čušin: Hagada

PONEDELJEK, 11. 06. 07

19.30 SNG Drama: Jean-Baptiste P. Moliere: Tartuffe.

20.00 MGL: Mara Zalite: Zemljiški davek.

20.00 Cankarjev dom: La Vie en Rose – mednarodni večer šansonov

TOREK, 12. 06. 2007

19.00 Slovensko mladinsko gledališče: Matjaž Pograjc: Ljubezen na smrt

19.30 SNG Drama: Jean-Baptiste P. Moliere: Tartuffe

20.00 SNG Drama: Žarko Petan: Fatalna komedija

SREDA, 13. 6. 2007

20.00 MGL: Petr Zelenka: Zgodbe vsakdanje norosti

20.00 SNG Drama: Vasilij V. Sigarev: Ahasver

21.00 Križanke: 5moških.com

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Shrek Tretji

Monika Maljevič

Vsak ne more biti kralj, posebno če je to grdobec, ki smrdi kot močvirska mlaka. Ko se je Shrek poročil s Fiono, ni vedel, da bi nekega dne vladal kraljestvu Za devetimi gorami.

Ako njegov tast kralj Harold dokončno stegne krake, se Shrek znajde v vladarski vlogi. Kaj hujšega?! Nejevoljni dedič prestola mora poiskati drugo primerno glavo, ki bi jo lahko okronali. Toda to še ni vse. Princeza Fiona Shreku pripravlja še eno presenečenje. Majhno in vreščče. Shrek, ki je postavljen pred dejstvo, da bo kmalu postal kralj in oče, se odpravi na pot, da bi poiskal edinega drugega dediča prestola, Fioninega bratranca Artija, ki dneve preživlja v srednjeveški gimnaziji kot večna žrtev šolskih nasilnežev in napihnjencev. Medtem ko je Shrek na poti, začne po kraljestvu rovariti njegov stari nasprotnik Sanjski princ, ki se hoče na vsak način maščevati grdobcu. Dolži ga namreč, da mu je ukradel prestol in mu tako zaprl vrata do lagodnega vladarskega življenja. Da bi stvari spet postavili na svoje mesto, bo potrebno veliko naporov in pomoči Shrekovih starih prijateljev Osla in Obutega Mačka in še koga. K srečnemu koncu bodo veliko pripomogle tudi Fiona in princeze.

Shrekova pot Zgodba, ki jo je William Steig zasnoval kot otroško knjigo, je postala ena najuspešnejših in najpriljubljenejših filmskih franšiz v zgodovini. Z razvojem tehnologije se je občutno spreminjal videz filmov o zelenem grdobcu. Junaki iz filma v film delujejo vse pristnejše, pa tudi sam Shrek se je povzpел zelo visoko - iz osamljene pošasti, ki uživa zasluženi mir, je postal kandidat za prestol čudovitega kraljestva. Medtem pa je spoznal še kopico novih prijateljev. Da, za našega zelenega junaka so osamljeni dnevi v močvari že zgodovina.

Filmski ustvarjalci zatrjujejo, da jim ni bilo nikoli treba usmerjati

Shrek the Third

Režija: Raman Hui, Chris Miller

Scenarij: Peter Seaman, Jeffrey Price

Produkcija: Andrew Adamson, John H. Williams, Aron J. Warner

Glasovi: Mike Myers, Eddie Murphy, Cameron Diaz, Antonio Banderas, Rupert Everett, Julie Andrews, John Cleese, Justin Timberlake, Eric Idle, John Krasinski, Cheri Oteri, Amy Poehler, Maya Rudolph, Amy Sedaris, Ian McShane

Sinhronizacija v slovenščino: Dario Varga, Tanja Potočnik, Sebastjan Cavazza, Jose, Miha Alujevič, Kristijan Guček, Nuška Drašček, Nina Ivanič, Tina Uršič, Monika Pučelj, Valter Dragan, Lučka Počkaj, Iztok Valič, Gašper Jarni, Samo Jakoš, Matjaž Tribušon, Niko Goršič

Premiera: 7.6.2007

Distribucija: Karantanija Cinemas

Shreka, sam si je utiral pot, oni so mu s tehnologijo samo sledili. Tako je zgodba tretjega filma normalno in logično nadaljevanje Shrekovega življenja in dozorevanja.

»V prvem filmu sta se Shrek in Fiona zaljubila in se poročila. V drugem je Shrek spoznal njeno družino. Vsem je bilo jasno, da ju čaka še nekaj,« pravi režiser Chris Miller. »Toda to, kar sledi, se Shreku ne zdi logičen korak, saj je prepričan, da ne bo dober oče.« Tudi Mike Myers, ki Shreku

posoja glas, je navdušen, da se njegov junak razvija. »Nadaljujejo se pustolovščine nekoga, ki se mora naučiti, kako verjeti vase,« pravi Mike Myers. »V prvem filmu je bil prepričan, da ni vreden ljubezni. V drugem je mislil, da si ne zasluži postati mož, zdaj pa se spopriema z dvomi, ali je sposoben biti kralj in oče. V bistvu je to krasna zgodba o tem, kako se skozi različna obdobja življenja učiš verjeti vase in se zanesti nase, ne glede na to, kaj o tebi pravijo drugi.«

Odstirajte skrivnosti z zbirko National Geographic

V ponedeljek,
11. 6., ob nakupu
Večera
DVD za samo
4,99 EUR

IZGUBLJENE LADJE SREDOZEMLJA

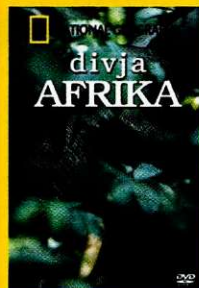
Pridružite se slavnemu podvodnemu potapljaču dr. Robertu Ballardu, odkritelju potopljenega Titanika, med reševanjem arheološke uganke. Odplujte na znanstveno potovanje z visoko tehnologijo, odkrijte in raziščite najstarejšo ladijsko lupino, ki so jo našli v globinah Sredozemlja. Znova boste podoživeli vznemirjenje ob odkritju stare razbitine, ki jo je odkrila jedrska podmornica ameriške mornarice. Potopite se v skrivnost teh arheoloških "časovnih kapsul" brez primere in v njihove sledi do nenavadne starodavne civilizacije iz svetopisemskih časov.

V veliki piramidi (21. 5.) ✓

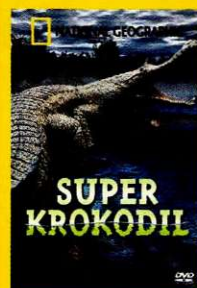
V Pentagonu (28. 5.) ✓

Divja Afrika (4. 6.) ✓

Izgubljene ladje
Sredozemlja (11. 6.)

Super krokodil (18. 6.)

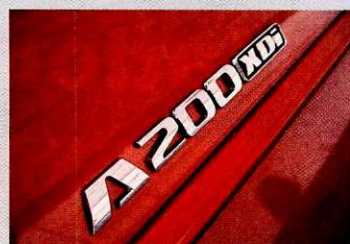
Naročniki Večera lahko filme naročite ob delovnih dneh po telefonu 02 23 53 326, 02 23 53 322 ali 02 23 53 500, e-pošti knjiga@vecer.com ali po pošti na naslov ČZP Večer, 2504 Maribor. DVD-je vam bo prinesel raznašalec. Zaloge so omejene.

VEČER
 www.vecer.com/trgovina

Specialiteta

Tekst in foto: Pavel Furlan, SAGA Institute

Ssangyong actyon 2,0 Xdi

naprej štrlečo topo ost nabuhlega motornega pokrova, ki pod seboj skriva svetlečo kromirano maso. Prednje luči so nevsakdanja zmes popularnih stilskih oblik, ki jih nikoli ne srečate na povsem vsakdanji avtomobilski pločevini. Nekateri oblikovni segmenti so pravo presenečenje; tako lično obdelane meglenke v zadnjem odbijaču kot tudi emblem, ki je hkrati gumb za odpiranje prtljažnih vrat. Boki se razširijo proti zadku. No, in da zgleda ta predzna silhueta bolj mafijsko, so na njej zatemnili še vsa stekla. Privlačna, kljub vsej svoji plastično-

Nihče si ne bi mislil, da bi si kdo zares upal dati na svoje trakove redne proizvodnje tako čudnega štirikolesnega zmešanca v vsej njegovi nepopolni popolnosti oblikovne abstraktnosti, kupejske športnosti in terenske zmogljivosti. Ssangyong actyon je 'cross coupe' prve vrste. Njegova specialna pojava vas pusti vse prej kot mirne!

Ekstravaganca Zaradi svoje hroščate oblike in zaradi nosorogovega nosu. Sploh, ker je ta monolit postavljen na terensko platformo in obut v ogromna osemnajstpalčna platišča s pnevmatikami cestnega profila dimenzij 255/60/R18. Tak je opis v grobem. O finesah pa je možno razpravljati dan in noč. Gmota povsem kupejskega zadka impresionira vsakogar, saj se strešni rob siluete konča v višini opazovalčeve brade. Enako velja za

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	SSANGYONG ACTYON 2,0 XDI
vrsta motorja	turbodizelski, štirivaljni, vrstni, 4 ventili na valj
prostornina v ccm	1998
moč v kW (KM) pri vrt./min	104 (141) pri 4000
največji navor v Nm pri vrt./min	310 pri 1800-2700
menjalnik	ročni, petstopenjski
pogon	na zadnji kolesi, priklapljiv štirikolesni
mere (dolžina x širina x višina) v mm	4445 x 1880 x 1735
medosna razdalja v mm	2740
prtljažnik v litrih	361/1614
masa praznega vozila (nosilnost) v kg	1881 (456)
največja hitrost v km/h	163
pospešek 0-100 km/h v s	13,4
poraba (po normah EU) v l/100 km	10,4/6,3/7,8
poraba na testu v l/100 km	9,7
cena vozila v EUR	21.690

sti, je njegova notranjost ne glede na to, da se namesto proti tlom zadnja plat povzpne za dober korak višje v povsem kupejski kokpit. Zelo nenavadno, a dobro je tudi počutje v njej. Komandni del armaturne plošče je zasukan proti vozniku. Nenavadno, a privlačno. Položna sredinska konzola s povsem samosvoje razsutimi gumbi in stikali dopolnjuje občutek dinamičnosti avtomobila. Drugačno, a pogodu. Vse to premaga zračnost in prostornost kabine. Človek si prav želi sedeti tam. Vendar vse te adute kazi vprašljiva izdelava, o kateri med vožnjo zvočno opozarjajo

črički. Tudi vizualno so reže na spojnih mestih od roba do roba različne. Še ena stvar, s katero se actyon prav zares ne more pohvaliti, so odlagalna mesta in predali; le-teh je bore malo, graja pa gre prtljažnemu prostoru, saj je tega le za vzorec. Podobno je tudi z opremljenostjo, ki je špartanskega obsega. Kljub actyonovim muham pa avtomobil preseneča s stilno nitjo detajlov notranjosti, oblikovanih v stilu rotacijskega segmenta wanklovega motorja. Posebnost so tudi kromirana seksi stikalca za zaklepanje in odklepanje vrat.

ne preveč zahtevnih voznikov. Poraba se giblje v okviru razreda takšnih in podobnih vozil. Seveda bi bila lahko boljša, če bi petstopenjskemu ročnemu menjalniku dodali šesto - varčevalno prestavo, ima pa z velikim 75-litrskim tankom za gorivo kar velik doseg. In ssangyong actyon je v tej kombinaciji dober spremljevalec, saj je njegovo podvozje ugašeno na udobno noto, s sodobno konstrukcijsko izvedbo. Cestne neravnine in manjše luknje so njegovi prijatelji, nagibanje v ovinkih pa je glede na višino in maso obvezno in včasih tudi moteče. Se pa da z actyonom v marsikaterem ovinku poigrati z drsenjem zadka, takrat ko je pogon speljan samo na zadnji kolesni par. Za večje užitek, za ostale morda strah.

Actyon je kljub svoji ekstravagantnosti dober avtomobil, pravi ljubljencek z velikokrat neuporaben, a privlačen zaradi povsem drugih stvari. Ko se z njim spoznaš, ga takoj zavrneš ali bo pa ostal tvoj za vedno. Odlična specialiteta! **D**

Terenska tehnika Tehnične značilnosti tega ssangyonga so povsem terenske. Testni primerek je bil opremljen z opcijo štirikolesnega pogona, ki ga dopolnjuje še reduktor. Delovanje transmisije je krmiljeno preko elektronike, nastavljuje s pomočjo vrtljivega gumba. V praksi se kaže ta način uporaben, njegova praktičnost pa potrebuje za preklon nekaj sekund več kot običajno. Zna pa se ta pogon pri preklapljanju tudi zatakiniti, tako da je ustavitev obvezna ter izklop in ponovni vžig motorja vaš rešitelj. Glede na dane tehnične zmožnosti bi se dalo s tem kros-kupejem zaiti daleč v zahtevna brezpotja, a na žalost to preprečuje povsem asfaltna izvedba pnevmatik. Takim podvigom bi bil kos tudi turbodizelski dvolitrski motor z oznako Xdi200 XVT. Njegova moč znaša največ 104 kilovate ter navor 310 Nm v območju med 1800 in 2750 vrt./min. Dovolj za normalno vožnjo

Novica

RENAULT TWINGO No, pa smo ga le zapeljali, prvi pravi slovenski avtomobil! 15. junija ga boste lahko tudi uradno kupili. Nastajal bo le pri nas in se potem prodajal po vsej Evropi, najcenejši model pa bo kupce vabil s ceno 7.390 evrov. Twingo ima za seboj že veliko simpatij in zgodovine. Gre za enega najbolj zrelih modelov, če se zavedamo, da je predhodnik na ceste zapeljal že davnega leta 1993. Navadno se modeli menjajo bistveno hitreje, twingo pa se

je s svojo nesmrtno obliko in genialno prostorsko ureditvijo lahko obdržal celih 14 let! Segment majhnih vozil v Evropi na splošno raste, zato tudi novemu modelu ometajo lepo prihodnost, ki naj bi dodobra izkoristila maksimum, ki ga lahko od sebe da novomeška tovarna – 210.000 vozil letno. Novosti in izboljšav je ogromno, seveda pa kot prva pade v oči nova oblika, ki je bistveno bolj dinamična in mladostna, saj želi Renault z novim malčkom pritegniti predvsem mlade kupce. V dolžino kljub 17-centimetrskega prirastku še vedno meri le 3,6 metra, kar

mu daje lastnosti okretnege vozila, ki je idealno za urbana okolja. Velik poudarek je tokrat na varnosti. Notranjost je ohranila praktičnost predhodnika, a je zaradi novih trendov zasnovana povsem na novo. Veliko je odlagalnih prostorov in zanimivih sodobnih rešitev, kot so dodatki za prilagajanje osebnim okusom. V okviru programa 'Moj twingo' so za ozaljšanje karoserije na voljo še posebni kompleti nalepk, ki jih nadebudni lastniki lahko namestijo na obrobe kljuk na vrata, stebričke in blatnike. Posebno pozornost so snovalci namenili povezljivosti, kar pomeni priključke za zunanje predvajalnike glasbe in podporo sodobnim glasbenim formatom. Novi twingo zadostuje vsem ekološkim kriterijem, sploh z dizelskim motorjem, ki predstavlja novost v ponudbi, saj izpust CO₂ ob povprečni porabi 4,3 litra na 100 km znaša le 113 g/100 km. Gre za 1,5-litrski štirivaljnik s 47 kW (65 KM), medtem ko so z bencinom gnani trije 1,2-litrski motorji z močmi od 43 kW (60 KM), 56 kW (75 KM) do 74 kW (100 KM), ki poganja različico GT. Slednji motor je povsem nov, podprt s turbinskim polnilnikom, ki v povprečju porabi le 5,9 litra goriva na 100 km in hkrati ponuja kar nekaj športnih užitkov svojemu lastniku.

AVTOPRALNICA

AP 24 ur
 (Center Kompas Stp)
 Celovška cesta 206

Odprto:
NON STOP 24ur!

Tel. 01/500-37-53
 Avtopralna steza
 Samopostrežne storitve
 Samopostrežni sesalniki
 Samopostrežni čistilniki preprog
 Samopostrežna avtopralnica

Parkirna hiša WTC
 Dunajska cesta 158

Odprto:
 pon – pet 07.00 – 18.00
 sobota 07.00 – 13.00

Tel. 01/58-97-855
 Strojno – ročno pranje
 Notranje čiščenje
 Poliranje
 Globinsko čiščenje
+ VULKANIZERSTVO

Biotehnoški center Roche Penzberg je eden največjih v Evropi.

Upanje v boju z boleznimi

Lucija Horvat, foto: arhiv Demokracije

Biološka zdravila so zdravila, pridobljena s pomočjo biotehnologije, in se pravzaprav bolj pravilno imenujejo biotehnoška zdravila. Biotehnoška zdravila so širok spekter zdravil in nekatere vrste teh zdravil so znane že dalj časa.

Med biološka zdravila sodijo zdravila, pridobljena z izolacijo iz človeškega organizma, kot so kri, krvni proizvodi in rastni hormon; iz živali, na primer insulin, glukagon, heparini, in iz rastlin kot alkaloidi, flavonoidi in polifenoli. Med klasična biološka zdravila, ki jih poznamo že dlje časa, sodijo učinkovine, pridobljene s fermentacijo: steroidi, vitamini in antibiotiki. Z razvojem biotehnologije, ki omogoča odkrivanje vzrokov bolezni na molekularni ravni, so se poleg bolj natančnih diagnostičnih metod pojavila tudi sodobna biološka zdravila. Taka biološka zdravila so rekombinantni encimi, hormoni in mediatorji, rekombinantna monoklonska protitelesa, rekombinantna cepiva in genska zdravila. Takšna biotehnoška zdravila se pridobivajo s pomočjo teh-

nologije rekombinantne, to je spremenjene, DNA. Prednost teh zdravil je veliko večja varnost in učinkovitost predvsem pri tako imenovanem tarčnem zdravljenju v onkologiji pri zdravljenju raka. V grobem povedano, sodobna biotehnoška zdravila »napadajo« samo bolne celice, zdrave pa pustijo pri miru.

Nevarnosti klasičnih Klasična biološka zdravila, ki so jih pridobivali iz človeških in živalskih tkiv, so bila pogosto nevarna, ker so povzročala okužbe, saj so skupaj z zdravilom pogosto vbrizgali tudi povzročitelje bolezni. Posebej zastrašujoče so bile okužbe hemofilikov z virusom HIV in okužbe bolnikov, ki so jih zdravili z rastnim hormonom, pridobljenim iz človeškega tkiva, s Creutzfeld-Jakobovo boleznijo. V devetdesetih letih 20. stoletja so

ugotovili, da se ta bolezen pojavlja pri bolnikih, ki so jih zdravili z rastnim hormonom, izoliranim iz človeških hipofiz, odvzetih po smrti. S sodobnimi biološkimi zdravili, pridobljenimi s pomočjo biotehnologije, pa so vse okužbe praktično nemogoče, zdravila pa ne posnemajo telesu lastnih ak-

tivnih učinkovin, poleg tega pa jih je mogoče proizvajati v večjih količinah kot prej. Že leta 1982 sta bili patentirani prvi dve rekombinantni učinkovini: humani rastni hormon in humani insulin. Danes se posveča največ pozornosti dvema skupinama biotehnoških zdravil: rekombinantnim

Proizvodnja monoklonskih protiteles je dolgotrajna in draga.

proteinom (beljakovinam) in rekombinantnim monoklonskim protitelesom, ki jih uporabljajo zlasti na področju onkologije in pri zdravljenju avtoimunih bolezni. Rekombinantni proteini se od naravnih razlikujejo po večji stabilnosti, daljšem delovanju in večji učinkovitosti.

Rekombinantni protein Za pridobitev rekombinantnega proteina je treba najprej iz celice tkiva izolirati genski zapis zanj. To je informacijska RNA (ribonukleinska kislina), ki jo s posebnim postopkom privedejo v gostiteljsko celico, ki bo začela proizvajati humani protein. Celice gostiteljice so lahko *Escheria coli*, kvasovke ali pa celice sesalcev. Izbira gostiteljskih celic je odvisna od tega, kakšen protein želimo proizvajati. Celice gostiteljice, ki so vse iz ene same izvorne celice, hranijo v posebnih posodah v farmacevtski tovarni. Delijo se in proizvajajo želeni protein in ko jih je dovolj, je treba protein izolirati, nato pa proteinski učinkovini dodati še pomožne snovi, stabilizatorje, pufrne snovi in antioksidante ter pripraviti končno zdravilo. Ker imajo biološka zdravila posebne lastnosti, so ponavadi pripravljena v parenteralni obliki. Za proizvodnjo kompleksnih monoklonskih protiteles, ki se jih uporablja za zdravljenje raka, največkrat uporabljajo posebno celično linijo, imenovano CHO (Chinese Hamster Ovary), ki je bila iz celic jajčnika hrčkove samice pridobljena že pred dobrimi 20 leti.

Zakaj so draga Proizvodnja in razvoj novih biotehnoških zdravil sta zelo draga, saj je za prihod nove molekule na tržišče potrebna veliko časa in denarja. V zadnjih letih so stroški za razvoj enega novega zdravila ocenjeni na 1,2 milijarde dolarjev. Ker so

tako velike molekule, kot so proteini, tako zapletene, ponavadi samo okoli pet od 100 000 spojin, identificiranih v predklinični študij. Od odkritja pa do pridobitve dovoljenja za promet traja skoraj 15 let, obenem pa manj kot tretjina zdravil v času svojega obstoja na trgu resnično povrne stroške razvoja in raziskav.

Biogeneriki ni Ker so proteinske molekule tako velike in zapletene, da se njihove kemijske strukture ne da popolnoma določiti, biogeneričnih bioloških zdravil ni mogoče proizvajati, pač pa se lahko proizvajajo le podobna zdravila. Zahteve za generično zdravilo so namreč enake aktivne sestavine, torej enaka kemijska sestava, enak postopek proizvodnje, enaka učinkovitost in enaki pogoji uporabe. Ker sta dve ločeno razviti proteinski molekuli lahko samo podobni, ne pa enaki, brez dolgega postopka preizkušanja ni mogoče dokazati, da delujeta dovolj podobno. Hitro se zgodi, da prav zaradi ene majhne razlike v kemijski strukturi en protein deluje kot zdravilo, drugi pa ne deluje ali celo škoduje. Časa proizvodnje podobnih bioloških zdravil po patentiranju »originalne« verzije zdravila zato ni mogoče skrajšati in poceniti. »Identičnosti proteina (biološkega zdravila), ki sta ga naredili dve neodvisni tovarni bioloških zdravil, ni mogoče dokazati iz več razlogov: zaradi velikosti in kompleksnosti proteinske molekule, ki izgubi svoje biološke lastnosti in učinek, če jo razbijemo, zato ker je proteinska molekula zelo občutljiva, ima omejen obstoj, lahko koagulira in oksidira ter tako spremeni sestavo. Razlog je tudi ta, da se proteinska molekula lahko modificira, spremeni svojo sestavo že med samo proizvodnjo zaradi minimalno različnih pogojev,« je razložil profesor Georg-Burkhard Kresse, strokovnjak tovarne biotehnoških zdravil Roche Penzberg v Nemčiji.

Celice, ki proizvajajo monoklonsko protiteleso trastuzumab, se delijo v popolnoma sterilnem okolju.

Na kratko

PROTI KAJENJU Letošnja akcija WHO ob dnevu brez tobaka (31.5.) je potekala pod sloganom *Ustvarimo in uživajmo: prostore 100-odstotno brez tobačnega dima*. Kajenje še vedno ostaja velik zdravstveni problem v svetu, pa tudi pri nas. Prepoved kajenja se v EU vse bolj uveljavlja, vendar so ukrepi v različnih državah članicah različni. Prva je popolna prepoved kajenja v zaprtih javnih prostorih leta 2004 uvedla Irska, sledile so še Italija, Malta, Švedska, Škotska, Latvija, Litva in Francija. Od junija bo prepoved veljala tudi v Estoniji in na Finskem, od julija pa še v Angliji. Tudi pri nas se pripravlja novela zakona o omejevanju uporabe tobačnih izdelkov. Zaradi pasivnega kajenja vsako leto umre nekaj deset tisoč prebivalcev EU, pasivnemu kajenju pa je izpostavljenih okoli 700 milijonov otrok na svetu. Po izračunih v Sloveniji na leto zaradi pasivnega kajenja umre okoli 315 ljudi.

Kajenje je velik zdravstveni problem.

MELANOM Kožni rak ali melanom, ki je tudi v Sloveniji zelo pogosto obolenje, se zdravi najprej z operacijo, potem pa nastopi zdravljenje z radioterapijo in biološko zdravljenje, ki preprečuje ponovitev kožnega raka. Kemoterapija je pri kožnem raku ponavadi rezervirana samo za ljudi, pri katerih je metastaziral, to pomeni, da se je razširil v oddaljene organe. Na voljo je še eksperimentalno zdravljenje v okviru kliničnih raziskav, za katerega pa ni potrdila, da bo uspešno. Če se eksperimentalno zdravljenje z novimi zdravili izkaže za učinkovito, pa so bolniki, ki se temu zdravljenju podvržejo, prvi deležni novega, učinkovitejšega zdravljenja. Proučujejo tudi že cepivo proti melanomu, s katerim telesu pomagamo odkriti morebitno škodljivo snov in se z njo spopasti. Cepivo proti melanomu je več vrst, vendar njihova uporaba še ni rutinska.

Kožni rak je pogosto obolenje.

Izboljšanje zdravljenja Biotehnoški center Penzberg je eden največjih evropskih centrov za proizvodnjo rekombinantnih proteinov, torej biotehnoških zdravil. V njem pridobivajo reagentne in dele diagnostičnih sistemov za klinično in raziskovano diagnostiko. Proizvajajo terapevtske rekombinantne proteine za zdravljenje kronične anemije pri ledvičnih in onkoloških bolnikih, proteine za zdravljenje virusnih hepatitisov in protein reteplazo za zdravljenje srčnega infarkta. Poleg tega izdelujejo tudi prvo biološko tarčno

zdravilo, ki so ga v svetu odobrili za zdravljenje solidnih tumorjev. To je Monoklonsko protiteleso trastuzumab in deluje na rakave celice dojke, ki imajo prekomerno izražen specifični receptor HER2. Zdravilo se uporablja za zdravljenje metastatske bolezni in je zelo učinkovito. Kot takšno pa se je izkazalo tudi pri zdravljenju takoj po kirurški odstranitvi tumorja na dojkah. Tako zgodnja uporaba trastuzumaba zmanjšuje tveganje za ponovitev bolezni pri več kot polovici bolnic in za tretjino zmanjša tveganje za smrt. ■

Prekletstvo Evrope

Kristijan Stranščak, foto: Slavko Kolar, arhiv Demokracije

Razburljiv zaključek državnega prvenstva je že petnajstič zapored okronal Celje Pivovarno Laško, dobili pa smo tudi imena klubov, ki bodo predstavljali slovenski roket v evropskih pokalnih tekmovanjih.

Celjani petnajstič na vrhu

V minuli evropski sezoni so slovenski klubi izpadali kot po tekočem traku. Reprezentančni moški roket pa je na zadnjem SP dosegel svoj najboljši rezultat, vendar je to le blede senca pričakovanega.

Celjani ostajajo kralji Rokometiši Celja Pivovarne Laško so kljub grožnjam iz Velenja in Hrpelj zelo prepričljivo osvojili 15. naslov državnih prvakov. V

igri novega-starega prvaka resda ni bilo zaznati šarma iz minulih let, a zasedba iz mesta ob Savinji je še vedno korak pred domačimi tekmeči. Izbranci trenerja Celja Pivovarne Laško Kasima Kamenice, ki bo v Celju ostal tudi prihodnjo sezono, so na najlepši način izkoristili velike spodrslejše neposrednih tekmecev za naslov državnih prvakov, predvsem v dvobojih z žilavimi Trebanjci, ki so Velenčanom, Koprčanom in

Hrpeljem ukradli lepo število točk. Letošnja MIK 1. liga (skupina za prvaka) je bila razburljiva do zadnjega kola, pa čeprav se ni odločalo o prvaku, temveč med drugim in petim mestom, ki vodijo v različna evropska pokalna tekmovanja. Tako sta se Gorenje in Cimos do zadnjega kola borila za drugo mesto, na koncu pa je imela več sreče ekipa iz Šaleške doline, saj se je v zadnjem krogu pomerila z Gold Clubom, z zma-

go pa si je zagotovila tudi nastop v ligi prvakov. V prihodnji sezoni bo Slovenijo v evropskem pokalu pokalnih zmagovalcev tako zastopal trebanjski Trimo, ki je v zadnjem krogu lige premagal zadnji, šesto uvrščeni Prevent in tako dokazal, da si zasluži mesto više od Slovenjgradčanov. V pokalu EHF (pokal zmagovalcev) pa bosta Slovenijo zastopala koprski Cimos in Gold Club iz Hrpelj. V ligi za obstanek sta bili odigrani le tekmi za prestiž, saj je bila za Ribničane bitka za prvo ligo izgubljena že pred zadnjo tekmo sezone. Tako so z zmago nad Svišem vrh lige za obstanek osvojili roketiši Jeruzalema Ormoža, z istim številom točk, a s slabšim medsebojnim izkupičkom so na drugem mestu pristali Trboveljčani, ki so letošnjo sezono zaključili z zmago nad tretje uvrščenim Slovanom. V 1. B ligo sta tako zdrsnila Ribnica Riko hiše in Velika Nedelja, med elito pa sta se prebila Gorica Leasing in Termo Škofja Loka.

Grenak priokus v Evropi V flensburški dvorani Campus, ki je z zlatimi črkami zapisana v zgodovino slovenskega rokmeta, saj so igralci Celja Pivovarne Laško prav

PRIMORKA
tv

Trstelj - 67. kanal

Obala - S23 - kabelski sistem v Kopru

INTERVJU Jože Romšek
generalni direktor policije

ponedeljek, 11.6.2007 ob 21.30

tukaj v sezoni 2003/04 visoko dvignili pokal za prvo mesto v najbolj imenitnem evropskem klubskem tekmovanju, se je zgodil najbolj črn scenarij za Celjane. Igralcem iz mesta ob Savinji je spodletelo na celi črti. Po senzacionalni zmagi z desetimi goli na domačem igrišču so v povratnem dvoboju prav za toliko izgubili ter zaradi manjšega števila doseženih golov v gosteh izpadli iz lige prvakov. Pred samo tekmo si na tak razplet ne bi upal staviti nihče! Rokometaši Gold Cluba so nas v Evropi prav tako

Neusmiljen boj za drugo mesto

Reprezentančni dres mora biti v ponos

zastopali do osmine finala, kjer so izgubili obe tekmi proti španskemu Portlandu San Antoniu. Tako prvo tekmo, ki so jo odigrali na korpski Bonifiki z enajstimi goli razlike, kot drugo v Pamploni s sedmimi goli razlike. No, glede na razliko v kvaliteti teh dveh klubov lahko zapišemo, da so se rokometiši Gold Cluba častno poslovili od Evrope. Trimo iz Trebnjega se je kot zadnji slovenski predstavnik v evropskih pokalih poslovil od

evropskih pokalnih tekmovanj. V pokalu EHF je bil zanj usoden francoski Pariz. Kljub velikemu presenečenju in odlični tekmi v francoski prestolnici, kjer so igrali izenačeno, so povratno tekmo doma izgubili in se tako žal zadnji poslovili od Evrope.

Reprezentančni (ne)uspeh

Slovenska reprezentanca se je na letošnjem 20. rokometnem svetovnem prvenstvu v Nemčiji zavihtela na 10. mesto. Glede na to, da je to naša najboljša reprezentančna uvrstitev, si lahko postavimo vprašanje. Je to uspeh ali neuspeh? Vprašanje je preprosto, odgovor pa zelo težak. Zdi se, da smo nekje vmes. Po igralskih imenih bi morali spadati v sam svetovni vrh, a žal sama imena ne dajo rezultatov. Vseprošno mnenje je, da našim fantom manjka bistvo pri igranju za reprezentanco, to je boj do zadnje kaplje potu in ponos igranja za svojo državo. Vsekakor bi izkupiček lahko bil boljši. Pogrešali smo Uroša Zorman in Vida Kavtčnika, prav bi prišla tudi Aleš Pajovič in Renato Vugrinec, toda njuni odločitvi o nenastopanju velja spoštovati. Menim, da smo pristali na mestu, ki nam v tem trenutku pripada oziroma si ga realno zaslužimo. Lahko uporabimo najrazličnejša merila in najprej ugotovimo, da ne spadamo med prvih šest najboljših svetovnih reprezentanc. Hrvaška, Španija, Francija, Nemčija, Poljska, Danska so objektivno močnejše, tu sta še Rusija in Islandija. In nehoti pridemo do naše reprezentančne realnosti, desetega mesta, ki je do zdaj naša najboljša uvrstitev na svetovnih prvenstvih. **D**

Na uvodni tekmi desete sezone SP v veslanju v Ottensheimu sta sodelovali naši posadki. **IZTOK ČOP** je med skifisti zasedel 5., četverec brez krmarja z Miho in s Tomažem Pirihom, z Rokom Rozmanom in Rokom Kolandrom pa 6. mesto.

Italijan **VALENTINO ROSSI** (Yamaha) je zmagal na šesti letošnji dirki svetovnega motociklističnega prvenstva. V elitnem razredu moto GP je v Mugellu premagal Španca Danija Pedrosa (Honda) in Brazilca Alexa Barrosa (Ducati).

Sindrom Lavrič

Esad Babačić

Po tekmi v Celju smo se znova spomnili zlatih časov našega nogometa in si bili edini, da se slovenska pravljica ne bo kmalu ponovila.

Izbranci Matjaža Keka so še daleč od reprezentance, ki je premagovala takšne velikane, kot je Romunija. Resda so imeli naši takrat tudi precej sreče, toda brez znanja tudi ta ne bi bila mogoča. Včasih se zdi, da je prav fortuna tista, ki ne boža zdajšnje reprezentance, toda tak je le videz. Več kot očitno je namreč, da večina igralcev ni dovolj tehnično podkovana za obračune na najvišji ravni. Najbolj tipičen primer je gotovo Klemen Lavrič, ki ima skoraj vse, kar potrebuje moderen napadalec, a mu na koncu, ko je treba zadeti mrežo, vedno nekaj zmanjka. Čeprav je v drugi nemški ligi skoraj neustavljiv, si v reprezentanci ne more ustvariti idealne pozicije za doseg zadetka. Tudi kadar je iz oči v oči z nasprotnikovim vratarjem, to še ni zagotovilo, da bo zadel. Način, kako mu poide sapa, pove največ o slabostih njegovega moštva, ki mentalno še ni pripravljeno na največje izzive. Govoriti, da Romunija ni reprezentanca najvišje kakovosti, je seveda smešno. Gre za eno nogometnih veselil, ki je imela sicer zadnja leta nekaj hudih spodrslijajev, a to nikakor ne zmanjšuje njene vrednosti. Kadar pride na največje tekmovanje, je po pravilu uvrščena v širši krog favoritov. Dejstvo, da je v kvalifikacijah za SP 2002 izpadla prav proti nam, ne more biti povod za podcenjevanje države, ki je dala enega največjih evropskih igralcev vseh časov – Georgeja Hagija. Romunska šola nogometa je bila od nekdaj prepoznavna in spoštovana in le balkanska mentaliteta jo bo lahko ustavila na poti do vrha. Naši igralci nikakor niso inferiorni, zato bi težko govorili o pomanjkanju kvalitete. Na trenutke se zdi, kot da jim manjka stabilnosti in dobrega vodenja, saj se vse prevečkrat izgublja in po nepotrebnem podarjajo žoge. Dober selektor mora vedeti, kdo je in kdo ni dovolj pripravljen za težke preizkušnje; pravzaprav je to ena največjih odlik kvalitetnih trenerjev, ki morajo zadeti z izbiro igralcev. Nekatere napake ožje obrambe in luknje na sredini igrišča so dale slutiti, da Kek ni bil popolnoma pri stvari, ko je delal selekcijo. Takšnih napak, kot so jih delali nekateri naši igralci, si člani izbrane vrste skoraj ne bi smeli privoščiti. Višek diletantizma je bila podaja Cesarja, ki je nasprotniku tako rekoč podaril drugi, odločilni zadetek. Kek bi lahko začutil, da je Cesar tako zelo indisponiran, in ga zadržal na klopi. Tako pa se mu je vztrajanje pri preverjenih kadrih vrnilo kot bumerang. Tudi sicer odlični Čeh je očitno pozabil, kako se zadevam streže. Selektor ne bi smel imeti usmiljenja, četudi gre za standardne člane moštva.

0 Tekočevem v tretje

Bogdan Sajovic, foto: Lili Pušnik/STA, arhiv Demokracije

Pred okrožnim sodiščem v Celju se je že v tretje začelo sojenje Kristijanu Kameniku, obtoženemu štirikratnega umora v Tekočevem. Enkrat je že bil obsojen, enkrat oproščen, višje sodišče pa je obe razsodbi razveljavilo.

Že v tretje se je pred nekaj dnevi začelo sojenje na celjskem okrožnem sodišču, ki naj bi končno pojasnilo okoliščine štirikratnega umora v Tekočevem pred dobrim desetletjem. Kot glavni osumljenec za umor je bil obtožen zdaj petintridesletni Kristijan Kamenik iz Slovenskih Konjic. Ne prvem sojenju je bil spoznan za krivega, po pritožbi pa na drugem sojenju za nedolžnega. Upajmo, da bo tretje sojenje končalo zgodbo okoli umora, ki se že desetletje vleče kot jara kača.

Iz majhne vasi Tekočevo pri Rogaški Slatini je četrtega marca prišla v javnost grozljiva novica. V eni od vaških hiš so našli kar štiri trupla. Nekdo je ljudi zvezal in jih hladnokrvno pobil s strelom v glavo. V eni od sob sta bila ubita gospodar hiše Štefan Poharec in njegova žena Franciška. V drugi sobi sta bili trupli Poharčevih podnajemnic, Helene Krošlin in njene mladoletne hčerke Viktorije.

Najprej se je seveda pojavilo vprašanje, kaj je bil vzrok za okrutni štirikratni umor. Glasovi v okolici so vedeli povedati, da je bil nedvomno motiv golo koristoljubje. Gospodar Štefan Poharec je bil sila varčen, morda celo skop možakar, ki je gledal na vsak tolar. Ljudje so vedeli tudi povedati, da je dostikrat posodil denar, in to za visoke obresti. Ljudski glas je vedel tudi, da Poharec ni preveč zaupal bankam. Zaradi tega naj bi bil svoje bogastvo skrival v domači hiši. Koliko je bilo tega denarja, nihče ni natančno vedel. A šušljalo se je, da je bil v hiši pravi mali zaklad, vreden okoli milijon tedanjih nemških mark.

Zapleti glede odtisov Kot krivca ali vsaj sokrivca za umor so hitro obtožili Kristijana Ka-

menika, tedaj starega petindvajset let. Kamenik možem postave ni bil neznan in so ga sumili vpletenosti v trgovino z mamili ter še nekaj drugih kaznivih dejanj. Kamenik je kategorično zanikal vsakršno vpletenost v umor. Zatrjeval je, da v Tekočevem ni bil še nikoli, še več, do aretacije naj ne bi bil niti vedel, kje ta vas leži. Poleg tega je tudi trdil, da ni poznal ne Poharca, prav tako tudi nobene od treh

žensk, da ni nikoli slišal nič o kakšnem denarju, torej ni imel nobenega vzroka, da bi moral.

Obtožba je kot kronski dokaz predstavila odtise športnih copat, ki so bile Kamenikova last, in ti odtisi naj bi na kraju zločina dokazovali, da je Kamenik moral. Obramba je zaman dokazovala, da je bila preiskava površna. Kamenika so obsodili na dvajset let zapora, kar je bila tedaj najvišja kazen po kazenskem zakoniku.

Obramba je uspela s pritožbo na višje sodišče, ki je zadevo vrnilo nazaj v razsojanje. Priskrbeli so izsledke preiskave strokovnjakov iz tujine. Švicarski strokovnjaki so izjavili, da se odtisi ne ujemajo, nemški pa niso mogli ne potrditi ne zanikati, ali so odtisi Kamenikovi ali ne. V dvomu, kot je v pravni praksi običajno, je sodni senat Kamenika oprostil krivde. Na to razsodbo se je pritožilo tožilstvo in tako je zadeva romala že tretjič na prvostopenjsko sodišče. **D**

V hiši so našli štiri hladnokrvno umorjene osebe.

Avtomobil, poln heroína

Policisti so na mejnem prehodu Gruškovje tujima državljanoma zasegli triintriideset kilogramov heroína.

Slovenska policija in carina sta dosegla nov, odmeven uspeh v boju proti prekupevalcem z mamili. Na mejnem prehodu Gruškovje jim je uspelo zaseči rekorden tovor mamil pri nas, saj so v avtomobilu s tujo registracijo našli skoraj triintriideset kilogramov heroína.

V dopoldanskih urah se je mejnemu prehodu s hrvaške strani približal moder ford mondeo s tujimi registrskimi tablicami. Potnia listia, ki ju je pregledal policist, sta razkrila, da za volanom sedi 40-letni turški državlján, njegova spremljevalka pa je 22-letna Bolgarka. Za tujca je pregled potnih listin minil brez zapletov, potem pa je bil na vrsti še carinski pregled. Tihotapca mamil sta pri tem imela še dodatno smolo, saj je prav na omenjenem prehodu tistega dne potekal poostren nadzor zaradi

kontrole in ocenjevanja dela carinikov, ki ga redno izvaja generalna carinska uprava.

Pregled je pokazal, da je vozilo najverjetneje prirejeno za tihotapljenje. Cariniki so se zato pregleda lotili še temeljiteje in na pomoč poklicali tudi vodnika službenega psa, izšolanega za odkrivanje mamil. Pes je kmalu s svojim vedenjem pokazal, da je zaznal mamila.

Avtomobil so odpeljali v mehanično delavnico in ga razstavili. V zadnjem delu vozila so na podvozju odkrili poseben prostor za tihotapljenje. Bil je poln zavitkov, prvi testi pa so pokazali, da gre za heroin. V triinšestdesetih zavojčkih je bilo skupno dvaintriideset kilogramov in osemsto gramov heroína, ki bi v ulični prodaji na drobno vrgel skoraj milijon evrov. Mamilo so seveda zasegli, tihotapca pa poslali v pripor. B.S.

Pet tisočakov odškodnine

Po še ne pravnomočni sodbi bo morala Mladina Krkoviču, Njavru in Suhadolniku plačati odškodnino.

Po še ne pravnomočni sodbi ljubljanskega sodišča bo morala revija Mladina plačati odškodnino Antonu Krkoviču, Darku Njavru in Robertu Suhadolniku. Poleg tega bo morala Mladina sodbo na svoje stroške objaviti.

Krkovič, Njavro in Suhadolnik so se za odškodninsko tožbo odločili leta 2003, ko je Mladina začela objavljati niz člankov, v katerih so namigovali, da so bili trije tožniki vpleteni v razpito krajo orožja iz postojnske vojašnice leta 1999. Sodu je izbila dno naslovnica, kjer so s fotomontažo vse tri prikazali oborožene in v gangsterskih pozah (na fotomontaži se pojavita tudi predsednik SDS Janez Janša in poslanec iste stranke Jožef Jerovšek). Tožniki so menili, da je zgodba hudo prizadela njihovo čast, jim kot zaposlenim v Slovenski vojski

R. Suhadolnik in D. Njavro

uničila kariero, poleg tega pa izničevala njihove zasluge pri osamosvojitvi Slovenije.

Vsak od trojice je zahteval tri milijone tolarjev odškodnine, sodišče pa jim je prisodilo po pet tisoč evrov z obrestmi od leta 2003. B. S.

NI RESNO GROZIL Sodišče je oprostilo Tomija Slugo iz okolice Gornje Radgone, ki je bil obtožen, da je grozil osebi pod mednarodnim varstvom. Leta 2001 je namreč po internetu poslal grozilno pismo amerškemu predsedniku Georgu Bushu malo pred njegovim obiskom v Sloveniji. Sluga se je zagovarjal, da vse skupaj ni bilo mišljeno resno, ampak je bilo to le plod kombinacije razočaranja nad politiko amerškega predsednika in popitega alkohola. Poleg tega naj sploh ne bi bil poslal sporočila on, pač pa eden njegovih prijateljev, ki pa se je ustrašil za službo (v državni upravi) in zato prosil Slugo, da vzame vse nase. Tudi sodišče je menilo, da ni šlo za resno grožnjo, zato je obtoženca oprostilo.

SPUSTILI MORILCA Pred dnevi se je na policijski postaji na Bledu oglasil 49-letni domačin Darko Eržen in se prijavil, da je prejšnji večer v domači hiši zadavil svojo nekdanjo ženo, štiri leta mlajšo Mojco Eržen. Policisti so ga seveda pridržali, napisali prijavo in ga nato odpeljali k preiskovalnemu sodniku v Kranju. Preiskovalni sodnik je po zaslišanju na nejevero državnega tožilca odločil, da bo Eržen lahko na sojenje počakal na prostosti in ne v priporu, ker menda meni, da ne obstaja ponovitvena nevarnost, in zaupa Erženu, da ne bo ubil še koga drugega, recimo Mojčinih staršev, ki jim je pred časom tudi grozil. Upajmo, da se sodnik ne moti.

Kronika 1
18.00
Kronika 2
21.30

KRONIKA

osrednja informativna oddaja

Tv program RTS lahko spremljate preko oddajnikov na Medijem in Bledu, ter preko kabljskih sistemov na kanalih S 9 (Maribor in okolica), K 09 (Ptuj), K 35 (Celje in okolica), K 67 in S 9 (Ljubljana in okolica), S 21 (Murska sobota)

Veliki brat (še vedno) gleda!

Sov brez teže rešuje Ninal

Resničnostni šov Big Brother, ki je bil že pred svojim začetkom deležen ogromne medijske pozornosti, še ni dosegel svojega epiloga. Nekaj prostovoljnih ujetnikov se v hiši še vedno bori za denarno nagrado in naziv zmagovalca. In seveda za medijsko pozornost, v kateri marsikdo išče priložnost za »dobro ponudbo«. V hišo so bili poslani kandidati,

ki so jih označili kot psihološko zanimive osebnosti. Izbrani so bili med sabo zelo različni karakterji, z namenom, da bi se ustvarilo čim več konfliktov. Kako patetično, da naj bi ravno takšne stvari (premišljeno) dvigovale gledanost. In še bolj patetično pri tem je, da je dejansko tako. In ko se je v hiši zgodilo »intimno zblizanje«, je bilo to na spletni strani objavljeno kot ekskluzivna novica. Poleg tega pa morajo kandidati opravljati tako imenovane tedenske naloge, ki so pogosto ponižujočega značaja ali povsem nehumane.

Kljub strašnemu medijskemu pompu pa gledanost razvpitega resničnostnega šova sploh ni tako velika. Lahko bi rekli, da prej obratno; glede na enormni finančni vložek za produkcijo in oglaševanje bi pričakovali precej več. Nekoliko večjo gledanost naj bi imele sobotne oddaje z Nino Osenar, čeprav smo se lahko prepričali, da playboyjeva starleta razen ljubkega videza in zvrhane mere samozvesti nima drugih kvalitiet.

Zopet prijatelja

Še ne dolgo nazaj sta si sir Paul McCartney in Heather Mills metala polena pod noge. Njuna ločitev je bila ena najglasnejših in najbolj umazanih v svetu slavnih. Kot kaže, je bojna sekira zakopana, saj bosta skupaj praznovala Paulov 65. rojstni dan. Nekdanji Beatle bo 65 let dopolnil 18. junija, poleg nekdanje žene pa bo seveda na slavu tudi njuna triletna hči Beatrice. Neki skupni prijatelj ločenega para je za revijo Hello! dejal: »Paul, Heather in Beatrice bodo pevčev rojstni dan proslavili skupaj s torto in darili. Skupno praznovanje je v prvi vrsti organizirano zaradi Beatrice, obenem pa se bo pokazalo, ali sta Paul in Heather še pripravljena normalno komunicirati med seboj.« V zadnjem času naj bi se strasti med njima tako umirile, da se celo srečujeta, Paul pa naj bi Heather pošiljal celo kratka sporočila in rože. Samo da spomnimo: Paul in Heather sta ločitev objavila maja lani po štirih letih zakona. Razhod sta opisala kot miroljuben in prijateljski, a se je kmalu izkazalo drugače. Kmalu se je začela bitka za denar. Po šestih mesecih grde

Po burni ločitvi skupaj na praznovanje.

ločitvene bitke je Paul privoliti v to, da bo Heather izplačal 32 milijonov funtov (47 milijonov evrov), prepustil ji bo hišo v četrti St John's Wood v Londonu, vredno štiri milijone funtov, in vilo na Beverly Hillsu, ki je ocenjena na šest milijonov funtov.

Miss Universe prihaja iz Japonske

Prejšnji teden je bila v Mehiki finalna prireditev Miss Universe 2007. Zmagala je 20-letna Japonka Rijo Mori, za prvo in drugo spremljevalko sta bili izbrani 22-letna Brazilka Natalia

Rijo Mori: Miss Universe 2007

Guimaraes in 21-letna Venezuelka Ly Jonaitis. Slovenska predstavniica, 21-letna Tjaša Kokalj iz Ljubljane, se je uvrstila med 15 najlepših. Slovesnost, ki je potekala v državnem Avditoriju, veliki koncertni dvorani v Ciudad de Mexico, so prek televizije spremljali gledalci iz 170 držav. Rijo Mori je pre-

jela tradicionalni diadem, okrašen z diamanti in biseri, ki ga je izdelal njen rojak Kokiči Mikimoto. Za leto dni je dobila tudi na voljo stanovanje v New Yorku, denarno nagrado, popolno garderobo, razkošno uro in dveletno štipendijo za študij na Akademiji za filmske umetnosti v New Yorku.

Šalil se je

Kmalu zatem, ko je lepi Enrique Iglesias v nekem intervjuju povedal, da se je razšel z nekdanjo teniško igralko Anno Kurnikovo ter da je zopet samski, je svojo »izjavo« popravil. Latino pevec je priznal, da se je zlagal in da je v Ano, s katero prijateljuje že več let, še vedno močno zaljubljen. »Ne, ne. Še vedno sva par. Anna

Še vedno zaljubljen ...

je edina ženska, s katero bi imel otroke. Dokler je ona z mano, se ne bojim prihodnosti,« je izjavil romantični Španec, ki je svojo Anno spoznal leta 2002 med snemanjem video spota. Slaba šala, Enrique!

Se bosta vendarle poročila?

Končno poroka?

Angelina Jolie in Brad Pitt. Rumeni tisk ju preprosto obožuje. Mlada sta, lepa, slavna in imata kar se da pestro življenje in kopico otrok. Veliko vprašanj se postavlja okoli njune poroke. Mogoče smo zelo blizu temu, da se le-ta zares zgodi. Angie naj bi z igralcem načrtovala razkošno, a skrivnostno poroko. Nekdo od njunih bližnjih je izdal: »Angelina se je otepala še tretje poroke prav zaradi slabih izkušenj s prvima dvema zakonom. Brad je bil vztrajen, njegov trud pa poplačan. Angelinina želja je, da bo dan, ko se bosta poročila, nepozaben. Pogoji so tudi, da je na poroki dobro poskrbljeno za njune otroke, s klovnji, z baloni in ognjem. Zabavo si mora Hollywood zapomniti.«

Ti si dušo obudil

Potem ko je skupnost Emanuel v sodelovanju z založbo Družina leta 2005 izdala nožno pesmarico *On živi*, je nedavno tega izdala še zgoščenko s prvim ciklom slavnih pesmi. Gre za posebno zvrst duhovne glasbe, ki ni samo glasba sama po sebi, pač pa ima v sebi tudi značaj molitve. Ideja o izdaji zgoščenke se je porodila že pred petnajstimi leti. Na zgoščenki je dvanajst skladb, zgoščenka pa nosi ime po naslovni skladbi »Ti si dušo obudil«. Producent zgoščenke je Janez Sečnik, sicer tudi član nekdanje glasbene skupine Mana, pri nastanku zgoščenke pa so sodelovali še glasbeniki, ki sicer pripadajo različnim skupinam, ki se ukvarjajo z duhovno glasbo. Vokalna zasedba je sestavljena iz treh vokalistik ter pevskega zbora, ki ga vodi Ivan Vombergar. Zgoščenko je skupnost Emanuel v torek, 22. maja, v Zavodu sv. Stanislava s posebnim slavnim koncertom tudi uradno predstavila javnosti. Več informacij je na <http://sl.emmanuel.info>

Skupnost Emanuel predstavila zgoščenko.

Kakšno bo vreme čez 6 dni?

Vremenska napoved za 6 dni vnaprej!

Prva slovenska televizija s šestdnevno vremensko napovedjo.

Info TV je slovenska televizija, ki celodnevno predvaja poročila vsakih 15 minut. V naših informativnih oddajah lahko spremljate tako dogajanje doma kot po svetu. Info TV lahko sprejemate samo preko kablinskih sistemov. Program je popolnoma brezplačen. Za več informacij pokličite vašega kablskega operaterja.

Vremenska napoved za 6 dni je na sporedu v novicah, ki so 15 minut do in 15 minut čez vsako polno uro. Vremensko napoved "6 dni" najdete tudi na Mobilnem portalu Planet (Info/Vreme).

Naročnik oglasa Info TV, d.o.o., Novo mesto

Golobičeva vrnitev

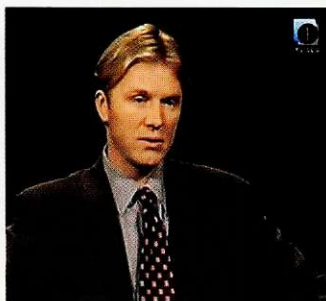
Magični gledalec

Z nastopom v intervjuju na TV Slovenija v nedeljo zvečer je Gregor Golobič jasno nakazal, da se bo spet politično aktiviral. Hkrati se je na veliko sprenevedal.

Pred dnevi je v intervjuju na TVS, ki ga je vodil Lado Ambrožič, gostoval Gregor Golobič, dolgoletni generalni sekretar LDS, v bistvu njen poslovodni direktor. Veljalo je, da se brez njegovega soglasja oziroma žegna v stranki ne more zgoditi prav nič. Leta 2001 je kar nenadoma razglasil, da bo zapustil politiko. Rečeno, storjeno; odstopil je z vseh vodstvenih položajev in se preselil v gospodarstvo. Pristal je v podjetju Ultra, kjer je postal direktor.

Očitno pa ni za vedno zapustil političnih voda. V zadnjem času ga omenjajo kot človeka, ki je gonilna sila v ozadju gibanja Zares, kjer je pristal del vodilnih kadrov nekoč tako mogočne, danes pa popolnoma razpadle LDS. V gibanju Zares pač upajo, da bodo lahko obnovili volilne uspehe nekdanje stranke in spodnesli Janševo vlado.

Čeprav je preteklo že nekaj časa, odkar je Golobič zapustil liberalne demokrate, pa čas njihove (in tudi svoje) vladavine krepko brani. Glede na njegove izjave je jasno, da se namerava vrniti na politično prizorišče. Njegov enourni intervju je bil en sam napad na vladajočo politično garnituro, ki naj po Golobičevem mnenju ne bi bila naredila v svojem mandatu prav ničesar. Če pa je že naredila kaj pozitivnega, naj bi bilo to le zasluga nekdanje vlade, se pravi liberalnodemokratske. Spravil se je tudi na našo revijo in jo označil za »pogrošno«, kar kaže, da smo pri problematiki Sove zadeli bistvo. Ambrožič mu je pri tem spretno pomagal z govorjenjem o »glasilu SDS«, pa čeprav to ni Demokracija, ampak Nova pot.

Golobič je po izobrazbi filozof, torej mu ni bilo težko celo uro, kolikor je trajal intervju, stresati floskul in ne odgovoriti na direktna vprašanja voditelja.

Med drugim je tarnal o tem, da s preiskavo delovanja Slovenske obveščevalno-varnostne agencije vlada ogroža obrambno sposobnost države. Pozabil pa je seveda omeniti, da je prav v času vladavine njegove stranke odtekle v javnost vrsta podatkov, ki so razsuli celotno obveščevalno mrežo Slovenije na Balkanu. Seveda mu gre predvsem v nos, da podatki, ki se razkrivajo med preiskavo dela varnostne službe, mečejo slabo luč na Janeza Drnovška, čigar pomočnik in politični zaveznik je bil Golobič celo desetletje.

Golobič je krvavel iz vseh žil, ko je omenjal razrešitve nekaterih direktorjev v podjetjih, ki jih nadzoruje vlada, zlasti v Mercatorju. To je sicer razumljivo, ne nazadnje si je dal Golobič svoj čas precej opraviti s tem, da je omenjene direktorje postavil na njihova mesta. Predvsem pa ga boli, da bo z njihovo zamenjavo precej teže priti do donacij v predvolilne namene, česar liberalni demokrati v dnevih svoje nesporne oblasti niso bili vajeni.

Končno je izustil še misel, kako je zdajšnja vlada zamudila zgodovinsko priložnost, da bi spremenila zadeve v Sloveniji. Nema ima s to trditvijo Golobič prav. Vlada bi se morala še veliko odločneje spopasti z ostanki preteklosti, predvsem z ostanki dvanajstletne skoraj nepretrgane vladavine liberalne demokracije in njenega direktorja Gregorja Golobiča. ■

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

V začetku tedna si poiščite udoben prostor, kjer boste lahko v miru opravljali svoje delo. Poskrbite za dober počitek in za to, da se boste malo tudi razveselili. Združite pač prijetno s koristnim. Motivacije za delo boste imeli več kot dovolj in na pretek.

Bik
21.4.-21.5.

Če želite uravnotežiti situacijo, ki je nastala, boste morali vložiti več truda, kot ste sprva nameravali. Pustite, da vaša čustva poletijo. Finančno si boste opomogli, saj boste dobili vrnjeno posojilo, za katero vas je, po pravici povedano, že skrbelo.

Dvojčka
22.5.-21.6.

Ponedeljek bo lahko zabaven in ne boste se poglobljali v dnevne zaplete v službi, ki se ob koncu dneva razrešijo. Sredi tedna boste morali vklopiti nekaj več čustvene inteligence, če boste hoteli razumeti nekoga, ki se vam bo prišel pritožiti.

Rak
22.6.-21.7.

Uživajte aktiven ponedeljek. Energija bo spremenila tudi razmerje sil na čustveni ravni. Lahko se boste prepirali, da sekanje ne pomaga nič, pač pa samo delovanje. Kmalu se boste lahko odpočili in se sprostili v družbi najbližjih.

Lev
22.7.-21.8.

Ponedeljek izkoristite za izhod, saj boste druge dneve lahko nadvrse zaposleni ravno zvečer. Če ste v iskanju novega partnerja, poskusite malo zamenjati družbo in spoznati nekaj novih ljudi. Konec tedna bodite na razpolago prijatelju.

Devica
22.8.-21.9.

Bolečine v hrbtu vas bodo prisilile, da se boste začeli ukvarjati s telovadbo ali fitnesom. Pazite, kakšen klub boste izbrali, sicer si lahko povzročite še hujše težave. Prepričanje, da se vam nič ne more zgoditi, je iluzija, zato bodite pozorni.

Tehtnica
22.9.-22.10.

Vrnite se k naravi in si privoščite več sprehodov. Ljudje bodo kljub vašim dvomom lepo odgovarjali na vaša vprašanja in skrb, ki jim jih boste zaupali. Nekoga boste začutili v globino duše. Konec tedna bo poln spominov iz preteklosti.

Škorpion
23.10.-21.11.

Če vas bo četrtek našel nepripravljene na napad sodelavcev, si boste do petka že opomogli in udarili nazaj. Protinapad bo uspešen in pustili vas bodo pri miru. Če imate otroke, jih razveselite z drobno pozornostjo.

Strelec
22.11.-20.12.

Uživajte vse, kar vam prinese dan, saj je vsak dan edinstven in si ga morate narediti lepega. Petek vam bo prinesel prijetno presenečenje. Navdih za svojo ustvarjalnost poiščite v stari zgodovinski knjigi, ki se vam že dlje časa valja po polici.

Kozorog
21.12.-19.1.

Prisilite se, da se boste ob popoldnevih osredotočili na vse kaj drugega kot na službo, ki bo precej stresna. Potrebujete namreč sprostitve, da boste lahko vzdržali. Nekdo se vam bo z veseljem pridružil v kinu, če ga boste le pravočasno povabili.

Vodnar
20.1.-18.2.

Če želite prepričati kolektiv, da imate prav, morate najprej prepričati vsaj tri sodelavce, da je vaša opcija najboljša, zato je najbolje, da se kar ta teden lotite poglobljenih pogovorov na štiri oči. Konec tedna bo minil zelo praktično in delavno.

Ribi
19.2.-20.3.

Veliko raje se posvečate procesu kot pa cilju, ki ga morate doseči. To boste morali v naslednjih dneh nekoliko korigirati, če ne želite, da bi se vas naveličali zaradi počasnosti. Konec tedna boste imeli zelo lep izlet v naravo.

Radio ki program
za slovensko
manjšino
v Sloveniji

od prvih večstrankarskih volitev do mednarodnega priznanja
(april 1990–maj 1992)

Rojstni list
slovenske države

- predstavitev zgodovinskih dejstev
- kronološko urejena fotokronika
- objava faksimilov najpomembnejših državotvornih dokumentov
- izbor iz takratnega časopisnega in revijalnega tiska (članki, karikature)

Cena: 12.800 SIT (53,41 €)
Za člane kluba Samorog: 9.984 SIT (41,66 €)
Možnost nakupa na tri obroke

Informacije in naročila: knjižni klub Samorog, telefon: 01/ 433 43 06,
naslov: Dalmatinova 1, 1000 Ljubljana, e-pošta: knjizni.klub@samorog.com

Več o knjigi na spletnem naslovu: www.samorog.com

SESTAVIL: MIRAN ERCEG	GESLO	POLETNO OBUVALO	ZGORNJA OKONCINA	PREBIVALEC AMERIKE	MESTO V DRŽAVI RIO DE JANEIRO	DEMOKRACIJA
HRVAŠKI TENISAČ IVANIŠEVIĆ						KEMIJSKI ZNAK ZA NATRIJ
PISMENO IZRAŽENA ZAHTEVA						
VESOLJSKO VOZILO						
VELIKO FINSKO JEZERO INARI						RIMSKA BOGINJA PLODNOSTI
NIKO KURET			MEDNARODNA ORGANIZACIJA ZA BEGUNCE			
DRŽAVNA BLAGAJNA						
			SL. VESLAČ IZTOK			
			IZREZ PRIZORIŠČA			
		EGIPČANSKA KURTIZANA				
		IGRALKA VETRIHOVA				
					KNJIŽEVNIK	VRSTA METULJA
				LANA TURNER		
				MESTO V ITALIJI		
GLASBILO S TIPKAMI						
PRIPRAVA NA OKNU						
			IZREK, AFORIZEM			
			DUHOVNİK (ZANICLJIVO)			
		MESTO V IRANU (IZ CRK RANA)				
		AMERIŠKO OTOČJE V ALEUTHIH				KRAJ PRI POREČU

PALETA, OLIVIN, MELITA,
LK, TEN, ASKAR, DAR,
KVA, URH, VNUČEK, LER,
RENARD, OLA, ALEMAN,
MIRAKEL, DENAR, OMOLON,
ISIS, AJ, UVALA, VEKANJE,
BA, AJO, IE, PARADIŽ,
RELIKT, OTOMANA,
MARAI, TAMARA

1. nagrada: VALERIJA POLJANEC,
Pustota 36, 5281 Spodnja Idrija

2. nagrada: ANDREJ ŠABEC,
Kolodvorska 2, 6257 Pivka

3. nagrada: NUŠA ČUK,
Zbiljska 15, 1215 Medvode

Dobitnikom čestitamo in jih hkrati prosimo, da nam pošljejo svojo davčno številko.

1. nagrada: knjiga Enotni v zmagi
2. nagrada: knjiga Enotni v zmagi
3. nagrada: knjiga Enotni v zmagi

Nagradno križanko izrežite
in najpozneje do 14. 6. 2007
pošljite na naš naslov:

Demokracija, p.p. 4315,
1001 Ljubljana,
s pripisom "Nagradna križa"

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

> **4.6.1915** so italijanski karabinjerji iz podkrških vasi Ladra, Smast, Libušnje, Kamno, Vrsno in Krn odpeljali 61 moških ter vsakega desetega ustrelili. Slovence so obtožili, da pobijajo italijanske vojake, ki so spremljali ranjene v zaledje in se niso vračali v svoje enote.

> **4.6.1941** je zaradi hudih ovir, ki so se pokazale pri pripravah na množično izganjanje Slovencev v Srbijo, Hitler vendarle dovolil, da del izgnancev odpeljejo v NDH.

> **4.6.1945** je v vojaški bolnišnici v Ljubljani darovalo kri 150 Ljubljčanov. V Sloveniji praznujemo ta dan kot dan krvodajalcev.

> **5.6.8498 P.N.ŠT.** je najstarejši datum, ki je znan iz zgodovine človeštva. Na ta dan so Maji začeli s svojim štetjem let.

> **5.6.1797** so se v Kopru uprli Francozom, ki so po propadu beneške republike zavzeli Lstro.

> **5.6.1942** so italijanske oborožene sile požgale vasi Mereče, Podstenje, Pristava, Gornja in Dolnja Bitnja, Kilovče in Ratečevo Brdo ter pobile 34 ljudi, 462 pa jih odpeljale v internacijo.

> **6.6.1799** se je v ruski plemiški družini rodil ruski pesnik Aleksander Sergejevič Puškin.

> **6.6.1886** se je v Trstu rodil Edvard Rusjan, prvi slovenski letalec.

> **7.6.1811** se je rodil James Young Simpson. V prakso je uvedel kloroform kot anestetik.

> **7.6.1914** je bil po triinridesetih letih gradnje odprt Panamski prekop.

> **7.6.1941** so odpeljali Nemci iz Slovenske Bistrice v Srbijo prvi transport štajerskih Slovencev. Med okupacijo v 2. svetovni vojni je bilo izgnanih iz domov 80.000 Slovencev.

> **7.6.2000** je po osmih letih vladavine LDS, oziroma dr. Janeza Drnovška kot predsednika vlade, Slovenija dobila novo vlado, ki jo je vodil dr. Andrej Bajuk.

> **8.6.1896** se je v Črnomlju rodil slovenski skladatelj Danilo Bučar.

> **8.6.1986** so za avstrijskega predsednika izvolili bivšega generalnega sekretarja Združenih narodov dr. Kurta Waldheima.

> **9.6.1891** se je rodil ameriški skladatelj Cole Porter. Med sodobnimi skladatelji je napisal največ skladb, ki so postale evergreeni.

> **9.6.1990** je Društvo slovenskih pisateljev izstopilo iz Zveze književnikov Jugoslavije.

> **9.6.1990** so na kongresu SZDL ustanovili Socialistično stranko Slovenije.

> **10.6.1935** je v New Yorku nastalo prvo društvo anonimnih alkoholikov.

> **10.6.1980** Šestdeset uglednih slovenskih kulturnikov, po večini književnikov in profesorjev z družboslovno-humanističnih fakultet Univerze v Ljubljani, je na pristojne politične organe naslovilo predlog za ustanovitev Nove revije.

POGLED NAZAJ (OD 4. 6. DO 11. 6.)

Trg nebeškega miru

Na osrednjem pekinškem trgu Tiananmen ali Trgu nebeškega miru je prišlo **4. junija 1989** do vojaškega nastopa proti študentskim demonstrantom. Vojska je s tanki zapeljala čez ležeče študente in pobila množico demonstrantov, veliko pa so jih zaprli in obsodili na dolgoletne kazni. Vojaki so izpraznili trg, na katerem se je zbralo več kot 100.000 ljudi, ki so tam mirno sedeli in zapirali prehod. Tanki in vojaški tovornjaki so zapeljali v množico, vojaki so streljali na demonstrante, ki so se branili s kamenjem. Po neuradnih ocenah je v krvavih spopadih izgubilo življenje okoli 3.600 ljudi, po vsej državi pa so zaprli 12.000 nasprotnikov režima. Pokol v Pekingu je Kitajsko znova pahnul v osamitev. Države ES in ZDA so zamrzile diplomatske stike, niso pa se odločile za daljnosežnejše gospodarske ukrepe.

Nasilni poseg vojaštva je začasno zaustavil reformno gibanje, ki se je začelo v začetku osemdesetih let. V nasprotju z nekaterimi drugimi državami vzhodnega bloka se je KP Kitajske omejila na gospodarsko liberalizacijo, zavrnila pa je politične spremembe.

Slovenski kulturni zbor

4. junija 1990 se je prvič sešel slovenski kulturni zbor. Razpravljavci so poudarjali, naj zbor od nove oblasti zahteva boljše razmere za kulturo. Kritizirali so zmanjševanje deleža proračunskega denarja za kulturo in izražali bojazen, da bi v novi gospodarski ureditvi to področje ocenjevali po tržni logiki, saj bi bilo to za slovensko kulturo katastrofalno.

Ker se ministrstvo za kulturo ni odzvalo na zahteve zbora, se je ta 25. oktobra 1990 sešel drugič. Na podlagi izraženih stališč so novembra sprejeli Spomenico o kulturi. Po mnenju sestavljavcev resolucije bi morala biti naloga ministrstva za kulturo upravljati in ne voditi, ustanoviti bi morali nacionalni kulturni svet,

ki bi ga sestavljali strokovnjaki in kulturni menedžerji, temeljna izhodišča prihodnje kulturne politike pa bi morala biti zapisana v novem nacionalnem kulturnem programu. Najglasnejši kritik ministra Capudra je postal predsednik skupščinskega odbora za kulturo Rudi Šeligo. Šeligo je poudarjal, da kulturna politika in celoten katalog njenih instrumentov ne sme temeljiti na politično strankarskih interesih, njihovih ideologijah in vrednostnih sodbah. Kulturna politika je nadstrankarska.

Presenečenje Dušana Šešoka

V slovenski skupščini je prišlo **5. junija 1991** do odmevnega nastopa novega finančnega ministra Dušana Šešoka. Poslance je opozoril, da se bo Slovenija 26. junija osamosvojila le »normativno«, ne pa tudi v resnici, ker za to še ne bodo izpolnjeni vsi pogoji. Na gospodarskem področju namreč Slovenija še ne bo imela svojega denarja, zadostnih deviznih rezerv, centralna banka v tujini še ne bo priznana, do takrat pa tudi še ne bo pripravljena delitvena bilanca.

Dušan Šešok je »nalil čistega vina«. Povedal je, da meje s Hrvaško ne bo, da ne bo potnih listov, da ni rešena delitvena bilanca, da je denar, ki sta ga pripravila predhodnika Marko Kranjec (finančni minister) in Jože Mencinger (podpredsednik vlade), ki sta odstopila, neuporaben in neprimeren za izdajo. Njegov nastop je bil sicer deležen nekaj negotovanja v vrstah opozicije, pravi vihar pa je sprožil v vrstah Demosa. Liberallec Vitomir Gros je malodane zahteval aretacijo Šešokovih predhodnikov, ostro pa so se odzvali predvsem v SDZ.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

št. 21/38

**Pri nas tatovi kričijo:
Ujemite tatu! (1)**

Odgovor na stališča ministra za zunanje zadeve dr. Dimitrija Rupla v intervjuju, objavljenem v Demokraciji dne 24. maja 2007 glede meje s Hrvaško. V zemljevidu slovensko-hrvaške

meje smo predstavili zgodovinska dejstva, ki v strnjeni in nazorni obliki prikazujejo dogajanje v preteklosti in sedanjosti. Delo predstavlja nadaljevanje in nadgraditev prizadevanj, da širši slovenski pa tudi mednarodni javnosti predstavimo odprta vprašanja vzdolž celotne meje z južno sosedo od morja do Mure. S tem smo razširili predstavitev odprtih vprašanj o meji na kopnem in na morju v Istri, ki smo jih prvič prikazali na okrogli mizi v Portorozu leta 1998 in drugič leta 2004 v Ljubljani. Tudi takrat so bili občutljivi trenutki, nič manj kot v začetku leta 1991, ko sem prvič zbrala temeljne podatke o obsegu zgodovinske občine Piran za tedanje republiško skupščino, in nič bolj kot danes. Razlika od tedaj do danes pa je velikanska. Tedaj Hrvaške še ni bilo v Piranskem zalivu, danes pa je že na polovici zaliva, ki ga je preimenovala v Savudrijsko valo. Žal jasnih stališč Slovenije o teh dejstvih – celovitosti Piranskega zaliva

in prostem dostopu na odprto morje – nismo razbrali iz intervjuja. Tudi nismo izvedeli, kakšna so stališča slovenske diplomacije v predlaganih realističnih rešitvah s Hrvaško, o katerih je govor v intervjuju, pa bi morali izvedeti, najprej tisti, ki jih je MZZ vabilo na sestanke strateškega sveta, potem pa tudi slovenska in hrvaška javnost, saj je določanje meje eno od pomembnejših vprašanj.

Vse pa kaže, da ministra Rupla bolj zanimajo morebitne napake v zemljevidu in morebitne politične ambicije njegovih avtorjev kot odgovor domači javnosti in najvišjim predstavnikom sosednje države glede

dejstev, ki jih zemljevid prikazuje. O svojih stališčih glede meje s Hrvaško smo ministra v pogovorih in na sestankih že večkrat seznanili, ponudili smo mu tudi svoje sodelovanje v strokovnih skupinah za pripravo potrebnih dokumentov. Zato naj mi bo dovoljeno mnenje, da bi bila tudi Bela knjiga bolje vsebinsko in oblikovno pripravljena, če bi imeli možnost pri njej sodelovati.

V času od 25. junija 1991 dalje se je glede meje veliko spremenilo, zato smo nazorno prikazali na zemljevidu, kje vse Hrvaška posega po slovenskem narodnem ozemlju in slovenski državi. Nekaj pa se le ni spremenilo; ►

**NAJBOLJŠI GLASBENI
MIKS
ZA VSO SLOVENIJO**

Dajte radio
na glas ob 7:07

**102.4, 103.7
RADIO CENTER**

RADIO CENTER
Ne spuščajte glasbe iz svojih slušalnic

WWW.RADIOCENTER.SI

► minister Rupel je bil tedaj in je še vedno zunanji minister in še vedno ponavljamo ena in taista dejstva o celovitosti Piranskega zaliva in prostem dostopu na odprto morje, da o pomenu morja za samostojno državo Slovenijo niti ne govorimo.

*Dr. Duša Krnel-Umek,
predsednica strokovnega sveta
Zavoda za varovanje narodne
dediščine 25. junij.*

Predsednik v težavah

Spomnim se, leta nazaj, ko je predsednik Drnovšek v nekem intervjuju izjavil, da bi moral predsednik Slovenije (on sam) biti nekje vmes med Krambergerjem in njim. Pa še res je. Vzdržati umazano vojno, ki jo je sposoben voditi človek z oblastjo in z mediji vred, je včasih na tako nizki ravni, da bi še norec padel iz "okvira".

Ne strinjam se z vsem, kar naš predsednik počne, zakaj tudi. Vsekakor pa izvoljeni predsednik gotovo ve, kaj je dobro, in da ni vse umazano, kar počne, ni pa tudi od včeraj ...

Popolnoma razumljivo se mi zdi, da se morajo njegove igre upoštevati. Če bi igral vse po željah oblastnikov, bi bilo res najbolje predsednika ukiniti. Čeprav je vloga predsednika predstavniška, mora to funkcijo izpeljati predvsem z modrostjo – mistično; kar pomeni preko zakonov človeškega razuma, na višji ravni zavedanja, o čemer tudi sam velikokrat rad govori. Oblastniki pristopajo z drugimi argumenti, a nimajo vselej prav. Biti moder pomeni udejaniti resničnost, lojalnost,

človečnost. Enostavno mora "posvariti" oblastniške "sline" po "nepredelanem" mesu, ki v večini primerov škodi. Oblastnik razmišlja drugače in včasih je vse prej kot modro.

»Napad« na Sovo vidim kot argument, in če ima kdo pravico pregledati poslovanje in nepravilnosti neke institucije, je to gotovo dolžnost vladnih mehanizmov. Zato so tam!

Skrajno smešno, če že ne noro se mi zdi polemizirati o borih 800 evrih. In s tem napad na predsednika. Prepričana sem, da Drnovšek pri tem "poslu" gotovo nima nič. Zelo nepremišljena izjava Drnovška pa je, da bi dal celo roko v ogenj za takratnega direktorja Sove Podbregarja. Osebo ne bi dala v ogenj niti nohta, kaj šele roke. Podbregarjevo pričevanje se mi zdi izgovor; izhod v sili. Noben drug kot on ni izpeljal te "medvedje usluge" – plačilo letalske karte. Kot poznavalka človekove narave se ne motim, če rečem, da je vse, kar je Podbregar natresel medijem in na kar je prisegel, zlagano.

Bistveno, kar hočem v tem razmišljanju povedati, pa je odnos do

predsednika države; predvsem v intervjuju na TV SLO Vroči stol z gostom Jambrekom. Brezpredmetna vprašanja so potegnili za seboj brezpredmetno obrazložitev predsednika. Rekla bi: Če nekdo sprašuje norosti in brez zveze, potem še pameten težko daje pameten odgovor.

Občutek imam, da je predsednik izgubljal ravnotežje. Napako pa vidim v predsednikovem zagovoru, zakaj se je tako odločil za klepet v prazno saj ga je privedel tako daleč, da se je moral začeti braniti kot dober človek, ki pomoči potrebnim daje kar po nekaj sto evrov. To, da se je predsednik začel zagovarjati z ugotovitvijo zdravnikov, in po trdil, da boleha za neozdravljivo boleznijo, ni pomagalo. Skratka, neokusna vojna pred malimi ekrani je še en dokaz več, da je človeško življenje vredno dosti manj od 800 evrov.

Zakaj smo takšni? Ker je v nekem obdobju daleč nazaj – v prejšnjem stoletju – zmagoval na mnogih "frontah" duh zla, in ta "posrečeno" deluje in pljuva ogenj še danes ...

Štefka Beranič, Miklavž

Kako dolgo še Trg revolucije v Mariboru?

Ugotavljam, da je Maribor eno redkih slovenskih mest, ki ima trge, ulice in mostove poimenovane po vodilnih komunističnih revolucionarjih. Ljubljana, Slovenska Bistrica, Novo mesto in drugi so s temi poimenovanji že davno opravili. Grozno je človeku, ko sliši: Trg revolucije, Titov most, Kardeljeva ulica. Kardelj je Kidriču pisal: »Pospešite s čiščenjem (ubijanjem) nasprotnikov komunizma...« Komunistem je propadel. V vseh vzhodnoevropskih državah so izbrisali imena revolucije in revolucionarjev, mi v Mariboru smo menda edini, ki to dopuščamo.

Maribor bo kulturno mesto Evrope. Se bomo še takrat ponášali s temi imeni? Predlagam mestnemu svetu Maribor, da začne postopek preimenovanja ulic. Za nekatere kar predlagam spremembe:

- Trg revolucije v Trg samostojnosti
- Kidričev trg v Trg dr. Jožeta Pučnika

RADIO
96,4 MHz *Ta pravi!*
Slovenske gorice

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

RADIO DMEV
97.2, 99.5, 103.7, 106.2 MHz
UKV, STEREO, RDS

EVJ ELEKTROPROM
Že 40 let z vami!

EVJ ELEKTROPROM d.o.o.
Loka pri Zagorju 22
1412 Kisovec
www.elektroprom.si

uprava 03-56-57-150
trgovina EVJ Center Kisovec
03-56-71-234
trgovina EVJ Trbovlje
05-90-23-203
storitve 03-56-57-150

- elektroinstalacije
- strojne instalacije
- projektiranje za področje strojnih in elektro instalacij
- geodetske storitve
- daljinsko ogrevanje z lesno biomaso
- kabelsko komunikacijski sistemi
- grafitne ščetke
- trgovine EVJ Center
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar Sedmica

lokalna televizija ETV
etv
<http://etv.elektroprom.si>
komerciala:
03-56-57-150
uredništvo:
03-56-57-177

107.8 MHz
radio velenje
www.radiovelenje.com
03/ 897 50 03

- Titov most v Most Josefa Simčika
- Kardeljeva ulica v Ulico Roberta Hvalca
- Titova cesta v Cesto Borisa Adama
- Ulica Vita Krajgerja v Frančiškanski trg

Poleg navedenih imen je še mnogo takih, ki ne sodijo v evropsko civilizacijo.

Menim, da mi ni treba posebej razlagati, zakaj naj se ta imena izbrišejo, saj menda že končno poznamo svojo polpreteklo zgodovino in njene dogodke. Prav tako ni treba predstavljati oseb z na novo predlaganimi imeni, ki so zaslužne za samostojno Slovenijo.

Ko je bila županja mesta Maribor gospa Magdalena Tovorinik, sem bil pri njej in zahteval, da se Leninov trg preimenuje. Prav tako sem nastopal pred TV kamero pred Maistrovim spomenikom in protestiral zaradi Leninevega imena, pa je hvala Bogu uspelo, da ima sedaj trg ime po našem velikem možu Maistru, čigar ime z veseljem in ponosom izgovarjamo.

Torej, mestni svetniki, storite kaj za naš Maribor, da se bo po-

našal z imeni, ki sodijo v evropsko civilizacijo.

Alojz Senekovič, Maribor

O filmu Nikolajeva ladja

Ob 300. obletnici posvetitve stolne cerkve sv. Nikolaja v Ljubljani je bilo veliko opozoril in pripomb na ta film. (TV SLO 1, 8. maja 2007) Pričakovala sem kakovosten izdelek. Režiser bi se moral poglobiti, zgodovino nastajanja te umetnine preštudirati z gospo Lavričevno in jo postopoma od enega dela cerkve do drugega razložiti ter pri tem poudariti umetnike, ki so pustili nepozabna dela v tem svetišču (Langus, Robba, Plečnik).

TV Slovenija ima kamere, s katerimi približajo oddaljene slike, freske, še posebno Quaglijeve (njihovo obnavljanje je bilo dolgotrajno in je tudi veliko stalo). Samo od daleč smo videli oltar sv. Rešnjega telesa (Langus), Marijo Pomagaj, kipa škofa A. Vovka pa sploh ne. Niso bile omenjene orgle, pevski zbori, ki so jih vodili eminentni glasbeniki (Premrl, Kimovec idr.). Prav zaradi čudovitih latinskih maš, ki so jih te orgle izvajale in dajale ogromno lepih umetniških in svetih trenutkov, bi morale biti vsaj omenjene. Grobovi škofov, ki so pokopani v cerkvi, niso bili z besedo omenjeni.

Pričakovala sem film z izkazano spoštljivostjo in svetostjo. Menim, da prikaz povzdigovanja, ki to ni bilo, ne sodi v tak film.

Še enkrat želim poudariti, da sem pričakovala nekaj izjemnega, saj sta to napovedovala tako kulturni kot verski program TV Slovenija. Škoda! Ne pozabimo, da bodo ta film gledali znanjci – in kaj si bodo mislili? Bodo dojeli vso veličino čudovitega baročnega svetišča?

Andreja Tratnjek, Horjul

Čas resnice!

Marija Vodišek

Resnica ni le težko dokazljiva, še bolj je za nekatere težko sprejemljiva. Menim, da je Matej Makarovič v svoji kolumni v Demokraciji 24. maja pošteno opisal odnos do resnice in zakona. Kajti zakon, kakršen bi moral biti, je tesno povezan z resnico. Z resnico in s poštenostjo ne samo v dejanjih, temveč tudi v pogumu, izraziti jo v javnosti, kajti le tako jo lahko slišijo vsi, tudi tisti, ki so jo brez kazni in odgovornosti maličili in ponarejali dolga leta enopartijskega režima. Takrat žrtve te ponarejene in prirejene »resnice« niso imele prav nobene možnosti dokazati nasprotno. Dolgoletna »endemična« laž povojnih totalitarnih komunističnih režimov vseh držav vzhodnih pohabljenih »demokracij« je prebivalce teh dežel naredila za duhovne invalide. Noben kriminal ni bil v teh deželah tako preganjan in kaznovan kot »miselna deviacija«. Ta je bila kazniva, saj je ogrožala vso s terorjem podkrepljeno vladajočo oligarhijo. Tudi pri nas v Jugoslaviji in Sloveniji. Sledi takšne privzgojene miselnosti vsak dan zasledimo v vseh zvrsteh medijev, enako pri nekaterih poročevalcih nacionalne, še bolj pa komercialne televizije. Tudi v Evropi se dogajajo nerazumni dogodki. Pred nedavnim Estonija, kjer so po tolikih letih samostojnosti prenesli spomenik rdečearmejca na vojaško pokopališče ter histerična reakcija uradne in poulične Rusije. Estonija, dvakrat zasedena od Sovjetske zveze in dvakrat od Nemcev. Boljševiki so se po vsaki vnovični zasedbi te baltiške države kruto maščevali nad avtohtonim prebivalstvom. Na sto tisoče so jih pregnali v Sibirijo, od koder se ni nihče vrnil. Stalin in Hitler sta si jo menjaje se prisvajala. Po letu 1944 pa je znova prišla pod sovjetsko oblast vse do njene samostojnosti po padcu berlinskega zidu. In Rusija na čelu s Putinom zahteva, da se jim zaradi enega premeščene spomenika Estonija opraviči, nobene besede pa o tisočih estonskih žrtvah. To so usedline komunistične miselnosti. In tu pridemo do naše Sove, kjer se razkrivajo dogodki, ki se ne bi smeli nikoli zgoditi. Sova, naslednica nekdanje SDV/Udb je vsa naša poosamosvojitvena leta delovala tako, kot je delovala v času enostrankarskega režima. Pod krinko tajnosti je pravzaprav nadzirala ljudi, ki so se bojevali za slovensko samostojnost in jo tudi udejanili. Člana parlamentarne komisije, D. Kumer (SD) in R. Moge (LDS) pa poskušata vse storjene protizakonitosti poljubno razlagati. Sova je iz črnega fonda plačevala razne usluge in podkupovala sodelavce. Potem pa se oglasi nekdanji predsednik države Milan Kučan, človek, ki je bil varovanec največjih nekaznovanih morilcev Slovencev, Ivana Mačka-Matiše, E. Kardelja, Mitja Ribičiča in celotnega tedanjega političnega vrha. Vrh piramide, kot je dejal premier Janez Janša. Govoriti resnico in dokazati dejstva ni prisvajanje sodstva; ni nič drugega kot odkrivanje resničnih dejanj in protizakonitosti, ki so se dogajale v Sovi. In ko Kučan govori o vse manj svobode v Sloveniji, je to samo potrditelj njegove komunistične ideologije, ki se je je nasrkal, kot je sam izjavil, z materinim mlekom. Skrajni čas je, da se odpravi proračunski »urad bivšega predsednika«, ki je samo kopija nekdanjega predsedstva SFRJ.

88,3 & 105,1 MHz

ALPSKI VAL

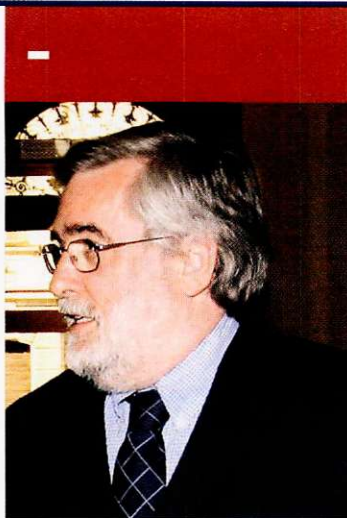
Radio Alpski val

www.alpskival.net

† 05 38 11 886

f 05 38 11 674

Politični semafor

Ne ve, kaj bi Vodja komisije za nadzor nad obveščevalno-varnostnimi službami Dušan Kumer očitno še sam ne ve, kaj hoče. Ko je v Sovi odkril vladno skupino, ki naj bi preučila Sovino delovanje, je vpil, da vlada njegovi komisiji nekaj skriva in da bi moral biti nadzor javen, zdaj, ko je vlada z gradiv umaknila oznako interno, pa kriči, da bi moral biti nadzor čimbolj neopazen. No, nekaj pa je vseeno jasno, namreč to, da bi Kumer še najraje videl, da nadzora sploh ne bi bilo.

0

Toplo-hladno Potem ko je Andriana Starina Kosem nedavno odstopila s položaja državne sekretarke na gospodarskem ministrstvu, jo je vlada minuli teden razrešila z mesta predsednice nadzornega sveta v KAD. Informacije o tem, kaj je vzrok za takšno odločitev vlade, so si precej nasprotujoče, tako kot so si nasprotujoče ocene o Kosmovi kot osebi. Nekateri jo namreč hvalijo kot sposobno menedžerko, drugi jo močno grajajo. Čas bo pokazal svoje.

+

Uspešna pogajalka Ministrici za delo, družino in socialne zadeve Marjeti Cotman je minuli teden uspel veliki met. Z uspešno vodenimi pogajanji ji je namreč s socialnimi partnerji uspelo uskladiti vsa odprta vprašanja, povezana z novim zakonom o delovnih razmerjih. Njen uspeh je toliko večji zato, ker ji je nasproti sedel predsednik ZSSS Dušan Semolič, ki je tesno povezan s SD, stranko, ki ima ta čas največji interes, da vladi s pogajanji ne bi uspelo.

Vpliven finančnik

Ekonom mariborske škofije Mirko Krašovec velja za najvplivnejšega finančnika znotraj Cerkve na Slovenskem. Krašovec, brat svetovno znanega biblicista in štirikratnega doktorja znanosti dr. Jožeta Krašovca, je po svojem osnovnem poslanstvu sicer duhovnik, vendar se ukvarja predvsem z ekonomijo. Tako poleg vodenja financ mariborske škofije vodi upravo nadškofijske družbe Gospodarstvo Rast, ki je večinska lastnica holdinga Zvon Ena in je eden izmed ustanoviteljev Krekove banke, ki jo je Cerkev leta 2002 prodala Raiffeisen Internacional, ter od nedavnega (po enoletnem premoru) tudi član njenega nadzornega odbora. Zaradi tega nanj in na Cerkev letijo očitki, da bi se morala ukvarjati samo z duhovnimi platmi življenja, na kar odgovarja z zanimivo filozofijo. Pravi namreč, da dokler kapital, ki ga ustvarijo družbe, ki so v posredni ali neposredni lasti Cerkve, ni namenjen le ustvarjanju golega

dobička, z njim ne more biti nič narobe. Kot namreč pravi, Cerkev ves tako pridobljeni denar nameni prav tistemu, kar je njeno poslanstvo, namreč za karitativno, izobraževalno in duhovno dejavnost.

Sicer pa je slišati, da se je Krašovec v zadnjem času znašel pod precejšnjim pritiskom nekaterih krogov znotraj Cerkve. Slednji naj bi namreč od njega zahtevali, da pri telekomunikacijskem podjetju T-2 prek cerkvenih družb Zvon Ena in Gospodarstvo Rast, ki sta njegovi večinski lastnici, doseže, da bo podjetje iz svoje ponudbe programov izločilo tako imenovane programe za odrasle. Nasprotniki takšnih programov v Cerkvi naj bi namreč menili, da so programi, čeprav je T-2 izključno tržno podjetje in mora biti konkurenčno, če želi preživeti na trgu, v nasprotju s poslanstvom in z učenjem Cerkve. Ali so bili s svojo zahtevo, ki naj bi bila precej resna, uspešni, pa bomo seveda videli. A. K.

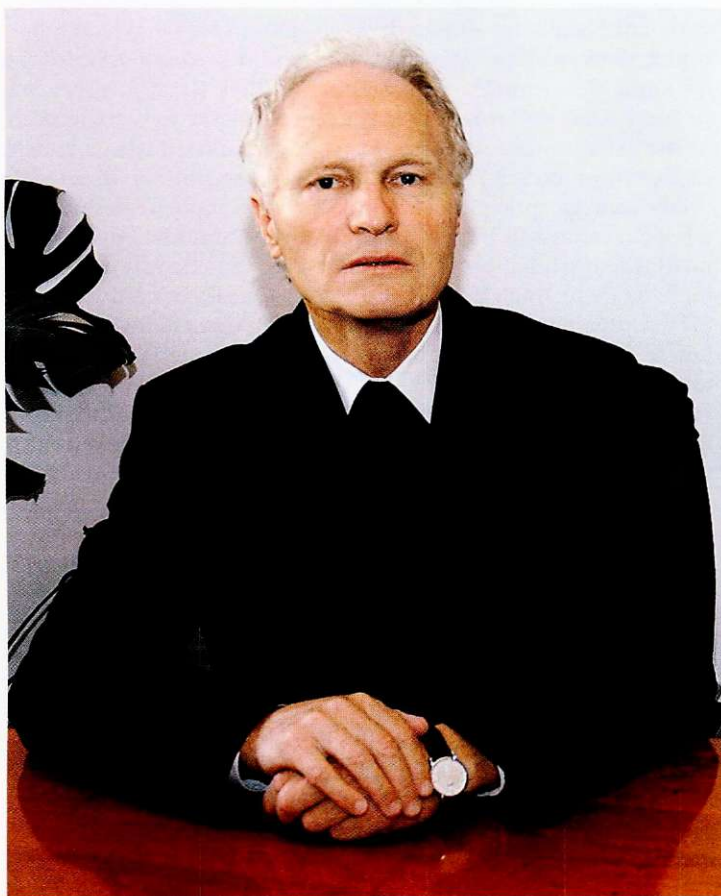

Foto: Igor Voljnovič/Nadškofija Maribor

NAROČILNICA**NAROČILO** (označite z x):

- ☐ Tone Kuntner: **Mati Slovenija**
- ☐ Dušan S. Lajovic: **Med svobodo in rdečo zvezdo**
- ☐ Milan Zver: **100 let socialdemokracije**
- ☐ Albert Svetina: **Od osvobodilnega boja do banditizma**
- ☐ Janez Janša: **Okopi**
- ☐ Janez Janša: **Premiki**
- ☐ Jaklič in Toplak: **Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili**
- ☐ Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): **Državna ureditev Republike Slovenije**
- ☐ Viktor Miklavčič: **Pričevanja**
- ☐ **NOVO** Matjaž Klemenčič, Vladimir Klemenčič: **Prizadevanja koroških Slovencev za narodnostni obstoj po drugi svetovni vojni**
- ☐ **NOVO** Silvin Eiletz: **Skrivnost komiterne**
- ☐ Jan F. Triska: **Pozabljena fronta prve svetovne vojne**
- ☐ M. Zajc, F. Kozina, F. Dejak: **Ušli so smrti**
- ☐ Vasja Klavara: **Predel 1809**
- ☐ Tomaž Butkovič: **Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogrske**
- ☐ Jože Dežman: **Moč preživetja**
- ☐ Jože Hubad: **Dolga slovenska pot v svobodno Evropo**
- ☐ Andrej Capuder, Bogdan Kladnik: **Slovenija brez meja**
- ☐ Jože Dežman, Marjan Linas: **Med kljukastim križem in rdečo zvezdo**
- ☐ Jože Dežman: **S spravno ljubeznijo iz rdeče ledene dobe**
- ☐ A. Elste, M. Koschat, H. Filipič: **Nacistična Avstrija na zatožni klopi**
- ☐ Stane Kos: **Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, I.**
- ☐ Stane Kos: **Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, II.**
- ☐ Tamara Griesser-Pečar: **Stanislav Lenič, življenjepis iz zapora**
- ☐ Eiletz: **Zgodovina neke kolaboracije: Boljševiki in Nemci 1914-1918**
- ☐ Andrej Rahten: **Pozabljeni slovenski premier**
- ☐ Dieter Blumenwitz: **Okupacija in revolucija v Sloveniji (1941-1946)**
- ☐ Vasja Klavara: **Koraki skozi meglo**
- ☐ Milan Zver: **Demokracija v klasični slovenski politični misli**
- ☐ Tita Kovač Artemis: **Baron Janez Vajkard Valvasor**
- ☐ Ive A. Stanič: **V objemu osvoboditeljev**
- ☐ Jože Zemljič: **Življenje je večna borba**

9,18 EUR / 2.200,00 SIT
25,87 EUR / 6.200,00 SIT
9,18 EUR / 2.200,00 SIT
27,95 EUR / 6.700,00 SIT
9,18 EUR / 2.200,00 SIT
9,18 EUR / 2.200,00 SIT
20,82 EUR / 4.990,00 SIT
35,46 EUR / 8.500,00 SIT
20,44 EUR / 4.900,00 SIT
32,00 EUR / 7.668,48 SIT
23,96 EUR / 5.741,77 SIT
22,95 EUR / 5.500,00 SIT
16,29 EUR / 3.906,00 SIT
28,07 EUR / 6.727,00 SIT
22,95 EUR / 5.500,00 SIT
27,16 EUR / 6.510,00 SIT
4,13 EUR / 990,00 SIT
45,27 EUR / 10.850,00 SIT
20,82 EUR / 4.991,00 SIT
27,16 EUR / 6.510,00 SIT
22,11 EUR / 5.300,00 SIT
4,52 EUR / 1.085,00 SIT
4,52 EUR / 1.085,00 SIT
18,56 EUR / 4.449,00 SIT
27,94 EUR / 6.696,00 SIT
17,65 EUR / 4.232,00 SIT
16,02 EUR / 3.840,00 SIT
26,95 EUR / 6.460,00 SIT
18,36 EUR / 4.400,00 SIT
12,51 EUR / 3.000,00 SIT
10,43 EUR / 2.500,00 SIT
8,34 EUR / 2.000,00 SIT

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana**

ali na faks 01 230 06 61.

Poštino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.

Obvestilo potrošnikom:
Cene so preračunane po tečaju zamenjave:
1 EUR = 239,64 SIT..

Ob naročilu

2 (dveh) knjig:
darilo lonček "Demokracija"

3 (treh) knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija"

4 (štirih) in več knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija" + knjiga (po našem izboru)

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Datum naročila: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: ☐ NE ☐ DA ID za DDV: _____

Več smeha,
več žura!

Minister za zdravje opozarja:
Prekomerno pitje alkohola škoduje zdravju!